

Bulletin slovenskej advokácie

UPOZORNENIE

**Povinné platby
členov Slovenskej
advokátskej komory**

**Súkromné
vynucovanie
súťažného práva
na vnútroštátnom súde**

**K niektorým
rozhodnutiam
Najvyššieho súdu SR
vo veciach azylu**

**Judikatúra
Ustavného súdu SR
z pohľadu Európskeho
súdu pre ľudské práva**

**27. apríla 2012
Galavečer v Redute
pri príležitosti
Dňa advokácie**

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 2 Advokát sa má zaujímať nielen o vlastnú kanceláriu, ale aj o spoločné veci advokácie

DISKUSIA

- 4 Rozhodovanie centra právnej pomoci o náhrade trov advokáta ustanoveného súdom pred 1. januárom 2010
- 5 Účinky odstúpenia od zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti a zápis odstúpenia od zmluvy do katastra
- 7 Z činnosti škodovej komisie
- 8 UPOZORNENIE
Povinné platby členov Slovenskej advokátskej komory

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Súkromné vynucovanie súťažného práva na vnútroštátnom súde
Mgr. Tomáš Mészáros
- 17 K niektorým rozhodnutiam Najvyššieho súdu SR vo veciach azylu
JUDr. Elena Berthotyová, PhD.
- 28 Judikatúra Ústavného súdu SR z pohľadu Európskeho súdu pre ľudské práva
JUDr. Marica Pirošíková
- JUDIKATÚRA**
- 38 Škoda spôsobená neplatnosťou závetu v dôsledku pochybenia advokáta

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 40 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 40 Príspevok na vzdelávanie koncipientov v roku 2011
- 41 Seminár o práve spolupráce
- 41 Šachový turnaj
- 42 Neodkladné úkony po skončení zastupovania – oprávnenosť účtovania úkonov právnej služby
- 44 Stretnutie s advokátmi Bratislavského kraja
- ZAHRANIČIE**
- 46 Povinnosť advokáta pravdivo informovať klienta o stave veci a použiť prevzaté peniaze len na stanovený cieľ
- 48 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 50 História advokácie na Slovensku
- 54 Advokát Janko Jesenský (30. 12. 1874 – 27. 12. 1945) a advokáti v jeho diele
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Milé kolegyně, milí kolegovia,

v dnešnej dobe nie je moderné zakladať tradície, napriek tomu sa predsedníctvo komory uplynulý rok rozhodlo pri príležitosti pripomenutia si výročia prijatia slobodného zákona o advokácii založiť tradíciu odovzdávania slávnostných plakiet advokátom za ich celoživotný prínos advokácii. Prvýkrát sa slávnostné podujatie konalo v priestoroch Slovenskej advokátskej komory. Pozitívne ohlasy nás primäli k tomu, že tento rok bude mať Deň advokácie slávnostnejší ráz spojený s galavečerom v priestoroch Reduty v Bratislave. Želaním členov predsedníctva komory je, aby sa Deň advokácie stal prestížnou záležitosťou našej stavovskej organizácie.

Milé kolegyně, milí kolegovia, budeme vďační, ak sa zapojíte do príprav a organizácie, predložíte návrhy svojich nominantov na ocenenie a stanete sa súčasťou osláv. Viac informácií o samotnom podujatí nájdete na webovej stránke komory.

Za Vaše podnety vyslovujem poďakovanie a teším sa na stretnutie posledný aprílový piatok v Redute.

Mária Chrenková

K fotografii na obálke

V bratislavskej Redute bude 27. apríla 2012 slávnostné oceňovanie advokátov spojené s galavečerom. (Foto Vladislav Zigo)

ROZHOVOR

Advokát sa má zaujímať nielen o vlastnú kanceláriu, ale aj o spoločné veci advokácie

*Pokračujeme v cykle rozhovorov s členom predsedníctva SAK a podpredsedom Redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie
JUDr. Petrom Kerecmanom, PhD.*

■ Kedy a ako ste sa dostali k povolaniu advokáta?

Do advokácie som nastúpil po skončení PF UPJŠ v r. 1995. Zastihla ma ešte 5-ročná koncipientska prax. Dodnes si myslím, že iba prax takejto dĺžky umožňuje získať koncipientovi potrebné množstvo praktických návykov. Koncipientsku prax som vykonal v Košiciach postupne u niekoľkých advokátov. Videl som rôzne modely vzťahu advokáta a klienta, rôzne prístupy k organizácii a vedeniu kancelárie. Pamätám si svoju prvú žalobu, prvé pojednávanie, poradu s klientom. Dodnes s vďačnosťou spomínam na rady a prístup školiteľov. Advokátsku skúšku som zložil v roku 2000. Aj na ňu si živo pamätám, v tom čase bolo menej uchádzačov a po vyhlásení výsledkov si s nami skúšobný senát pripil šampanským...

■ Ako sa zmenila advokácia od tých čias?

Zmenila sa celá spoločnosť a s ňou sa zmenila aj advokácia. Nielen v dôsledku nových technológií, elektronizácie, prehlbujúcej sa zložitosti právneho poriadku či posunu hodnotových rebríčkov. To sa premietlo aj do advokácie, v ktorej dnes vládne nástojčivý pocit potreby ekonomického úspechu, narastá bezohľadnosť vo vzťahoch. Kolegialita ustupuje

egoizmu, individuálny prístup a osobný kontakt s klientom sa vytráca, advokácia sa stáva čoraz viac podnikaním, menej poslaním a službou klientovi. Moderné advokátske kancelárie sa podobajú manufaktúram na výrobu žalôb. Napriek tomu si stále myslím (ako to vyslovil istý vážený kolega), že čestný advokát, ktorý má dôveru sám v seba a vo svoje schopnosti, nájde si vždy dostatok klientov, ktorí budú mať dôveru v neho. Koncipienti prichádzajúci dnes do advokácie sú vzdelanejší, žijú vo svete bez hraníc, majú väčší rozhľad, sú jazykovo lepšie vybavení, ale aj dravší, sebavedomejší a menej sebakritickí. Obávam sa však, že na druhej strane čoraz menej zachovávajú povinnú úctu k súdom a kolegom, tradičné zásady výkonu advokácie sa im vzdávajú. Celkovo sa zhoršujú vzťahy advokátov a sudcov, pojednávania sa vedú v bezdôvodne napätej atmosfére. Advokáti hneď po zložení skúšok prijímajú koncipientov. Z týchto koncipientov budú o tri roky školitelia ďalšej generácie budúcich advokátov. To všetko stojí za zamyslenie a hľadanie odpovede na otázku, kam vlastne advokácia smeruje a aká bude o ďalších desať rokov. Keď sa v roku 2010 blížila Konferencia advokátov, uvedomili sme si s kolegami, s ktorými sme kedysi skladali advokátsku skúšku, že od nášho zápisu do zoznamu advokátov uplynulo desať rokov. Bolo to na neuverenie, veď iba pred chvíľou sme otvárali kancelárie. Pochopili sme, čo nám vraveli starší – že advokácia je návyková; keď raz začnete, prepadnete jej a nevnímate čas. Musíme si uvedomiť, že podoba advokácie za ďalších desať rokov závisí dnes od nás.

■ Potom ste sa stali členom predsedníctva – ako vnímate Vaše premiérové pôsobenie v orgánoch komory, aké sú Vaše ciele a čo sa z nich podarilo naplniť?

Od roku 2010, kedy som sa stal členom predsedníctva, uplynuli ďalšie takmer dva roky. Pravdou je, že dovtedy som nepôbil v žiadnom orgáne SAK. Až po zvolení som spoznal činnosť stavovskej organizácie zvnútra, mal som možnosť zistiť, čo funguje a čo nie a uvažovať nad tým, prečo sa tak veci dejú. Predsedníctvo vymedzilo moje úlohy najmä na publikačnú a mediálnu činnosť komory. Ako si čitatelia Bulletinu slovenskej advokácie určite všimli, od začiatku minulého roka dostal niektoré nové rubriky, uverejňuje vybrané disciplinárne rozhodnutia SAK a ČAK, jeho pravidelnou súčasťou sa stali súdne rozhodnutia, kontaktná rubrika, ale aj rozhovory s členmi orgánov komory. Zvyšuje sa úroveň odbornej časti

bulletinu, ale snažíme sa prinášať aj podrobnejšie a aktuálnejšie informácie o činnosti komory, upozorňovať na zaujímavé odborné knihy. Prvotné názory o vhodnosti zrušenia tlačenej podoby bulletinu, resp. o jeho komercializácii zverením jeho tvorby externému subjektu našťastie neprevládli. Zmeny v obsahu bulletinu vnímam pozitívne. Naznačujú to reakcie kolegov, ale aj výrazný nárast počtu článkov predložených autormi na uverejnenie. Čoraz viac píšú aj noví, mladí autori. Ako príloha bulletinu boli distribuované úplné znenia vnútorných predpisov. Zaznamenali sme pozitívny posun smerom k znižovaniu nákladov na jeho vydávanie výkonom časti grafických prác komorou. Žiaľ, nedarí sa naplniť webstránku komory aktuálnym obsahom v potrebnej miere. Advokáti by mali považovať za samozrejmé z času na čas stránku navštíviť. Aj preto sa zaviedlo rozposielanie newslettera. Ťažko to však od nich očakávať, keď na stránke dlhší čas nič podstatné a aktuálne nepribudne. V publikačnej oblasti bolo prijaté rozhodnutie pripraviť a v tlačenej podobe sprístupniť advokátom Zbierku disciplinárnych rozhodnutí SAK za roky 2007–11 v anonymizovanej podobe a so spracovanými právnymi vetami, čo v súhrne predstavuje viac ako 200 rozhodnutí. Ak sa ideu podarí naplniť, budú mať advokáti k dispozícii všetky významné rozhodnutia v disciplinárnych veciach za predmetné obdobie. Predsedníctvo komory prijalo zámer spracovať komentár k zákonu o advokácii, pokúsiť sa sprostredkovať skúsenosti z aplikácie jeho ustanovení orgánmi komory advokátom. Oba projekty sa rozbehli a verím, že stanovené ciele sa podarí naplniť. V tomto roku komora pripravuje už druhé pripomenutie si výročia prijatia slobodného zákona o advokácii spojené so symbolickým ocenením advokátov, ktorí advokácii zasvätili podstatnú časť života. Aj takýmito podujatiami možno propagovať advokáciu navonok a vzdať úctu starším kolegom. Osobne ma teší, že po búrlivej diskusii sa podarilo prijať Spisový poriadok, aj keď iba ako odporúčacie uznesenie. Nedostatky doterajšieho prístupu advokátov k vlastným klientskym spisom boli markantné najmä v disciplinárnych konaniach. Navyše, bola to povinnosť uložená komore zákonom.

■ Čo pre Vás znamená členstvo v predsedníctve komory?

Množstvo práce, ktorá je na jednej strane zaujímavá a zmysluplná, ale na druhej strane časovo náročná. Členstvo vnímam ako príležitosť upozorniť na problémy fungovania komory, ako výzvu pokúsiť sa o zmenu niektorých vecí. Iba účasť na zasadnutiach orgánov a na skúškach predstavuje približne 50 pracovných dní v roku.

■ V ktorých oblastiach potrebuje advokátska samospráva najvýraznejšie zmeny?

Žiaľ, stále si myslím, že komora nie dostatočne aktívne presadzuje záujmy svojich členov, nie je dostatočne otvorená požiadavkám advokátov, nedarí sa prinavrátiť advokácii jej dobré meno, ani vzbudiť u advokátov záujem o spoločné veci advokácie. Neustále rastúci počet advokátov a advokátskych koncipientov vyvoláva čoraz väčšiu zaťaženosť kancelárie komory. Výška príspevku na činnosť komory, ktorý je základnou príjmovou položkou rozpočtu, ekonomicky ob-

medzuje aktivity komory. Problémy sú dané aj nedostatkami zákona o advokácii, ktorého pripravovaná novelizácia sa odsunula v dôsledku vyhlásenia predčasných parlamentných volieb. V niektorých prípadoch je nedostatočná aj kvalita rozhodovania orgánov v disciplinárnych konaniach.

■ Považujete advokátsky stav za dostatočne angažovaný, pokiaľ ide o otázky stavovskej samosprávy?

Advokát sa má zaujímať nielen o svojho klienta a vlastnú kanceláriu, ale aj o spoločné veci advokácie. Záujem sa má prejavovať aj v jeho snahe prispieť k riešeniu spoločných problémov. Nie tým, že bude v kruhu kolegov pranierovať pasivitu komory, ale tým, že svoj názor konštruktívne prejaví aj komore a zapojí sa do diania v advokácii. Sme stavovskou organizáciou, ktorej členovia sú odborne aj ľudsky schopní meniť chod vecí v spoločnosti. Komora má v členoch potenciál, ktorý zostáva pre záujem celku nevyužitý. Je však úlohou komory vytvoriť také podmienky, aby vzbudila aktívny prístup advokátov. Komora musí reagovať na hlasy advokátov a podnety od nich. Aby však takéto podnety prichádzali, musí byť voči svojim členom informačne otvorená, advokáti musia mať možnosť ľahko získavať informácie o činnosti komory a o aktuálnych problémoch advokácie. Kancelária komory musí k advokátom pristupovať tak, aby nemali pocit, že na komore je problém s niekým sa telefonicky spojiť, že ich korešpondencia ostáva bez primerane pružnej odozvy, že ich požiadavku je problém rýchlo vybaviť. Neinformovanosť advokátov o činnosti komory a stave spoločných vecí advokácie je zarážajúca. Samozrejme, informácie nemožno vnútiť tomu, kto nemá záujem byť informovaný. Na druhej strane každý, kto je ochotný informácie prijímať, musí ich dostávať.

■ Ste zakladateľom a členom pracovnej komisie pre históriu advokácie. Mohli by ste priblížiť jej ciele a aktivity?

Komisia má za cieľ propagovať advokáciu a pripomínať význam historickej úlohy, ktorú advokáti zohrali v dejinách. Jej snahou je ďalej mapovať životné osudy významných advokátov v minulosti, okrem iného aj podnecovaním vysokých škôl, zadávať témy najmä z regionálnych dejín advokácie študentom na seminárne či diplomové práce. Študenti majú už prvé práce rozpracované. O činnosti komisie sa postupne dozvedá verejnosť, zaznamenávame reakcie aj od potomkov advokátov ochotne poskytujúcich informácie o živote ich predkov, ktoré sa zhromažďujú na komore. V Česku založená tradícia každoročnej Konferencie o histórii advokácie bude tohto roku pokračovať na Slovensku. Máme ambíciu podrobnejšie zmapovať históriu advokátskej komory v Bratislave, ktorá siaha do polovice predminulého storočia, s perspektívou ďalej sa venovať advokátskej komore so sídlom v Martine, kde dodnes stojí jej budova postavená z príspevkov advokátov. Činnosť komisie vychádza z myšlienky, že každý advokát by mal poznať históriu svojho povolania, pretože takéto poznanie prispieva k budovaniu hrdosti na príslušnosť k advokátskemu stavu, k rozšíreniu celkového kultúrneho prehľadu advokátov, ale aj k pozitívnemu vnímaniu advokácie ako celku. Súčasťou týchto snáh je aj sledovanie obrazu advokáta v dobovej beletrii či vo filmovom umení.

DISKUSIA

Rozhodovanie centra právnej pomoci o náhrade trov advokáta ustanoveného súdom pred 1. januárom 2010

Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

Systém štátnej garancie dostupnosti kvalifikovaných právnych služieb pre osoby v materiálnej núdzi prešiel v poslednom období výraznými zmenami. Niektoré z nich nadobudli účinnosť iba prednedávnom (1. 1. 2012, novelizácia zákonom č. 332/2011 Z. z.). Pôvodný proces ustanovovania advokáta súdom podľa § 30 OSP účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol oslobodený od súdnych poplatkov, postupne nahradila náplň činnosti Centra právnej pomoci ako štátnej rozpočtovej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti SR.

Pokiaľ ide o náhradu trov ustanoveného advokáta, k zásadnej zmene došlo už s účinnosťou od 1. 1. 2010 novelizáciou ustanovenia § 149 ods. 2 OSP (zák. č. 495/2009 Z. z.). Pred uvedeným dátumom by súdom ustanovený advokát podal po skončení zastupovania súdu návrh na priznanie odmeny a náhrady hotových výdavkov, vychádzajúc z počtu realizovaných úkonov a tarifnej hodnoty veci podľa § 9 až § 14 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Súd by o tomto návrhu rozhodol uznesením a priznal by advokátovi príslušnú výšku odmeny a náhradu hotových výdavkov.

S účinnosťou od 1. 1. 2010 bolo ustanovenie § 149 ods. 2 OSP zmenené tak, že znelo „Ak bol účastníkovi súdom ustanovený zástupca alebo ak ide o zastupovanie na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci, pri náhrade trov konania sa postupuje podľa osobitného predpisu.¹⁵⁾“. Pôvodný odkaz č. 15 už pritom neodkazoval na tarifu ako celok, ale iba na jej časť – § 14a a nasl. vyhl. č. 655/2004 Z. z. a na § 15 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Táto novela neobsahovala vo vzťahu k príslušnej úprave žiadne osobitné prechodné ustanovenia. Podotýkame, že vzhľadom na systémové zmeny je už aktuálne znenie § 30 OSP a § 149 ods. 2 OSP odlišné.

Za danej situácie odmietali sudy po 31. 12. 2009 rozhodovať o priznaní odmeny a náhrad advokátom ustanoveným podľa § 30 OSP s tým, že napriek ich ustanoveniu uznesením súdu pred 1. 1. 2010 je po tomto dátume v zmysle nového znenia § 149 ods. 2 OSP kompetentným rozhodnúť iba

orgán podľa osobitného predpisu, ktorým je Centrum právnej pomoci. Následnej identickej žiadosti advokáta, adresovanej Centru právnej pomoci, taktiež spravidla nebolo vyhovené, avšak s odôvodnením, že Centrum právnej pomoci môže *ex lege* rozhodovať iba o odmenách advokátov v zmysle § 14a a nasl. vyhlášky č. 655/2004 Z. z., pričom advokátovi ustanovenému súdom pred 1. 1. 2010 prináleží odmena podľa § 9 a nasl. tarify, teda odmena výrazne vyššia. Tejto absurdnej a patovej situácii bol vystavený nemalý počet advokátov.

Centrum právnej pomoci si podľa vlastných vyjadrení bolo vedomé závažnosti vzniknutej situácie, ktorú však považovalo za neželaný prejav nedôslednej legislatívy. Ministerstvo spravodlivosti SR v jednom zo svojich stanovísk adresovaných Centru právnej pomoci zo dňa 24. mája 2010 č. 17475/2010-110 okrem iného uviedlo, že „na rozdiel od hmotného práva, v ktorom v zásade platí hmotné právo účinné v čase vzniku právneho vzťahu, v procesnom práve sa majú aplikovať procesné predpisy účinné v čase postupu súdu, keď prechodné ustanovenia neriešia postup súdu inak“. To viedlo k záveru, že kompetentným orgánom je v takýchto prípadoch Centrum právnej pomoci.

Tým by bolo možné považovať problém za vyriešený – opak je však pravdou. Odhliadnuc od skutočnosti, že na Slovenskú advokátsku komoru sa obracajú aj advokáti, ktorým Centrum právnej pomoci z vyššie uvedených dôvodov odmietlo o náhrade trov konania rozhodnúť ešte aj koncom roku 2010, vznikol v tejto súvislosti ďalší markantný problém, týkajúci sa samotnej výšky odmeny advokáta. Centrum právnej pomoci v daných veciach síce rozhoduje, avšak priznáva advokátom bez ohľadu na to, že boli ustanovení (ešte súdom) pred 1. 1. 2010, iba odmenu vo výške určenej podľa § 14a a nasl. cit. vyhlášky s odôvodnením, že ustanovenie § 15 ods. 2 zákona mu iný postup neumožňuje, keďže priamo odkazuje v odkaze č. 18a) na uvedenú časť tarify. To všetko napriek tomu, že pri pôvodnom ustanovení advokáta súdom podľa § 30 OSP, ako aj v čase vykonania jednotlivých úkonov právnej služby pred 1. 1. 2010 bolo nesporné, že ustanovenému advokátovi vzniká nárok na odmenu určenú podľa počtu a druhu jednotlivých úkonov právnej služby

(§ 9 až § 14 vyhlášky). Konečný rozdiel v odmene tak môže predstavovať značnú sumu v neprospech advokáta.

Z ustanovenia § 15 ods. 2 zákona, ktorým Centrum právnej pomoci odôvodňuje svoj postup a aplikáciu § 14a a nasl. vyhlášky, pritom nesporne vyplýva, že sa vzťahuje iba na odmenu advokáta oprávnenej osoby. V súlade s § 4 ods. 1 písm.) je oprávnenou osobou fyzická osoba, ktorej bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci právoplatným rozhodnutím Centra právnej pomoci. V iných prípadoch, vrátane ustanovenia advokáta súdom v zmysle pôvodného znenia § 30 OSP, nie je preto daný žiadny právny základ pre reštriktívnu aplikáciu § 15 ods. 2 zákona a pre „krátenie“ odmien advokátov. V tejto súvislosti možno poukázať aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 18. 2. 2010, sp. zn. 3 M Cdo 22/2008, v zmysle ktorého „Ak na zastupovanie účastníka konania nebol určený advokát Centrom právnej pomoci podľa zák. č. 327/2005 Z. z., ale tento mu bol ustanovený súdom podľa § 30 OSP, odmena za zastupovanie má byť určená podľa § 10 v spojení s § 14 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.“. Aj samotné Centrum právnej pomoci paradoxne pri pôvodnom odmietaní rozhodovania o odmene advokátov ustanovených súdom podľa vtedajšieho § 30 OSP *en bloc* argumentovalo tým, že takto ustanoveným advokátom prináleží odmena v zmysle § 9 až § 14 vyhlášky.

Z § 1 OSP navyše vyplýva, že Občiansky súdny poriadok upravuje iba postup súdu a účastníkov občianskeho súdneho konania. Preto ani § 149 ods. 2 OSP nemožno aplikovať na činnosť Centra právnej pomoci, ale iba na činnosť súdu. Centrum právnej pomoci argumentuje znením konkrétnych legislatívnych odkazov – poznámok pod čiarou č. 18a), 5a) k § 15 ods. 2 zákona a odkazu č. 15) k § 149 ods. 2 OSP, ktoré však vo všeobecnosti nemožno považovať za normatívnu súčasť právneho predpisu ani za záväzné pravidlo pre výklad právnej normy (ÚS SR sp. zn.: PL. ÚS 38/2003, R 109/2011, ÚS ČR sp. zn.: II. ÚS 485/1998 a sp. zn.: I. ÚS 22/1999). Vy-

chádzajúc z absencie príslušných prechodných ustanovení sa preto nedá konštatovať, že Centrum právnej pomoci má „zviazané ruky“ a k spravodlivej a argumentačne udržateľnej interpretácii nemôže dospieť. Právo advokáta na zaplatenie odmény je nesporne hmotnoprávnej povahy a vzniká momentom vykonania úkonu právnej služby, bez ohľadu na to, či bol advokát ustanovený, určený alebo poskytuje právnu pomoc na základe zmluvy a bez ohľadu na to, kedy je rozhodnuté o povinnosti štátu trovy mu uhradiť.

Rozhodovanie Centra právnej pomoci uvedeným spôsobom vyvoláva potrebu skúmať aj jeho ústavnú súladnosť so základným právom advokáta vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy SR, resp. čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pretože advokát ustanovený súdom pred 1. 1. 2010 mohol v čase ustanovenia a poskytnutia právnych služieb pred týmto dátumom legitímne očakávať, že jeho odmena bude zodpovedať základným princípom vtedy platnej právnej úpravy, aj vzhľadom na vtedajšiu judikatúru súdov. Pokiaľ štát v tejto situácii neprehľadnými zmenami právnej úpravy bez zodpovedajúcich intertemporálnych noriem zvýhodnil *de facto* sám seba v postavení subjektu povinného na zaplatenie odmény a náhrady hotových výdavkov advokáta, zasahuje do základného práva takéhoto advokáta na vlastníctvo, resp. majetok. Pokiaľ sa tak deje bez rozumného a akceptovateľného dôvodu, tieto práva zrejme aj porušuje.

Považujeme za nepochybné, že vzniknutú situáciu možno spoľahlivo a definitívne riešiť iba adekvátnou zmenou právnej úpravy nielen v záujme advokátov, ktorí sa do tejto situácie dostali (resp. dostanú), ale aj v záujme ich ďalšej ochotnej spolupráce s Centrom právnej pomoci a teda v konečnom dôsledku aj v záujme osôb v materiálnej núdzi.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

DISKUSIA

Účinky odstúpenia od zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti a zápis odstúpenia od zmluvy do katastra

Odstúpenie od zmluvy je jednostranným právnym úkonom, v dôsledku uplatnenia ktorého sa zmluva zrušuje s účinkami „od začiatku“ (*ex tunc*). Týmto zrušením zaniká právny titul, na základe ktorého nadobúdateľ získal vlastnícke právo k nehnuteľnosti. Medzi účastníkmi zmluvy je po zrušení zmluvy taký právny stav, aký bol pred jej uzatvorením, ako keby k uzatvoreniu zmluvy vôbec nedošlo a to nielen z hľadiska obligačných účinkov ale i účinkov vecnoprávných. Nakoľko teda odstúpenie od zmluvy má aj vecnoprávne účinky, obno-

vuje sa v dôsledku neho pôvodný stav, t. j. zo zákona sa obnovuje vlastnícke právo prevodcu. Takáto zmena sa v zmysle ust. § 34 ods. 1 Katastrálneho zákona zapisuje do katastra nehnuteľností záznamom.

Odstúpením od zmluvy účastník zmluvy realizuje svoje právo (nie povinnosť) domôcť sa v dôsledku naplnenia zákonného alebo zmluvného dôvodu zrušenia zmluvy. K odstúpeniu od zmluvy nedochádza preto na základe novej zmluvy uzatvorenej medzi zmluvnými stranami. Právo odstúpiť od

zmluvy sa viaže v zmysle ust. § 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka na účastníka zmluvy, t. j. na jeho jednostranný právny úkon a nie na dohodu účastníkov zmluvy.

To však neznamená, že by nebolo možné akceptovať aj také odstúpenie od zmluvy, ktoré je síce formálne nesprávne označené ako dohoda, avšak z jeho obsahu (ust. § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka) nesporne vyplýva, že ním došlo k uplatneniu si odstúpenia od zmluvy účastníkom pôvodnej zmluvy, pričom súhlasný prejav adresáta by v podstate znamenal, že tomuto bolo odstúpenie doručené a že tento jeho platnosť nespochybňuje.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 6Sžo/229/2010 zo dňa 20. 7. 2011)

Dňa 20. júla 2011 vydal Najvyšší súd SR vo veci so sp. zn.: 6Sžo/229/2010 rozhodnutie, ktoré sa vzhľadom na právne závery v ňom uvedené z hľadiska doterajšej praxe pre oblasť nehnuteľností javí ako kľúčové. Na úvod treba povedať, že základnou normou, ktorá upravuje inštitút odstúpenia od zmluvy je ust. § 48 Občianskeho zákonníka. Predovšetkým Najvyšší súd SR v citovanom rozhodnutí vychádzal z ust. § 48 ods. 1, z ktorého vyplýva, že právo na odstúpenie od zmluvy ako jednostranného právneho úkonu sa vzťahuje na účastníka a nie na dohodu účastníkov. Jednoducho povedané, účastník zmluvy je oprávnený od zmluvy jednostranne odstúpiť, ak sú naplnené podmienky v ust. § 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka. To znamená, ak je to uvedené v tomto alebo inom zákone, alebo ak to bolo medzi účastníkmi dohodnuté. Právnym dôvodom odstúpenia od zmluvy teda môže byť tak ustanovenie zákona, ktoré za určitých podmienok umožňuje odstúpiť od zmluvy, aj napriek tomu, že takýto dôvod odstúpenia do zmluvy nebol v zmluve výslovne dohodnutý, alebo z dôvodu, ktorý síce zákon za dôvod na odstúpenie do zmluvy nepovažuje, ale účastníci si tento dôvod výslovne v zmluve dohodli.

Najvyšší súd SR v odôvodnení citovaného rozsudku výslovne uviedol, že k odstúpeniu od zmluvy nedochádza na základe novej zmluvy uzatvorenej medzi zmluvnými stranami. Týmto vylúčil možnosť odstúpiť od zmluvy s účinkami „*ex tunc*“ na základe dvojstranného, resp. viacstranného právneho úkonu. Doterajšia právna prax na úseku katastra nehnuteľností však dohody o odstúpení od zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti všeobecne akceptovala a tieto boli s poukazom na ust. § 38 písm. h Vyhľadávky Úradu geodézie, kartografie a katastra SR č. 79/1996 Z. z. platnej a účinnej do 30. 11. 2009 zapisované do katastra nehnuteľností záznamom. Od 1. 12. 2009 nadobudla platnosť nová Vyhľadávka ÚGKK č. 461/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnosti (ďalej ako „Katastrálny zákon“), možnosť zápisu odstúpenia od zmluvy na základe dohody účastníkov zmluvy záznamom neuvádzala.

Odstúpenie od zmluvy ako inštitút však z právneho poriadku Slovenskej republiky, samozrejme, nevymizol a pri prevodoch vlastníctva k nehnuteľnostiam nie je jeho použi-

tie neobvyklým. V právnej praxi sa teda objavil právny názor, podľa ktorého by sa dohody o odstúpení od zmluvy (t. j. keď všetci účastníci právneho úkonu prejavia vôľu odstúpiť od zmluvy) s poukazom na ust. § 1 ods. 1 v spojitosti s ust. § 28 ods. 1 Katastrálneho zákona mali do katastra nehnuteľností zapisovať vkladom. Vychádzalo sa zo skutočnosti, že práva k nehnuteľnostiam zo zmlúv (ako dvojstranných právnych úkonov) sa do katastra nehnuteľností zapisujú vkladom, okrem výnimiek uvedených v ust. § 34 ods. 1 Katastrálneho zákona, ktoré sa do katastra nehnuteľností zapisujú záznamom. Tu je však potrebné upozorniť na skutočnosť, že vklad do katastra nehnuteľností je úkon správy katastra, s ktorým zákon spája vznik, zmenu alebo zánik právneho vzťahu, pričom právne účinky vkladu nastávajú právoplatnosťou rozhodnutia správy katastra o jeho povolení. A práve tu je zrejmy nesúlad právnych účinkov odstúpenia od zmluvy s účinkami samotného vkladu ako úkonu správy katastra v katastrálnom konaní. V tejto súvislosti je taktiež potrebné rozlišovať odstúpenie od zmluvy ako jednostranný právny úkon a dohodu o zrušení záväzku (dissolúcia) podľa ust. § 570 a nasl. Občianskeho zákonníka ako dvojstranný, resp. viacstranný právny úkon. Pri dohode o zrušení záväzku, na rozdiel od odstúpenia od zmluvy, záväzok zaniká, pokiaľ z dohody nevyplýva niečo iné, okamihom prijatia návrhu na zrušenie záväzku druhou zmluvnou stranou.

Účinky odstúpenia od zmluvy ako jednostranného právneho úkonu s poukazom na ust. § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka sú „*ex tunc*“, t. z., že zmluva, od ktorej sa odstúpilo zaniká od počiatku a dochádza k obnoveniu vlastnickeho práva prevodcu. Odstúpenie od zmluvy je účinné odo dňa, kedy bolo doručené do dispozičnej sféry druhej zmluvnej strane a platné, ak tu existoval platný zákonný, resp. zmluvný dôvod na odstúpenie od zmluvy. Platným a účinným odstúpením od zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti zanikajú tak obligačnéprávne, ako aj vecnoprávne účinky zmluvy. Z dikcie zákona je zrejmé, že na nastanie účinkov odstúpenia od zmluvy nie je potrebné rozhodnutie súdu, alebo iného štátneho orgánu (napr. správy katastra), účinky odstúpenia od zmluvy nastávajú priamo zo zákona.

V prípade sporu o platnosť odstúpenia od zmluvy, tento je oprávnený s poukazom na ustanovenie § 7 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) rozhodovať za súčasného právneho stavu iba súd prostredníctvom určovacej žaloby podľa ust. § 80 písm. c OSP najvyšší súd v citovanom rozhodnutí judikoval, že odstúpenie od zmluvy ako jednostranný právny úkon, z ktorého je zrejmé, že zmluvná strana účinne odstúpila od zmluvy a druhá zmluvná strana toto odstúpenie akceptuje, je správa katastra toto povinná zapísať do katastra nehnuteľností s poukazom na ust. § 34 a nasl. Katastrálneho zákona záznamom, pričom nie je oprávnená skúmať existenciu zákonného či zmluvného dôvodu odstúpenia od zmluvy. V prípade jednostranného odstúpenia od zmluvy účastníkom zmluvy či už zo zákonného alebo zmluvného dôvodu bez súhlasného vyjadrenia druhej zmluvnej strany, správa katastra nezapíše odstúpenie od zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľnosti do katastra

nehnutelností záznamom aj napriek tomu, že účinky odstúpenia do zmluvy nastávajú zo zákona, bez potreby rozhodnutia súdu, alebo iného orgánu verejnej moci.

Obdobne treba postupovať aj v prípade „dohody o odstúpení od zmluvy“. Takýto právny úkon nemožno vzhľadom na vyššie uvedené chápať ako dvojstranný právny úkon, čím však samozrejme nie je vylúčená možnosť uzavrieť dohodu o zrušení záväzku podľa ust. § 570 Občianskeho zákonníka, ale ako jednostranný adresovaný právny úkon spočívajúci v odstúpení od zmluvy, ku ktorému adresát následne pripojil

svoj súhlasný prejav. Teda, aj na základe právneho úkonu označeného ako „dohoda o odstúpení od zmluvy“ pri aplikácii ust. § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojitosti s ust. § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa zmluva o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti ruší s účinkami od počiatku, t. j. zanikajú aj vecnoprávne účinky tejto zmluvy. Na základe návrhu, správa katastra vykoná zápis tohto právneho úkonu do katastra nehnuteľností s poukazom na ust. § 34 a nasl. Katastrálneho zákona záznamom.

JUDr. Dušan Serek

Z činnosti škodovej komisie

Poistenie profesijnej zodpovednosti advokátov sa nás všetkých dotýka nielen preto, že nám to ukladá ako povinnosť samotný zákon o advokácii, ale predovšetkým preto, že náhradu škody si u nás uplatňujú naši klienti.

V uplynulom období s účinnosťou do 31. decembra 2010 boli nároky advokátov poistených prostredníctvom hromadnej poisťnej zmluvy uplatňované v poisťovni KOOOPERATÍVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance, s ktorou mala SAK uzatvorenú hromadnú poisťnú zmluvu. S účinnosťou od 1. januára 2011 má komora uzatvorenú hromadnú poisťnú zmluvu s poisťovňou Wüstenrot poisťovňa, a. s. V rámci hromadnej poisťnej zmluvy uzatvorenej s oboma poisťovňami bolo dohodnuté aj spoločné riešenie škodových udalostí v škodovej komisii, ktorej zloženie pozostáva zo zástupcov poisťovne i komory. Škodová komisia v súčinnosti s obidvomi poisťovňami nahlásené škodové prípady pribežne rieši.

V hodnotenom období december 2010 až január 2012 zasadala škodová komisia vytvorená v spolupráci s poisťovňou KOOOPERATÍVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance päťkrát a prejednávaných bolo spolu 31 škodových udalostí, z ktorých bolo 13 skončených poskytnutím poisťného plnenia a v troch prípadoch čiastočného plnenia. Z dôvodov premĺčania uplatnenia nároku a nedôvodného nároku k plneniu neprišlo v 5 prípadoch, z dôvodu uplatnenia hrubej nedbanlivosti boli ukončené dva škodové prípady. V šetrení zostáva naďalej 6 nahlásených poisťných udalostí.

V poisťovni Wüstenrot poisťovňa, a. s., bolo spolu nahlásených 15 škodových udalostí, z ktorých sú štyri prípady v šetrení z dôvodu nepredloženia dokladov, v dvoch prípadoch k plneniu neprišlo a v 9 prípadoch príčina vzniku škodovej udalosti, t. j. pochybenie poisteného advokáta nespadá do časovej pôsobnosti uzavretej poisťnej zmluvy v tejto poisťovni, teda kolegovia si musia nahlásiť poisťnú udalosť v poisťovni, v ktorej boli v danom čase vzniku príčiny škodovej udalosti poistení.

V prípadoch, kedy sa poškodený klient domáha náhrady škody od poisteného advokáta cestou súdu zostávajú „otvo-

rené“ a k ich prerokovaniu v škodovej komisii dochádza opätovne po ukončení súdneho konania. K týmto prípadom si dovoľm upozorniť, že predpokladom na úspešné uplatnenie nároku poškodeného klienta na náhradu škody voči advokátovi je potrebné zo strany poškodeného jednoznačné preukázanie porušenia právnej povinnosti advokáta, preukázanie vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi konaním alebo opomenutím advokáta a vznikom škody. Vzniknutá škoda musí byť spôsobená bez pochybnosti práve porušením právnej povinnosti. Škoda a ani porušenie právnej povinnosti ešte nezakladajú zodpovednosť za škodu a tomu zodpovedajúce právo na jej náhradu, príčinná súvislosť musí byť nielen tvrdená, ale musí byť predovšetkým jednoznačne preukázaná. Dôkazné bremeno v tomto prípade, keďže ide o civilný proces, je na strane navrhovateľa. Vzťah medzi príčinou a následkom musí byť bezpečne preukázaný a bezprostredný, príčinnú súvislosť nemožno zamieňať s iba časovou nadväznosťou a súvislosťou. Obvykle v týchto žalobách chýba preukázanie protiprávneho úkonu advokáta a teda aj súdy konštatujú neexistenciu jedného zo základných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, ktorý je vo vzťahu k jej ďalším dvom predpokladom nevyhnutný a bez existencie ktorého stráca ich skúmanie význam.

Na záver si dovoľm upriamiť pozornosť kolegov advokátov na časovú pôsobnosť jednotlivých hromadných poisťných zmlúv uzavretých Slovenskou advokátskou komorou, čo je podstatné najmä pri nahlásení poisťných udalostí. Ak príčina vzniku škody, t. j. konkrétne pochybenie poisteného advokáta malo nastať pred 1. januárom 2011, poisťnú udalosť treba nahlásiť v poisťovni KOOOPERATÍVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance. Ak príčina vzniku škody, t. j. konkrétne pochybenie advokáta, malo nastať v období od 1. januára 2011, poisťnú udalosť treba nahlásiť v poisťovni Wüstenrot poisťovňa, a. s.

JUDr. Mária Chrenková

JUDr. Diana Hrončeková

členky škodovej komisie za SAK

UPOZORNENIE

Povinné platby členov Slovenskej advokátskej komory

Upozorňujeme advokátov na povinnosť zaplataenia príspevku na činnosť SAK, príspevku do Sociálneho fondu, príspevku na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2011 a poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie za rok 2012.

Upozornenie k všetkým platbám

Dovoľujeme si požiadať advokátov o dodržanie účtovných údajov uvedených pri jednotlivých platbách z dôvodu ich presnej identifikácie. Upozorňujeme, že každá z nižšie uvedených platieb sa vykonáva na iné číslo účtu. Ako **variabilný symbol sa požaduje registračné číslo advokáta**, teda číslo, pod ktorým je advokát – fyzická osoba zapísaný v zozname vedenom komorou. Advokáti – spoločníci obchodnej spoločnosti založenej na poskytovaní právnych služieb podľa zákona o advokácii používajú pri platbách uvedených pod bodom 1. a 2. ako variabilný symbol tiež registračné číslo, pod ktorým sú ako advokáti – fyzické osoby zapísaní v zozname vedenom komorou. Upozorňujeme, že **číslo uvedené na preukaze spoločníka – konateľa obchodnej spoločnosti sa pri platbách komore nepoužíva**. V prípade pochybností o registračnom čísle je možné overenie na oddelení matriky tel. 02/529 61 536, e-mail: matrika@sak.sk, office@sak.sk **Bankové účty má Slovenská advokátska komora zriadené v Poštovej banke**. Prosíme o platenie poplatkov na rok 2012 na čísla účtov uvedené nižšie.

1 Príspevek na činnosť SAK za rok 2012

Výška príspevku na činnosť komory za rok 2012 je **221 eur**. Pri pozastavení výkonu advokácie počas celého roka 2012 je suma príspevku na činnosť komory vo výške 110,50 eur. **Príspevek je splatný do 30. apríla 2012** (v prípade advokátov zapísaných počas kalendárneho roka do troch mesiacov od zápisu do zoznamu advokátov). Príspevek na činnosť komory treba poukázať na **účet č. 0020318155/6500** (Poštová banka), **VS: reg. číslo advokáta, ŠS: 2012**.

2 Príspevek do sociálneho fondu SAK za rok 2012

Výška príspevku do sociálneho fondu za rok 2012 je **17 eur**. **Príspevek je splatný do 30. apríla 2012** (v prípade advokátov zapísaných počas kalendárneho roka do jedného mesiaca od zápisu do zoznamu advokátov). Príspevek treba

poukázať na **účet číslo 0020318198/6500** (Poštová banka), **VS: reg. číslo advokáta, ŠS: 2012**.

3 Príspevek na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2011

Výška príspevku na vzdelávanie a výchovu koncipienta je **96 eur** za každého zamestnaného koncipienta v kalendárnom roku 2011. Ak advokát nezamestnával v roku 2011 koncipienta počas celého roka, platí príspevek alikvotne podľa počtu aj začatých mesiacov, kedy ho zamestnával. **Príspevek je splatný do 31. januára 2012**. Príspevek na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2011 treba poukázať na **účet č. 0020318139/6500** (Poštová banka), **VS: reg. číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti**, ak koncipienta zamestnávala obchodná spoločnosť.

4 Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie

Povinnosť poistenia zodpovednosti za škodu vyplýva z § 27 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorej advokát je povinný pri zápise do zoznamu advokátov a kedykoľvek na písomnú výzvu komory do 30 dní preukázať komore samostatnú poistnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie. Poistenie musí trvať počas celého času výkonu advokácie. Nesplnenie tejto povinnosti má podľa § 7 ods. 1 písm. h) za následok vyčiarknutie zo zoznamu advokátov vedenom komorou. Advokátom, ktorí požiadajú o pripojenie k hromadnej poistnej zmluve, vznikne poistenie výkonu povolania len v prípade, ak spolu so žiadosťou uhradia poistné zodpovedajúce zvolenej poistnej sume na **účet číslo 0020318171/6500** (Poštová banka), **VS: reg. číslo advokáta, ŠS: 2012** tak, aby komora mohla vznik poistenia oznámiť príslušnej poisťovni. Slovenská advokátska komora uzavrela hromadnú poistnú zmluvu s poisťovňou Wüstenrot poisťovňa, a. s., Karadžičova 17, Bratislava. Poistná zmluva je uverejnená na webovej stránke komory v časti vyhradenej advokátom a advokátskym koncipientom. Tu si môžu advokáti overiť skutočnosť, či komora eviduje v ich prípade splnenú povinnosť byť poistený pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom povolania.

INZERCIA

sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Súkromné vynucovanie súťažného práva na vnútroštátnom súde

Mgr. Tomáš Mészáros

Napriek snahám o zavedenie efektívnej možnosti pre poškodených na vymáhanie nárokov z porušenia súťažného práva prichádza k odškodneniu iba ojedinele a aj to v iných členských štátoch. Na jednotný európsky predpis, ktorý by upravoval aspoň oblasť súkromného vymáhania nárokov z porušenia EÚ práva, treba ešte počkať. Najväčším problémom v SR je rozhodovacia prax súdov všeobecne, a teda vymožitelnosť práva v civilných sporoch. Bolo by potrebné, aby sa sudcovia na príslušných súdoch zorientovali v problematike a poskytovali kvalitnejšiu ochranu nárokom poškodených, prípadne, aby sa otázkam súťažného práva venovala skupina sudcov špecializovaná v otázkach súťažného práva.

Pravidlá hospodárskej súťaže sa uplatňujú tak na európskej úrovni, ako aj na úrovni vnútroštátnej. Základom súťažného práva EÚ sú pravidlá vyjadrené v článkoch 101 a 102 Zmluvy o fungovaní EÚ (ZFEÚ). Oba články disponujú úplným (vertikálnym aj horizontálnym) priamym účinkom a sú priamo aplikovateľné. Aplikuje ich tak Komisia, ako aj vnútroštátne orgány ochrany hospodárskej súťaže (NCA¹). Rozhodnutia Komisie podliehajú súdnej kontrole Všeobecného súdu a Súdneho dvora EÚ na druhom stupni, rozhodnutia NCA podliehajú kontrole vnútroštátnym súdnym orgánom (spravidla v rámci správneho preskúmania). Súťažné právo na vnútroštátnej úrovni je upravené v súťažných predpisoch jednotlivých štátov,² ktoré bývajú spravidla verným obrazom súťažných pravidiel EÚ. Rozdelenie kompetencií medzi orgánmi EÚ a vnútroštátnymi orgánmi rieši Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003.³

Mgr. Tomáš Mészáros
Absolvent Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy (2009). Aktuálne pôsobí ako doktorand na Ústave medzinárodného a európskeho práva, Fakulta práva, Paneurópska vysoká škola.

ho postavenia podľa čl. 102 ZFEÚ sa uplatňuje princíp paralelnej aplikácie únievého súťažného práva a vnútroštátneho súťažného práva vnútroštátnymi orgánmi.

Podľa čl. 3 ods. 1 nariadenia č. 1/2003 „Ak orgány hospodárskej súťaže členských štátov alebo vnútroštátne súdy uplatňujú vnútroštátne súťažné právo na dohody, rozhodnutia združení podnikov alebo zosúladené postupy v zmysle článku 81 ods. 1 Zmluvy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle uvedeného ustanovenia, uplatnia aj článok 81 Zmluvy na také dohody, rozhodnutia alebo zosúladené postupy. Ak orgány hospodárskej súťaže členských štátov alebo vnútroštátne súdy uplatňujú vnútroštátne súťažné právo na akékoľvek zneužitie zakázané článkom 82 Zmluvy, uplatnia aj článok 82 Zmluvy.“⁴

Verejnoprávne a súkromnoprávne vynucovanie súťažného práva

Vynucovanie súťažného práva Komisiou a NCA má verejnoprávny rozmer. Smeruje k ochrane efektívnej hospodárskej súťaže pred jej obmedzovaním. Verejné presadzovanie súťažného práva má niekoľko základných funkcií. Ak orgány zistia porušenie súťaže, malo by prísť k efek-

1 National competition authorities

2 Na Slovensku zákon č. 136/2001 Z. z., o ochrane hospodárskej súťaže (ďalej len ZOHS).

3 Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy, Úradný vestník L 001, 04/01/2003 S. 0001–0025.

4 Dnešné články 101 a 102 ZFEÚ.

tívnemu zaisteniu ukončenia protisúťažného konania mocenským prostriedkom, k náprave stavu hospodárskej súťaže smerujúcej k stavu pred porušením a v neposlednom rade k potrestaniu narušiteľa súťaže, ktoré popri represívnej funkcii plní aj funkciu preventívnu. Tento spôsob presadzovania súťažného práva je typický v rámci EÚ.

Uložená pokuta však priamo nerieši situáciu subjektov poškodených protisúťažným konaním. Komisia aj NCA vyjadrujú podporu súkromnoprávnemu uplatňovaniu súťažných pravidiel, ktoré pri zaistení potrebných nástrojov môže byť veľmi efektívne.⁵ Táto iniciatíva vychádza aj z judikatúry Súdneho dvora EÚ (SDEÚ).⁶ Jasným cieľom tejto iniciatívy je podpora uplatňovania individuálnych nárokov poškodených osôb a zvýšenie povedomia o možnostiach presadzovania súťažného práva cez civilné spory na vnútroštátnej úrovni. SDEÚ v rozhodnutí vo veci *Courage v. Crehan* uviedol, že každý jednotlivec alebo podnikateľ musí mať zabezpečené právo požadovať náhradu škody, ktorú utrpel v dôsledku porušenia súťažného práva.

V USA je typické súkromnoprávne vynucovanie (až 90 % prípadov). Poškodení majú možnosť uplatniť si až trojnásobok hodnoty spôsobenej škody. Prostredníctvom skupinových žalôb dochádza aj ku kompenzácii malých individuálnych nárokov. Ak je žalobca úspešný, má nárok na náhradu nákladov, ale pri neúspechu nie je povinný úspešnému žalovanému hradiť náklady. V USA sú k dispozícii taktiež vhodnejšie procesné nástroje pre získanie dôkazov, čo je veľkým problémom v civilných súťažných sporoch u nás.⁷

Komisia a NCA zisťujú protisúťažné konanie, ktoré spravidla potrestajú sankciou, ktorá je príjmom verejného rozpočtu. Na druhej strane funkciou súkromnej žaloby na súde je kompenzácia poškodeného za negatívne dôsledky porušenia súťaže. Avšak oboma cestami je možné dosiahnuť to, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a odstránil protiprávny stav. Taktiež možno dosiahnuť preventívneho účinku na budúcich možných delikventoch, a teda obe cesty smerujú k dosiahnutiu želaného stavu efektívneho súťažného prostredia, ktoré následne vedie k prosperu spotrebiteľov.

Obe línie presadzovania sú od seba relatívne nezávislé. Komisia sa vo svojej Zelenej knihe vyjadrila, že súkromné vymáhanie súťažného práva nevníma ako „následný“ krok, ktorý by bol aplikovateľný až po rozhodnutí súťažného orgánu. Súdny sú oprávnený rozhodovať o porušení súťažných pravidiel bez toho, aby potrebovali predchádzajúce rozhodnutie NCA alebo Komisie. Aj keď podľa ust. § 109 OSP⁸ má slovenský súd možnosť konanie prerušiť, ak už takéto konanie na súťažnom orgáne prebieha alebo dať sám podnet na súťažný orgán.

Pri porušení súťažného práva EÚ alebo slovenského vnútroštátneho súťažného práva majú dotknuté osoby nasledovné možnosti domáhania sa svojich súkromnoprávných nárokov:

- žaloba na neplatnosť dohôd alebo ustanovení dohôd, ktoré zakladajú protisúťažné konanie
- žaloba na navrátenie predošlého stavu
- žaloba na zdržanie sa protisúťažného konania
- žaloba na náhradu škody, prípadne na vydanie bezdôvodného obohatenia

Inštitút neplatnosti dohôd,⁹ prípadne ustanovení v dohodách je priamo zakotvený v článku 101 ZFEÚ a v ZOHS, ostatné možnosti vyplývajú z judikatúry SDEÚ, ale ZOHS priamo neupravuje. „Procesné otázky a otázky právnych nástrojov súdnej ochrany a nápravy spadajú v zásade do pôsobnosti vnútroštátneho práva, pričom však je potrebné tieto vnútroštátne inštitúty vykladať a uplatňovať v súlade s judikatúrou SDEÚ a všeobecnými zásadami únievého práva.“¹⁰

Vymáhanie škody spôsobenej porušením súťažného práva na Slovensku

Slovenský orgán na ochranu hospodárskej súťaže je Protimonopolný úrad SR, ktorý je ústredným orgánom štátnej správy so sídlom v Bratislave. Správny súd rozhodujúci o žalobách proti právoplatným rozhodnutiam a postupom Protimonopolného úradu SR je na prvom stupni Krajský súd v Bratislave a na druhom stupni Najvyšší súd Slovenskej republiky. Vo veciach ochrany práv z hospodárskej súťaže, a teda aj vo veciach súkromnoprávných nárokov je príslušný Okresný súd Bratislava II, ktorého územným obvodom je celé územie SR a na konanie o opravných prostriedkoch je príslušný Krajský súd v Bratislave.¹¹

5 Zelená kniha: Žaloby o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel ES {SEK(2005) 1732} / KOM/2005/0672 (ďalej v texte len ako „Zelená kniha“), Biela kniha o žalobách o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel ES {SEK(2008) 404SEK (2008) 405SEK (2008) 406} KOM(2008) 165 (ďalej v texte len ako „Biela kniha“).

6 C-453/99 *Courage v. Crehan*, C-295/04 až 298/04 Manfredi.

7 Raus, S. – Oršulová, A. **Aktuální aplikační otázky soukromoprávního prosazování dodržování veřejného soutěžního práva v České republice a na Slovensku.** In: Justičná revue, 2008, č. 12.

8 Zákon č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok (OSP).

9 Neplatnosť dohôd sa odvodzuje od ust. § 39 Občianskeho zákonníku, podľa ktorého právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu (teda ZOHS), je neplatný.

10 Procházka, s. 406.

11 Ustanovenie § 12 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky.

Pri uplatňovaní nároku na náhradu škody spôsobenú porušením súťažného práva prideme bližším preskúmaním k viacerým teoretickým aj praktickým problémom. Právnik by nemal mať problém rozlišovať pravidlá ochrany hospodárskej súťaže zakotvené v článkoch 101 a 102 ZFEÚ resp. v ZOHS a pravidlá upravujúce nekalosúťažné konanie zakotvené v ObZ¹² – prvá časť, piata hlava, diel II, § 44 a nasl. Napriek tomu sa s takouto neschopnosťou rozlíšenia môžeme stretnúť, a to priamo v súdnych rozhodnutiach krajského súdu. Protimonopolný úrad SR sa snažil získať štatistické informácie od príslušných súdov o počte prebiehajúcich konaní, týkajúcich sa sporov vo veciach ochrany práv z hospodárskej súťaže. Napriek tomu, že podľa čl. 7 ods. 8 Inštrukcie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 850/2003-41 o súdnom registri a jeho vedení sa do registra CbHs zapisovali veci, ktorých predmetom je ochrana práv z hospodárskej súťaže, ako odpoveď úrad vždy obdržal informácie o konaniach vo veci nekalej súťaže, ktoré sa zapisujú do iného registra.¹³

Podľa ust. § 42 ZOHS: „Spotrebiteľia, ktorých práva boli porušené nedovoleným obmedzovaním súťaže, môžu sa proti porušiteľovi na súde domáhať, aby sa zdržal konania a odstránil protiprávny stav. Toto právo môže uplatniť aj právnická osoba oprávnená obhajovať záujmy spotrebiteľov“. Toto ustanovenie môže vnieť pochybnosti ohľadom aktívnej legitímácie, čoho dôkazom je aj právny názor slovenského súdu, podľa ktorého si náhradu škody môže uplatniť z dôvodu existencie osobitného ustanovenia v zákone o ochrane hospodárskej súťaže len spotrebiteľ, resp. právnická osoba obhajujúca záujmy spotrebiteľov. Uvedený názor je však zjavne nesprávny, pretože je v rozpore s konštatovaním SDEÚ,¹⁴ podľa ktorého má mať každý, kto utrpel ujmu v dôsledku porušenia antitrustových¹⁵ pravidiel možnosť vymáhať náhradu škody od subjektu, ktorý škodu spôsobil. Samotný protimonopolný úrad, ako predkladateľ, považuje predmetné ustanovenie zákona len za deklaratórne potvrdenie práva spotrebiteľov na súdnu ochranu.

Subjektom, ktorý sa môže domáhať náhrady škody, je teda každý, komu bola protisúťažným konaním spôsobená škoda. Ide najmä o súťažiteľa – konkurenta, nekonkurenta, odberateľa/dodávateľa, ale aj nepriameho dodávateľa/odberateľa a spotrebiteľa. Legitímáciu na uplatnenie nároku nevymedzuje vzťah sporových strán na trhu, ako pri nekalej súťaži.

Ďalším problémom v rozhodovacej praxi slovenských súdov bolo určenie predpisu, ktorým sa náhrada škody bude riadiť, teda, či sa bude aplikovať úprava v OZ alebo ObZ. Riešenie tohto problému je pri bližšom pohľade celkom zjavné.

Podľa ust. § 41 ObZ: „Fyzické i právnické osoby, ktoré sa zúčastňujú na hospodárskej súťaži, aj keď nie sú podnikateľmi (ďalej len „súťažiteľia“),... sú povinné dbať na právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a nesmú účasť na súťaži zneužívať“.

Podľa ust. § 42 ods. 1 ObZ: „Zneužitím účasti na hospodárskej súťaži je nekalé súťažné konanie (ďalej len „nekalá súťaž“) a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže“. Podľa ust. § 42 ods. 2 ObZ: „Nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže upravuje osobitný zákon“. Z uvedených ustanovení je zjavné, že úprava v ObZ rozlišuje nekalosúťažné konanie a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže, pričom ich zhodne označuje za záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a zakazuje účasť na hospodárskej súťaži zneužiť. Úprava nekalej súťaže sa nachádza priamo v ObZ (§ 44 a nasl.). Nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže upravuje osobitný zákon, na ktorý ust. § 42 ods. 2 odkazuje. Zo všeobecného zákazu zneužitia účasti na hospodárskej súťaži, ktoré zahŕňa protisúťažné správanie podľa ZOHS, sa dá vyvodiť, že v súlade s ust. § 757 ObZ¹⁶ sa použijú ustanovenia o náhrade škody v ObZ (§ 373 a nasl.)

Problém môže nastať, ak by niekto pri doslovnom výklade ust. § 42 ods. 2 ObZ obmedzil tento odkaz na „zákon“ vo vzťahu k pravidlám zakotveným v ZFEÚ, keďže to nie je zákon a tým pádom by sa režim náhrady škody spravoval podľa OZ. Návod na riešenie takéhoto problému poskytol SDEÚ v prípade Manfredi, kde uviedol, že pozícia žalobcu pri vymáhaní škody pri porušení európskych súťažných predpisov nesmie byť horšia, ako pri vymáhaní škody z porušenia predpisov národných. Vzhľadom na nevyhnutnosť existencie zavinenia a možnosť exkulpácie by však pri aplikácii úpravy v OZ postavenie žalobcu bolo rozhodne horšie. SDEÚ takisto požaduje efektívne uplatňovanie nárokov z porušenia európskych súťažných predpisov. Vo svetle rozhodnutí a v súlade s eurokonformným výkladom by bolo vhodnejšie aplikovať na náhradu škody vzniknutú porušením európskych pravidiel hospodárskej súťaže úpravu v ObZ, ako úpravu pre žalobcu priaznivejšiu.¹⁷

Okrem spomínaného rozdielu medzi občianskoprávnou a obchodnoprávnou úpravou ohľadom zavinenia, kde v obchodnoprávnej úprave je zodpovednosť objektívna, je rozdiel aj v dĺž-

12 Zákon č. 513/1991 Z. z. (ObZ).

13 Demčák, ANTITRUST 3/2010.

14 Courage v. Crehan a Manfredi.

15 Antitrust: oblasť upravená v čl. 101 a 102 ZFEÚ a adekvátna oblasť v ZOHS.

16 Podľa ust. § 757: „Pre zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinností ustanovených týmto zákonom platia obdobne ustanovenia § 373 a nasl.“

17 Bányaiová, L. Antitrust 4/2010.

18 Biela kniha, bod 2.7.

ke premlčacej doby. ObZ stanovuje subjektívnu aj objektívnu premlčaciu dobu. Subjektívna premlčacia doba sú 4 roky a začína plynúť odo dňa, keď sa poškodený dozvedel alebo mohol dozvedieť o škode a o tom, kto je povinný na jej náhradu. Objektívna doba uplynie 10 rokov odo dňa, keď došlo k porušeniu povinnosti. V súvislosti so stanovením premlčacej doby na uplatnenie nároku na náhradu škody Komisia¹⁸ navrhuje, aby táto nezačala plynúť v prípade pokračujúceho alebo opakujúceho sa porušenia pred dňom skončenia tohto porušenia, takisto by nemala začať plynúť pred tým, ako bolo možné dôvodne predpokladať, že poškodení získali informácie o porušení súťažných pravidiel a o dôsledkoch, ktoré im týmto porušením boli spôsobené. Ďalej navrhuje, aby sa v prípadoch, kedy prebieha konanie na NCA, zamedzilo uplynutiu premlčacej doby a aby začala plynúť potom, ako súťažný orgán prijme konečné rozhodnutie vo veci.

Pri uplatňovaní nároku na náhradu škody na súde môže prísť k niekoľkým situáciám:

– **Komisia rozhodla o porušení súťažného práva EÚ**

V tomto prípade má poškodený výhodnú situáciu v tom, že rozhodnutie je v zmysle čl. 16 Nariadenia č. 1/2003 pre orgány hospodárskej súťaže (vrátane súdov) členských štátov záväzné a porušenie netreba dokazovať.

– **NCA rozhodol o porušení súťažného práva EÚ/vnútroštátneho**

V zmysle ust. § 135 ods. 1 OSP je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, či bol spáchaný priestupok alebo iný správny delikt. To znamená, že rozhodnutie protimonopolného úradu je dôkazom o porušení súťažných predpisov. Na druhej strane skutočnosť, že súťažný úrad našiel počas konania dostatok dôvodov, aby nepokračoval v konaní a prebiehajúce konanie ukončil alternatívne, neznamená, že súťažiteľ pravidiel neporušil. Záväznosť sa teda týka iba meritórnych rozhodnutí súťažných orgánov.¹⁹

– **Neexistuje autoritatívne rozhodnutie súťažného úradu**

Civilný súd má v tomto prípade dve možnosti postupu: buď v zmysle ust. § 135 ods. 2 OSP rozhodne sám alebo sa po začatí civilného konania obráti s predbežnou otázkou na súťažný úrad. Pri rozhodovaní si musí súd postup dobre zvážiť, lebo v prípade, ak sa rozhodne konať sám, musí sa vysporiadať s veľmi zložitými hmotnoprávnymi (a ekonomickými) otázkami súťažného práva (posúdenie relevantného trhu, aplikácia výnimiek, apod.). V prípade druhej možnosti sa súd obráti na protimonopolný úrad a konanie podľa ust. § 109 ods. 2 písm. c) OSP preruší až do momentu rozhodnutia úradu. Môže tak spraviť aj keď už prebieha takéto konanie na úrade. Následne je súd rozhodnutím o merite veci viazaný.

19 Raus, Oršulová
Justičná revue, 2008, č. 12.

Rozhodnutia slovenských súdov

Rozhodnutí vo veciach náhrady škody za protisúťažné konanie je iba veľmi málo. V systéme JASPI sa mi podarilo nájsť tri druhostupňové rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave týkajúce sa náhrady škody za protisúťažné konanie. V žiadnom žalobca nebol úspešný a kvalita posúdenia vecí vykazuje nízku úroveň orientácie sudcov v danej problematike. Všetky tri nároky sa týkali pravdepodobne identického protisúťažného konania, kde predajca motorovej nafty zneužil svoje dominantné postavenie. Toto zneužitie bolo potvrdené rozhodnutím Protimonopolného úradu SR.

V prvostupňovom rozhodnutí Okresného súdu BA II sp. zn.: 42Cb/165/2004 súd uvádza:

„Konanie žalovaného, ktoré je diskrimináciou podľa § 7 ods. 5 písm. c) zákona o ochrane hospodárskej súťaže patrí medzi skutkové podstaty narušovania hospodárskej súťaže a je postihovaná v rámci generálnej klauzuly nekalej súťaže (§ 41–44 ObZ). Žalovaný porušil mimozmluvné právne povinnosti a to zákaz zneužívať dominantné postavenie na relevantnom trhu (§ 7 ods. 4 zákona o ochrane hospodárskej súťaže), povinnosť dbať na právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže (§ 41 ObZ), povinnosť nezneužívať účasť na hospodárskej súťaži (§ 41 ObZ), zákaz nekalej súťaže (§ 44 ods. 1 ObZ). Z uvedeného nepochybne vyplýva, že žalovaný sa dopustil protiprávneho konania, ktoré malo za následok vznik škody, lebo opatreniami žalovaného konečná nákupná cena motorovej nafty pre žalobcu bola vyššia oproti cene motorovej nafty dodávanej iným konkurentom z výrobného závodu vo V. H. ...

Súd neuznáva ani námietku žalovaného, že spotrebiteľia, resp. právnické osoby, ktorých práva boli porušené nedovoleným obmedzovaním hospodárskej súťaže, si môžu právo na náhradu škody uplatniť výučne podľa OZ a nie podľa ObZ, ktorý upravuje v ustanoveniach § 373 a nasl. predovšetkým zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinnosti vyplývajúcej zo záväzkového vzťahu. Ustanovenie § 757 ObZ rozširuje pôsobnosť ObZ aj na prípady porušenia mimozmluvnej povinnosti stanovenej ObZ. Konanie ktoré je diskrimináciou podľa § 7 ods. 5 zákona o ochrane hospodárskej súťaži, napĺňa obe skutkové podstaty zneužitia účasti na hospodárskej súťaži a porušuje mimozmluvné povinnosti ustanovené ObZ. Preto súd v zmysle § 575 v spojení s § 373 a § 53 ObZ priznal žalobcovi nárok na náhradu ním uplatnenej škody. ...

Pokiaľ ide o námietku žalovaného, že žalobca nepreukázal povinnosť žalovaného uzavrieť kúpne zmluvy na dodávku motorovej nafty so žalobcom, porušenie povinnosti žalovaného nespočíva v neuzavretí kúpnych zmlúv so žalobcom, ale v diskriminácii, t. j. v uplatnení rozdielnych obchodných podmienok voči súťažiteľom pri plnení rovnakého druhu, ktorými sú niektorí súťažitelia zvýhodnení (napr. rozdielne ceny)“.

Uvedené zdôvodnenie prvostupňového súdu je v zásade v súlade s požiadavkami pre aplikáciu pravidiel na odškodňovanie poškodených protisúťažným konaním, aj keď nadbytočne a nepresne pričíta k porušeniu mimozmluvných povinností aj nekalosúťažné konanie, čo pravdepodobne prispelo k mylnej aplikácii práva pri rozhodnutí druhostupňovom.

Krajský súd v rozhodnutí o odvolaní sp. zn.: 7Cob/33/2007 uviedol:

„Prvostupňový súd pri svojom rozhodovaní o priznaní práva na náhradu škody z titulu nekalosúťažného konania žalovaného vychádzal okrem iného i z príčinnej súvislosti medzi protiprávnym úkonom, ktorý vznikol dominantným postavením žalovaného na relevantnom trhu a škodou, ktorá mala vzniknúť uzatvorením menej výhodných zmlúv vznikla žalobcovi v danom období“.

Už tu je zrejмый problém rozlišovania nekalosúťažného konania od porušovania hospodárskej súťaže v zmysle ZOHS a taktiež problém s aplikáciou hmotného práva na ochranu hospodárskej súťaže, pretože samotné dominantné postavenie nie je v žiadnom prípade protiprávny úkon.

Ďalej súd uvádza: „V konaní bolo zistené, že žalovaný nedovoleným spôsobom odmedzil hospodársku súťaž, čo však bolo konštatované v rámci správneho konania príslušnými orgánmi. Tým však nie sú automaticky naplnené aj skutkové znaky nekalosúťažného konania, umožňujúce priznať náhradu škody z titulu nekalosúťažného konania. Pre naplnenie podmienok, podľa ust. § 44 ObZ je nevyhnuté, aby medzi rôznymi súťažiteľmi bol aj vzájomný súťažný vzťah. Tento vzťah môže byť vymedzený okrem iného aj vecne, keď súťažitelia dodávajú na trh vhodné, porovnateľné alebo svojou funkciou vzájomne zastupiteľné výrobky. Rozhodné z tohto hľadiska je, aby s nimi ostatní účastníci počítali ako s alternatívou. V danom prípade o takúto situáciu nejde. Účastníci tohto sporu nie sú vo vzájomnom vzťahu. Žalobca má v predmete svojej činnosti okrem iného predaj pohonných hmôt, pričom žalovaný okrem iného v rámci predmetu svojej činnosti vyrába výrobky z ropy a ich chemického spracovania – pohonné látky, mazivá a pod. Žalovaný na rozdiel od žalobcu nenakupuje pohonné hmoty za účelom ich ďalšieho predaja, ale je výrobcom týchto výrobkov. Postavenie účastníkov tohto konania je na relevantnom trhu rozdielne a keďže z tohto pohľadu nie je medzi nimi vzájomný súťažný vzťah, chýba jeden z predpokladov na vymedzenie nekalosúťažného konania. Keďže práva žalobcu neboli porušené, neprichádzajú do úvahy ani právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži, teda v konkrétnom prípade právo na náhradu škody spôsobilej z tohto titulu. ... Ostatnými námietkami sa odvolací súd nezaoberal pretože pre posúdenie rozhodnutia, nemajú vzhľadom na právny zaver odvolacieho súdu význam“.

Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd úplne nesprávne uchopil podstatu predmetného sporu a zúžil svoje odôvodnenie výlučne na tvrdenie, že nárok na náhradu škody z nekalej súťaže žalobcovi nevznikol. S tým, že žalobca si uplatňuje nárok na náhradu škody z porušenia ZOHS sa odvolací súd vôbec nevysporiadal. Zvyšné rozhodnutia sú v rovnakom duchu.

Podmienky úspešného uplatnenia nároku na náhradu škody

Nasledujúce skutočnosti musia byť preukázané pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody, k ich splneniu musí dôjsť kumulatívne: dôkaz porušenia súťažných pravidiel žalovaným,

20 Ust. § 120 OSP

21 Podstatou programu je, že účastník kartelu, ktorý upozorní súťažný orgán na existenciu kartelu a umožní kartel preukázať, nebude za svoju účasť v ňom sankcionovaný. Súkromnoprávne vymáhanie by mohlo demotivovať takéto konanie a preto Komisia navrhuje maximálnu ochranu ich identity, prípadne neposkytnutie akýchkoľvek informácií súdu na účely konania o náhradu škody.

22 Viac o kolektívnych žalobách: Šramelová, S. **Kolektívne žaloby pri súkromnoprávnom vymáhaní súťažného práva.** In: Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae, máj 2010, s. 107–114.

vznik škody žalobcovi, príčinná súvislosť. Dôkazné bremeno leží na žalobcovi. Zodpovednosť je objektívna a absolútna, žalobca teda nie je povinný dokazovať neexistenciu okolností vylučujúcich zodpovednosť podľa ObZ.

Ak existuje právoplatné autoritatívne rozhodnutie súťažného orgánu (Komisie, Protimonopolného úradu) o porušení, tak slúži ako dôkaz o porušení súťažných pravidiel. Horšia situácia pre žalobcu je, ak takéto rozhodnutie neexistuje. Preukázať porušenie súťažného práva je mimoriadne náročné, súťažné úrady za týmto účelom disponujú širokými vyšetrovacími právomocami. V slovenskom právnom poriadku absentuje inštitút sprístupňovania údajov medzi stranami sporu, najmä, ak dôkazy nie sú dostatočne známe. Účastník je totiž povinný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a ich vykonanie je potom na rozhodnutí súdu.²⁰ Ak takéto dôkazy nevie označiť, resp. neunesie dôkazné bremeno, nebude v spore úspešný.

Komisia v Bielej knihe navrhuje zaručenie tzv. minimálnej úrovne poskytnutia informácií medzi stranami tak, aby:

- vnútroštátne súdy mali za určitých okolností právomoc uložiť povinnosť účastníkom konania alebo tretím stranám poskytnúť presne stanovené kategórie dôkazov,
- uloženie povinnosti poskytnúť informáciu by bolo podmienené skutočnosťami, akými sú predloženie všetkých dôkazov vierohodne preukazujúcich podozrenie, že žalobca utrpel ujmu v dôsledku protisúťažného konania, žalobca nebol ani pri vynaložení maximálneho úsilia objektívne schopný si požadovaný dôkaz obstaráť sám, žalobca v dostatočnom rozsahu upresnil kategórie dôkazov, ktoré by mali strany poskytnúť a žalobca presvedčil súd, že navrhované poskytnutie informácií je potrebné, nevyhnutné a primerané,
- bola dostatočne poskytnutá ochrana prehláseniam súťažiteľov, ktoré učinili v rámci Leniency programu²¹ pred súťažným úradom,
- bola zaistená prevencia zničenia dôležitých dôkazov alebo odmietnutia ich predloženia a dostatočne účinné sankcie za týmto účelom.

Pri určovaní výšky spôsobenej škody budú mať kľúčovú úlohu znalecké posudky, ktoré by mali byť založené na detailnej ekonomickej analýze s využitím najrôznejších metód posudzovania účinku porušenia súťaže na danom trhu. Výrazným problémom sú aj náklady celého konania, preto Komisia navrhuje využívanie všetkých zmierovacích prostriedkov a dohôd medzi stranami, čo sa ale pri uvedenej situácii na slovenských súdoch javí ako utopické, keďže žalovaný nebude mať motiváciu ku kompromisnému zmierlivému riešeniu.

Protisúťažným konaním býva postihnutá veľká skupina dotknutých subjektov, ktorých jednotlivé nároky môžu byť nízke, ale v súhrne značné. Komisia v Bielej knihe navrhuje zavedenie tzv. reprezentačných žalôb, kde by určité kvalifikované subjekty podávali žaloby v mene poškodených. Ďalšou možnosťou sú kolektívne žaloby, či už typu *opt-in*, kde sa poškodení musia rozhodnúť či vstúpia do konania alebo ako *opt-out* (v USA), kde sú žaloby podávané v mene všetkých poškodených a jednotlivci majú, naopak, právo z nej „vystúpiť“.²²

Raus a Oršulová vo svojom článku zhrnuli, čo by mal spraviť subjekt, ktorý má zámer podať žalobu na náhradu škody takto:

- zistiť, či mu porušením bola spôsobená škoda a či sa dá preukázať,
- zistiť, či existuje právoplatné rozhodnutie súťažného úradu vo veci, ktoré by mohlo slúžiť ako základ pre preukázanie porušenia,
- ak takéto rozhodnutie neexistuje a ani nebolo zahájené správne konanie, zvážiť, či podá podnet súťažnému orgánu a následne žalobu na náhradu škody alebo či má sám dostatok dôkazov, materiálnych a administratívnych kapacít na to, aby priamo pred súdom preukázal porušenie súťažných pravidiel,
- zistiť, či je schopný navrhnuť konkrétne dôkazy, ktoré má súd žiadať od žalovaného alebo od tretích strán,
- zistiť, či existujú ďalšie osoby dožadujúce sa náhrady škody z rovnakého protisúťažného správania, prípadne zvážiť podanie spoločnej žaloby. ■

Zoznam použitých zdrojov

Literatúra:

1. Jones, A. Sufrin, B. **EC Competition Law** 3rd ed. Oxford University Press. Oxford, 2007.
2. Procházka, R., Čorba, J. **Právo Európskej únie**. Poradca podnikateľa. Žilina, 2007.
3. Whish, R. **Competition Law**. Oxford University Press. Oxford, 2008.

Odborné články:

1. Bányaiová, L. **K některým otázkám soukromoprávních nároků z porušení soutěžních předpisů.** In: ANTITRUST 4/2010.
2. Demčák, P. **Súkromnoprávne vymáhanie súťažného práva – pohľad a doterajšie skúsenosti Protimonopolného úradu SR.** In: ANTITRUST 3/2010.
3. Králičková, B. **Krok vpred na ceste k dosiahnutiu efektívneho súkromnoprávneho vymáhania súťažného práva – Biela kniha Európskej Komisie o náhrade škody spôsobenej porušením súťažného práva.** In: Právny obzor, 92, 2009, č. 2, s. 131–138.
4. Raus, S. – Oršulová, A. **Aktuální aplikační otazníky soukromoprávního prosazování dodržování veřejného soutěžního práva v České republice a na Slovensku.** In: Justičná revue, 2008, č. 12, 1655–1669 s.
5. Šramelová, S. **Kolektívne žaloby pri súkromnoprávnom vymáhaní súťažného práva.** In: Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae, máj 2010, s. 107–114.

Rozhodnutia súdov:

1. Vec č. C-453/99 Courage v. Crehan, E.C.R. I-6297.
2. Vec č. C-295/04 až 298/04 Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni, E.C.R. I-6619.
3. Rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 7Cob/33/2007, 3Cob/255/2008, 1Cob/236/2008

Iné:

1. Zelená kniha : Žaloby o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel ES {SEK(2005) 1732} / KOM/2005/0672.
2. Biela kniha o žalobách o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel ES {SEK(2008) 404SEK (2008) 405SEK (2008) 406} KOM(2008) 165.

RESUMÉ**Súkromné vynucovanie súťažného práva na vnútroštátnom súde**

Článok približuje možnosti poškodených subjektov domáhať sa náhrady škody spôsobenej porušením európskych a vnútroštátnych pravidiel hospodárskej súťaže na vnútroštátnom súde. V úvode približuje všeobecný pohľad na riešenie témy a postupne sa venuje konkrétnej situácii vymáhania náhrady škody v Slovenskej republike. Článok nepopisuje iba existujúci právny stav podľa právnych predpisov, ale zaujíma kritický postoj ku konkrétnym súdnym rozhodnutiam a poľutovaniahodnej neznalosti relevantných právnych predpisov a samotnej súťažnoprávnej problematiky niektorými kompetentnými súdmi.

SUMMARY**Private Enforcement of the Competition Law in National Courts**

The article deals with opportunities available to injured parties to take action in national courts for damages caused as a result of violations of the European and national competition laws. It first provides a general overview of this issue, and it then deals with the situation in the area of the recovery of damages in the Slovak Republic. The article not only describes the existing law as it stands, but the author also makes critical comments on individual court decisions and on rather unfortunate unawareness of relevant legal rules and the competition issues themselves by some competent courts.

ZUSAMENFASSUNG**Private Inanspruchnahme des Wettbewerbsrechtes beim innenstaatlichen Gericht**

Im Artikel sind die Möglichkeiten der geschädigten Subjekte beim innenstaatlichen Gericht bei Inanspruchnahme des Ersatzes eines, auf die Verletzung von europäischen und innenstaatlichen Regeln des Wirtschaftswettbewerbes zurückzuführenden Schadens, aufgeführt. Einleitend wird die allgemeine Ansicht zu diesem Thema und danach die konkrete Lage bei Einforderung des Schadenersatzes in der Slowakischen Republik näher beschrieben. Im Artikel wird nicht nur die bestehende Rechtslage gemäß den Rechtsvorschriften geschildert, sondern auch kritische Stellungnahme zu konkreten Gerichtsentscheidungen einiger kompetenter Gerichte und zur diesbezüglichen bedauerlichen Unkenntnis von relevanten Rechtsvorschriften und der wettbewerbsrechtlichen Problematik, Stellung genommen.

K niektorým rozhodnutiam Najvyššieho súdu SR vo veciach azylu

JUDr. Elena Berthotyová, PhD.

Zatiaľ čo je v podmienkach Slovenskej republiky úprava azylu relatívne novou právnou úpravou, inštitút azylu je súčasťou európskej civilizácie a jej právnej kultúry už od dávna, siaha až k počiatkom európskej kresťanskej civilizácie. Po prvom pokuse o úpravu tejto oblasti, predstavovanú zákonom č. 498/1990 Zb. o utečencoch, bol v roku 2002 prijatý zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. 1. 2003. Snažil sa reagovať na moderné medzinárodné inštrumenty v tejto oblasti, rovnako ako aj na právo Európskej únie.

Slovenská republika postupne dosiahla zosúladenie azylového práva s právom EÚ a s dohovormi Rady Európy v oblasti azylu. Z prílohy č. 5 zákona o azyle vyplýva, že do právneho poriadku SR boli prevzaté právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie, a to Smernica Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov, Smernica Rady 2003/9/ES z 27. januára 2003, ktorou sa ustanovujú minimálne štandardy pre prijímanie žiadateľov o azyl, Smernica Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu a obsah poskytovanej ochrany (tzv. kvalifikačná smernica).

Od transponovania kvalifikačnej smernice ministerstvo vnútra udeľuje od 1. januára 2007 doplnkovú ochranu, ktorá sa vzťahuje na cudzincov, ktorí nedostali azyl a v krajine pôvodu im hrozí vážne bezprávie – napríklad uloženie trestu smrti či neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie.

Na doplnkovú ochranu má nárok aj manželský partner cudzinca, jeho deti do 18 rokov a v prípade, že je cudzinec mladší ako 18 rokov, aj jeho rodičia. Doplnkovú ochranu nemožno poskytnúť cudzincovi, ktorý sa dopustil závažných trestných činov.

Smernica Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca (tzv. procedurálna smernica) sa do právneho poriadku SR transponovala novelou zákona o azyle účinnou od 1. januára 2008. Transpozíciou tejto smernice sa skončila prvá etapa budovania spoločného azylového systému v rámci EÚ. Upresnili sa pravidlá vykonávania pohovoru so žiadateľom o udelenie azylu, najmä s dôrazom na osobitné práva maloletých osôb bez sprievodu. Novela zároveň novo upravuje dôvody zamietnutia žiadosti ako zjavne neopodstatnenej. Ide napríklad o prípady žiadateľov, ktorí nespĺňajú podmienky na udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany a okrem toho neoprávnene vstúpili na územie SR a bez vážneho dôvodu nepožiadali o medzinárodnú ochranu, nepodrobili sa odňatiu daktyloskopických odtlačkov alebo predstavujú nebezpečenstvo pre bezpečnosť SR alebo spoločnosť. Článok 15 Smernice ukladá členským štátom Európskej

JUDr. Elena Berthotyová, PhD.

Sudkyňa Najvyššieho súdu SR – Správneho kolégia od roku 2005, špecialista na problematiku rozhodovania vo veciach azylu

a cudzineckých vecí.

*V justícii pôsobí od roku 1991 ako justičná čačka-
telka Mestského súdu
v Bratislave, ako sudkyňa
Okresného súdu Bratislava I a Krajského súdu*

Bratislava. Od roku 2009 je členkou medzinárodnej asociácie azylových sudcov (IARLJ).

skej únie v prípade zamietnutia žiadosti o azyl zabezpečiť neúspešnému žiadateľovi bezplatnú právnu pomoc pri odvolaní voči zamietavému rozhodnutiu v azylovom konaní. Túto službu zabezpečuje *Centrum právnej pomoci*, organizácia ministerstva spravodlivosti. Nárok na bezplatnú právnu pomoc majú od 1. decembra 2008 tí účastníci konania o azyle, v prípade ktorých ministerstvo vnútra vydalo rozhodnutie o neudelení azylu alebo zamietlo ich žiadosť o azyl ako zjavne neopodstatnenú; alebo im odňalo azyl; alebo zrušilo, resp. nepredĺžilo doplnkovú ochranu; alebo zastavilo konanie z dôvodu prekážky *res iudicata*.

Zákon o azyle prekonal po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie celý rad významných zmien, ktoré vyplývajú z „komunitarizácie“ (presun z III. piliera do I. piliera práva EÚ) a stal sa predmetom judikačnej činnosti Najvyššieho súdu SR, ktorá sa neustále vyvíja, o čom svedčí nasledujúci prehľad rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, zoradený do tematických blokov v nadväznosti na najčastejšie otázky, ktorými sa Najvyšší súd SR v rozhodovacej činnosti zaoberá.

Prenasledovanie

Pojem prenasledovanie je kľúčovým pojmom samotného udeľovania azylu. Ženevská konvencia (z roku 1951) z tohto pojmu stanovila kľúčový termín pre definíciu utečenca, na jeho presnejšie vymedzenie však rezignovala.

Britský IAT (*Immigration Appeals Reports*) v prípade *Gashi and Nikshiqi* (1997) INLR 96, uviedol, že **by bola chyba pokúšať sa o definíciu prenasledovania, ktorá by mohla akokoľvek obmedziť schopnosť reagovať na meniace sa podmienky, v ktorých musí Ženevská konvencia fungovať.**¹

Hoci tvorcovia Ženevskej konvencie (1951) vychádzali z tých foriem prenasledovania, ktorému utečenci čelili v dobe druhej svetovej vojny a tesne po nej, teda prenasledovania typického pre nacistický a komunistický režim, vymedzenie termínu prenasledovanie zostalo natoľko široké, aby nechalo rozhodujúcim vnútroštátnym orgánom v budúcnosti dostatočný priestor na rozhodnutie, do akej miery majú byť za utečencov uznávaní i tí, ktorí svoju krajinu opustili z dôvodov prírodných katastrof, ale aj hospodárskych a sociálnych dôvodov. Určenie hranice medzi utečencami a ekonomickými migrantmi je úlohou nielen správnych orgánov, ktoré o žiadostiach rozhodujú, ale aj súdov, ktorým zákonodarca zveril preskúmvaciu právomoc.

Najvyšší súd SR dosiaľ nezauljal stanovisko k otázke všeobecnej definície prenasledovania, ktorý by svojou prepracovanosťou šiel výrazne nad rámec zákonnej definície tohto pojmu pôvodne vymedzeného v § 2 písm. o zákona o azyle (účinného do 31. 12. 2006). Od novely zákona o azyle, účinnej od 1. 1. 2007 v ustanovení § 2 písm. d zákona o azyle je pojem „prenasledovanie“ oproti pôvodnému textu vymedzený oveľa extenzívnejšie, pričom toto široké vymedzenie necháva priestor snahe o výklad tohto neurčitého právneho pojmu (ktorého definíciu neobsahuje žiaden právny predpis) pozostávajúceho z niekoľkých prvkov (spojenie „odôvodnené obavy z prenasledovania“) v rozbere ustanovenia § 8 zákona o azyle, tak aj k jeho intuitívnemu výkladu vychádzajúceho zo všeobecného významu slova.

Napriek tomu, že NS SR dosiaľ nezauljal stanovisko k otázke všeobecnej definície prenasledovania a vzhľadom na prijatú zákonnú úpravu (účinnú od 1. 1. 2007) sa takéto stanovisko zrejme už ani nedá očakávať, vyjadril sa zato nielen k dôvodom poskytnutia azylu taxatívne vymedzeným v zákone o azyle, ale aj k niekoľkým otázkam týkajúcim sa odôvodneného strachu z prenasledovania a reagoval tak na celý rad náhodne vymedzených problémov, teda situácií považovaných subjektívne za prenasledovanie žiadateľa o azyl, nie však najvyšším súdom.

Jednou z najčastejšie riešených otázok, ktorými sa najvyšší súd stretáva je posúdenie, ktoré situácie sú prenasledovaním žiadateľa o azyl v jeho krajine pôvodu v zmysle § 8 zákona o azyle a či zakladajú dôvodnú obavu z nej.

Dôvody prenasledovania

Aby bolo prenasledovanie „azylovo relevantným“, musí nastať z jeden z taxatívne ustanovených dôvodov **uvedených** v § 8 zákona o azyle, **podľa ktorého ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý**

1 **Zákon o azyle** Komentár,
David Kosar, Pavel Molek,
Vera Honousková, Miroslav
Jurman, Hana Lupačová,
strana 77, Komentáre
Wolters Kluwer.

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Politické dôvody

Z ustanovenia § 8 zákona o azyle vyplýva, že azyl je možné udeliť jednak za prenasledovanie za politické názory (písm. a) a jednak za uplatňovanie politických práv a slobôd (písm. b).

Pri vymedzení politických práv a slobôd je potrebné vychádzať z vnútornej systematiky Listiny základných práv a slobôd, zatiaľ čo pri spojení „zastávanie politických názorov“ treba vychádzať zo samotného pojmu „politických názorov“, ktorý zahŕňa predovšetkým zastávanie názorov, myšlienok alebo presvedčenia ohľadne potenciálnych pôvodcov prenasledovania.

V rozsudku **sp. zn. 1Sža 3/2010 zo dňa 2. 10. 2010** zaujal NS SR stanovisko, podľa ktorého *„Samotná existencia navrhovateľových politických názorov, odlišných od vládnych, nie je sama o sebe dostatočným dôvodom na udelenie azylu, pretože navrhovateľ nepreukázal, že má dôvod sa obávať prenasledovania za svoje politické názory. Tieto v konaní pred odporcom rovnako ani v konaní pred súdom totiž nešpecifikoval. Keďže nebola splnená podmienka poznania jeho politických názorov zo strany štátnych orgánov v krajine jeho pôvodu, pretože v prípade navrhovateľa tieto neboli verejne proklamované, nebolo možné za daných okolností sa domnievať, že došlo k prenasledovaniu navrhovateľa za politické názory zo strany štátnych orgánov.“*

V rozhodnutí **sp. zn. 1Sža 38/2011 zo dňa 13. 9. 2011** NS SR uviedol, že *podmienkou prenasledovania z politických dôvodov nie je iba členstvo v politickej strane. Nevylúčil, že za prenasledovanie v zmysle zákona o azyle je možné považovať aj aktivity spočívajúce v sympatizovaní s politickou stranou, ktorej členovia sú v krajine pôvodu prenasledovaní, a to formou propagácie politickej strany (vylepovaním plagátov, diskusiami).*

Dôvod rasy

Tvrdené prenasledovanie z dôvodu rasy sa v argumentácii žiadateľov o azyl, ktorí sa procesne dostali až pred najvyšší súd, prakticky neobjavuje. Pri rozbere tohto pojmu z judikatúry zahraničných súdov, resp. z Kritérií a postupov pri udeľovaní statusu utečenca (ďalej len Príručky UNHCR), sa k tomuto dôvodu uvádza, že v týchto súvislostiach *rasa musí byť chápaná vo svojom najširšom slova zmysle, aby zahŕňovala najrôznejšie etnické skupiny označované, ktoré sú v bežnej reči kvalifikované ako rasy.*²

Rasová diskriminácia preto predstavuje významný aspekt pri rozhodovaní o tom, či dochádza k prenasledovaniu. Púhy fakt príslušnosti k určitej rasovej skupine nebude za obvyklých okolností postačujúci k opodstatnenému nároku na postavenie utečenca.

Náboženské dôvody

Tradičným dôvodom udeľovania azylu je prenasledovanie z dôvodu náboženstva. Príručka UNHCR konkretizuje v nadväznosti na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a Dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd, že ide o právo slobody myslenia, svedomia a náboženstva, ktoré zahŕňa i slobodu človeka zmeniť svoje náboženstvo ako i jeho slobodu náboženského prejavu, či už verejne alebo súkromne, formou výuky, náboženskej praxe, bohoslužieb a plnenia náboženských povinností. *Perzekúcia z náboženských dôvodov môže mať rôzne formy, ako napr. zákaz príslušnosti k náboženskej komunite, zákaz vykonávať náboženské obrady v súkromí alebo na verejnosti, zákaz poskytovať alebo prijímať náboženskú výchovu alebo tiež zavedenie závažných diskriminačných opatrení voči osobám iba preto, že praktizujú svoje náboženstvo alebo že prináležia ku konkrétnemu náboženskému spoločenstvu.*³

2 Príručka UNHCR, str. 21.

3 Príručka UNHCR, str. 22.

Najvyšší súd SR sa k prenasledovaniu z dôvodu náboženstva vyjadril v rozsudku **sp. zn. 1Sža/13/2009 zo dňa 26. mája 2009**, keď uviedol, že tvrdenia navrhovateľa o prenasledovaní z náboženských dôvodov (krajina pôvodu Vietnam) bolo potrebné považovať za nepreukázané, nielen pre nedostatok tvrdení (keď sám uvádzal, že osobne nebol nikdy zaistený pre usporadúvanie náboženských akcií), ale aj pre rozpornosť jeho tvrdení s poukazom na informácie o krajine pôvodu, ktoré potvrdzujú slobodu vierovyznania, pričom práve budhistické vierovyznanie, ktorého vyznávačom je navrhovateľ, je oficiálne uznané v krajine pôvodu. Budhizmus vyznáva približne polovica vietnamskej populácie, pričom informácie o krajine pôvodu, ktoré odporca použil v napadnutom rozhodnutí, potvrdzujú všeobecný rešpekt k náboženskej slobode, ktorý sa v priebehu roku 2007 zvýšil.

V rozsudku **sp. zn. 1Sža 9/2011 zo dňa 8. 3. 2011** NS SR odmietol označiť za prenasledovanie z dôvodu náboženstva dôvody, pre ktoré navrhovateľ žiadal udeliť azyl, nakoľko samotnou výpoveďou bolo preukázané, že žiadateľ o azyl v Iraku žiadnym konkrétnym problémom kvôli jezidskému vierovyznaniu nečelil. V prípade navrhovateľa, problémy, ktorým čelil, nedosahujú intenzitu prenasledovania, tak ako je definované v § 2 písm. d/ zákona o azyle. Ten definuje prenasledovanie ako závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktoré postihuje jednotlivca podobným spôsobom. Z podstaty azylového práva plynie, že azyl je špecifický právny inštitút, na základe ktorého sa poskytne adekvátne ochrana len tej fyzickej osobe, ktorá spĺňa zákonom vymedzené podmienky. Musí byť preukázané, že pôvod obáv je reálne prebiehajúcou perzekúciou osôb, ktoré majú určité presvedčenie, a to zo strany štátu a jeho orgánov, prípadne, že štátne orgány nedokážu takejto perzekúcii zabrániť. V prípade menovaného neboli preukázané opodstatnené obavy z takéhoto prenasledovania.

Dôvody národnosti

Obsah pojmu „národnosť“ nie je tak jednoznačný, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať. Už jeho použitie v Ženevskej konvencii (1951) vyvoláva neistotu, či ide o národnosť v zmysle štátnej príslušnosti, ako je tradičným zvykom vo Veľkej Británii či vo Francúzsku, alebo v zmysle etnicity, ako sa tradične vníma v strednej Európe. Príručka UNHCR sa prikláňa k druhej z týchto dvoch variant, keď uvádza, že termín národnosť nie je v tomto kontexte myslená iba ako „štátne občianstvo“, vzťahuje sa na príslušníkov etnickej alebo jazykovej skupiny a môže sa niekedy prekrývať s termínom rasa. **Prenasledovanie z dôvodu národnosti môže spočívať v nepriateľských postojoch a opatreniach zameraných proti národnosti (etnickej, jazykovej) menšiny a za určitých okolností i fakt príslušnosti k takejto menšine môže byť sám o sebe základom pre opodstatnené obavy z prenasledovania.**⁴

Nedôveryhodnosť tvrdení navrhovateľa bola dôvodom, pre ktorý odporca neudelil navrhovateľovi azyl a neposkytol mu doplnkovú ochranu, pričom Najvyšší súd SR sa s vyhodnotením osoby navrhovateľa ako nedôveryhodnej stotožnil a rozsudkom sp. zn. 8Sža 12/2009 zo dňa 28. 5. 2009 potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave. Najvyšší súd SR v uvedenom rozsudku uvádza, že z obsahu napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že odporca venoval náležitú pozornosť rozporom vo výpovediach navrhovateľa a tieto v rozhodnutí popísal. Pokiaľ teda odporca dospel k záveru, že dôvody navrhovateľa, pre ktoré žiadal udeliť azyl na území Slovenskej republiky, nemožno považovať za relevantné pre udelenie azylu na území Slovenskej republiky a navrhovateľovi azyl neudelil, nepochybil, a krajský súd dôvodne považoval rozhodnutie odporcu z týchto dôvodov za zákonné. Nepreukázanie opodstatnenosti strachu z prenasledovania z dôvodu národnosti, bolo dôvodom, pre ktorý dôvodne nebol žiadateľovi o azyl (Arménsko) udelený azyl ani doplnková ochrana.

V rozsudku **sp. zn. 1Sža/83/2010 zo dňa 12. októbra 2010** najvyšší súd uviedol: „...Navrhovateľ ako dôvody svojej žiadosti uviedol problémy s kriminálnymi živlami v krajine pôvodu a možné problémy s políciou z dôvodu, že stiahol svoju svedeckú výpoveď o vražde. Skutočnosť, že je navrhovateľ príslušníkom kurdskej menšiny a vierovyznania jezida, v žiadnom prípade nebola dôvodom ním tvrdených problémov v krajine pôvodu. Ak by aj skutočnosti a udalosti, ktoré v správnom konaní popísal, boli pravdivé, nemožno konštatovať, že k problémom s kriminálnikmi, či s políciou, došlo preto, že by bol Kurdom alebo pre jeho vierovyznanie. Navrhovateľ svoje prob-

4 Príručka UNHCR, str. 22.

lémy neriešil v krajine pôvodu, neobrátil sa na štátne orgány so žiadosťou o ochranu a pomoc pred vydieraním, či možným násilím a navyše to, že mu podpálili dom, sám nedával vyslovene do súvisu s jeho svedeckou výpoveďou a ani nevie, či tento skutok bol vyšetrovaný“.

Dôvod príslušnosti k určitej sociálnej skupine

Pojem „určitá sociálna skupina“, ktorý je zahrnutý ako jedna z právne relevantných príčin odôvodneného strachu z prenasledovania v § 8 zákona o azyle, spôsobuje pri aplikácii zákona o azyle najviac problémov. Je nepochybné, že zmysel ostatných z týchto dôvodov (rasa, náboženstvo, národnosť a zastávanie určitých politických názorov) je pomerne ľahko rozpoznateľný a identifikovateľný. Pojem „určitá sociálna skupina“ problémy spôsoboval najmä do prijatia novely zákona o azyle účinnej od 1. 1. 2007, ktorá dodatočne takýto pojem zaviedla, na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy, ktorá takýto pojem nedefinovala, najmä tým, že vzbudzoval dojem, že môže ísť o akúkoľvek skupinu osôb.

Pojem určitej sociálnej skupiny bol zavedený v ustanovení §19a ods. 4 písm. e zákona o azyle, podľa ktorého **skupina tvorí určitú sociálnu skupinu najmä vtedy, ak príslušníci skupiny zdieľajú vrodené charakteristické črty alebo spoločný pôvod, ktoré nemožno zmeniť, alebo zdieľajú charakteristiku alebo presvedčenie, ktoré sú tak závažné pre ich identitu alebo svedomie, že daná osoba by nemala byť nútená, aby sa ich zriekla a okolitou spoločnosťou je vnímaná ako odlišná; v závislosti od okolností v krajine pôvodu, určitá sociálna skupina môže predstavovať skupinu založenú na spoločnej charakteristickej črte sexuálnej orientácie, pričom túto orientáciu nemožno chápať tak, že zahŕňa činy považované za trestné podľa osobitného predpisu.**

Najvyšší súd SR zaujal stanovisko k negatívnemu vymedzeniu tohto pojmu v rozhodnutí **sp. zn. 1SžA/20/2008 zo dňa 21. októbra 2008**, z ktorého vyplýva, že najvyšší súd odmietol označiť za určitú sociálnu skupinu ženy prenasledované manželmi, či partnermi, nielen pre preukázanú nedôveryhodnosť tvrdení navrhovateľky. Z odôvodnenia rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky: *„...Odvolací súd k námietke o nedôveryhodnosti navrhovateľky považuje za dôležité uviesť, že pokiaľ navrhovateľka tvrdí, že z Albánska utiekla pred domácim násilím spolu s chorým dieťaťom, tak takéto tvrdenie spochybňuje jej dôveryhodnosť, nakoľko z obsahu spisu je zrejmé, že maloletý O. D. sa narodil dňa X. na území SR, pričom z oznámenia o narodení maloletého vyplýva, že matka meno otca dieťaťa neuviedla. Teda, hoci navrhovateľka tvrdila, že otcom dieťaťa je jej priateľ A., pred ktorým má strach o svoj život, meno tohto priateľa ako otca dieťaťa neuviedla, čím znížila dôveryhodnosť vlastného tvrdenia. Nedôveryhodnosť tvrdení navrhovateľky pre ich rozpornosť objektívne znemožnila odporcovi zistiť u navrhovateľky nielen podmienky pre udelenie azylu, ale aj podmienky pre udelenie doplnkovej ochrany. Navrhovateľkou uvedený dôvod, teda strach z prenasledovania kvôli príslušnosti k určitej sociálnej skupine žien prenasledovaných zo strany manželov či partnerov, nie je dôvodom, ktorý je podraditeľným pod ustanovenia zákona o azyle, pretože uvedené problémy neboli zapríčinené dôvodmi pre azylové konanie významnými, teda jej rasou, národnosťou, náboženstvom, príslušnosťou k určitej sociálnej skupine či zastávaním politického názoru, ale obavami zo strany partnera. Argumentácia navrhovateľky vzťahujúca sa k jej tvrdeniu o „príslušnosti k určitej sociálnej skupine“ sa javí vzhľadom k okolnostiam daného prípadu ako nedôvodná, nakoľko navrhovateľka nenaplnila konkrétnym obsahom žiaden z pojmových znakov definície sociálnej skupiny, tak ako je vymedzený v ustanovení § 19a ods. 4 písm. e) zákona o azyle.“*

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky **sp. zn. 1SžA/3/2009 zo dňa 24. marca 2009** nejde o určitú sociálnu skupinu v zmysle zákona o azyl, napriek tomu, že navrhovateľ vyjadril presvedčenie, že spadá do určitej sociálnej skupiny podľa definície utečenca a túto tvoria ľudia žijúci v Pakistane, ktorí majú problémy súvisiace s vlastníctvom pozemkov. Táto skupina je v Pakistane pomerne veľká a štátne orgány nedokážu proti tomu nič robiť. Poukázal na korupciu a klientelizmus, ktoré fungujú v Pakistane, pričom ochranu štátnych orgánov majú len tí, ktorí vedú tieto prostriedky využiť.“ Z odôvodnenia rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ďalej vyplynulo, že *„... argumentácia navrhovateľa vzťahujúca sa k jeho tvrdeniu o „príslušnosti k určitej sociálnej skupine“ sa javí vzhľadom k okolnostiam daného prípadu ako nedôvodná, nakoľko navrhovateľ nenaplnil konkrétnym obsahom žiaden z pojmových zna-*

kov definície sociálnej skupiny, tak ako je vymedzený v ustanovení § 19a ods. 4 písm. e) zákona o azyle.“ O príslušnosť k určitej sociálnej skupine nešlo ani v prípade žiadateľa o azyl z Moldavska, ktorý tvrdil, že patrí k sociálnej skupine obyvateľov, ktorí vykonávajú podnikateľskú činnosť v súlade s právnym poriadkom svojho štátu a vydiera ich mafia, resp. polícia. V rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky **sp. zn. 1Sža/38/2009 zo dňa 3. novembra 2009** uviedol rovnakú argumentáciu ako v predchádzajúcom rozsudku, že *navrhovateľ nenaplnil konkrétnym obsahom žiaden z pojmových znakov definície sociálnej skupiny, tak ako je vymedzený v ustanovení § 19a ods. 4 písm. e) zákona o azyle.*

Pre porovnanie z dosiaľ publikovaných rozhodnutí Nejvyššího správného súdu ČR (ďalej len NSS) nemožno podľa rozhodovacej činnosti NSS za sociálnu skupinu v zmysle zákona o azyle považovať napríklad „nečlenov zločineckých štruktúr“ (rozsudok NSS zo dňa 26. 8. 2004, sp. zn. 5 Azs 187/2004), „ľudí, ktorí nemajú v danom štáte vplyv“ (rozsudok NSS zo dňa 14. 1. 2004, sp. zn. 2 Azs 69/2003), „ženy prenasledované zo strany manželov, či partnerov“ (rozsudok NSS zo dňa 31. 3. 2004, sp. zn. 6 Azs 41/2004), či „dlžníkov“ (rozsudok NSS zo dňa 18. 12. 2003 sp. zn. 6 Azs 45/2003). Naopak, typickými príkladmi príslušnosti k určitej sociálnej skupine sú podľa NSS: príslušnosť k sexuálnym menšinám, skupinám spojených presvedčením nenáboženskej a nepolitickej povahy a iným skupinám, javiacich znak spôsobilý na prenasledovanie, ktorý nemusel byť zákonodarcovi známy v čase prijatia zákona o azyle (rozsudok NSS zo dňa 14. 1. 2004, sp. zn. 2 Azs 69/2003).

Ekonomické dôvody

Základným východiskom pri určovaní čo nie je prenasledovaním je téza, že prenasledovaním nie je chudoba, či inak označované ekonomické problémy v krajine. Tento jednoznačný postoj zastávajú oba krajské sudy rozhodujúce o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu MV SR – Migračného úradu a k takémuto negatívne vymedzeniu pojmu prenasledovanie nemá žiadne výhrady ani NS SR. Je pritom dôležité zdôrazniť, že nie je rozhodujúce, pod akým označením sú ekonomické dôvody uvádzané. Právny názor NS SR vyjadrený v jednom z prvých rozhodnutí, ktoré sa uvedenou problematikou zaoberal, v rozsudku **sp. zn. 1Sžo KS 154/2005 zo dňa 27. 2. 2007**, sa v rovnakej resp. doplňujúcej podobe objavil aj v ďalších rozhodnutiach NS SR (napr. sp. zn. 8Sža 44/2008 zo dňa 15. 1. 2009, sp. zn. 1Sža 7/2011 zo dňa 8. 3. 2011), takže dá sa povedať, že rozhodovacia činnosť NS SR je v tejto oblasti konštantná.

Výnimku však prirodzene predstavujú také ekonomické ťažkosti, ktoré dopadajú diskriminačne na niektorú skupinu obyvateľov, ako tomu bolo v kanadskom prípade Vidya Ajodhia (rozhodnutie kanadského Imigračného odvolacieho výboru M85-179 zo dňa 12. 11. 1987), kde bolo práve z dôvodu diskriminačných dopadov uznané za prenasledovanie nerovnomerné rozdelenie základných potravín v Guayane, ktoré znevýhodňovalo osoby indického pôvodu, ktoré fakticky zbavovalo denného prístupu k základným potravinám, a tieto ťažkosti spôsobili pohnúť k ich odchodu z krajiny pôvodu. S ekonomickými problémami, ktoré dopadajú diskriminačne na niektorú skupinu obyvateľov, sa Najvyšší súd SR zatiaľ v rozhodovacej činnosti nestretol.

Hrozba trestu za spáchaný skutok, ktorý má povahu trestného činu alebo priestupku

Podľa príručky UNHCR je treba rozlišovať medzi prenasledovaním a potrestaním z trestného činu, podľa platného práva. Osoby, ktoré utekajú pred trestným stíhaním či potrestaním za takýto trestný čin, nie sú za normálnych okolností utečencami, pretože utečenec je obeťou alebo potenciálnou obeťou bezprávia a nie osobou utekajúcou pred zákonom. Tento rozdiel však môže byť niekedy zahmlený.⁵ Predovšetkým môže byť osoba vinná zo spáchania trestného činu vystavená neprimeranému trestu, čo môže znamenať prenasledovanie v zmysle definície utečenca, navyše, trestné stíhanie z dôvodu definície (napr. so zreteľom na „nelegálnu“ náboženskú výuku dieťaťa) môže sama o sebe predstavovať prenasledovanie. Po druhé, môžu byť i prípady, v ktorých určitá osoba okrem toho, že sa bojí trestného stíhania či potrestania za zločin, môže

5 Príručka UNHCR, str. 20.

mať i opodstatnené obavy z prenasledovania. Treba však posúdiť, či trestný čin nie je tak závažného charakteru, že by žiadateľa zahrňoval pod pôsobnosť jednej z vylučovacích klauzúl.

Často uvádzaným dôvodom, pre ktorý žiada žiadateľ o udelenie azylu na území SR, je hrozba trestu, strata slobody a prenasledovanie zo strany polície za skutok, ktorý má povahu trestného činu, ktorého sa žiadateľ dopustil v krajine pôvodu. Sám o sebe takýto dôvod nie relevantný na udelenie azylu, ako to napokon uviedol NS SR vo svojom rozsudku **sp. zn. 1Sžo KS 154/2005 zo dňa 27. 2. 2007**. Vec sa však právne komplikuje, pokiaľ žiadateľ o azyl namieta ako dôvod svojej žiadosti o azyl resp. doplnkovú ochranu prenasledovanie zo strany polície, ale aj neľudské a ponižujúce zaobchádzanie zo strany polície pri výsluchu, zadržaní, prípadne výkone trestu odňatia slobody, pretože práve postoj verejnej moci, podmienky zadržania a podmienky výkonu trestu odňatia slobody sú pre posúdenie dôvodov žiadosti o udelenie azylu, resp. pri posudzovaní dôvodov pre poskytnutie doplnkovej ochrany rozhodujúce.

Odmietnutie nástupu na základnú vojenskú službu

Bezpochyby významným rozhodnutím, ktorým sa k problematike odmietnutia nástupu na vojenskú službu NS SR zaoberal, bolo rozhodnutie **sp. zn. 8Sža 18/2008 zo dňa 14. 8. 2008**, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že *povolávanie vlastných občanov k výkonu vojenskej služby, hoci aj spôsobmi, ktoré občanovi neumožnia možnosť výberu náhradnej služby, poprípade i vnútorné zákonodarstvo štátu porušujúcimi, samo o sebe bez prístúpenia ďalších skutočností, nie je ešte prenasledovaním z dôvodu rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine, alebo pre politické presvedčenie. Odmietnutie nástupu k výkonu základnej vojenskej služby, ktorá je v krajine pôvodu povinná, nie je možné bez ďalšieho považovať za dôvod pre udelenie azylu, zvlášť, keď takéto odmietnutie nie je spojené s reálne prejavým politickým presvedčením alebo náboženstvom.*

V rozsudku **sp. zn. 1Sža 34/2011 zo dňa 23. 8. 2011** najvyšší súd na margo vyslovených obáv žiadateľa o azyl z Ruskej federácie – Čečenska, ktorý odmietol nástup na výkon základnej vojenskej služby z dôvodu, že nechce bojovať proti vlastným občanom – Čečencom, uviedol, že *pokiaľ žiadateľ o azyl ani netvrdí, že mu hrozí trest za nenastúpenie na vojenskú základnú službu, naviac správy o krajine pôvodu (Ruská federácia) potvrdzujú možnosť výberu alternatívnej služby, teda namiesto služby v armáde môže odvedenec slúžiť v niektorej z desiatok určených inštitúcií, nemožno odmietnutie nástupu k výkonu základnej vojenskej služby považovať za dôvod pre udelenie azylu, hoci takéto odmietnutie je spojené s reálne prejavým postojom odporu k výkonu služby pre národnostné dôvody.*

Legalizácia pobytu

Často tvrdným, ale na udelenie azylu celkom nedostatočným dôvodom je snaha o legalizáciu pobytu na území SR, teda snaha použiť konanie o udelenie azylu ako náhradu za iné konania umožňujúce cudzincovi pobyt na území SR, teda za konanie podľa zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov. Túto skutočnosť opakovane uvádzajú krajské sudy ako aj NS SR. Vo viacerých rozhodnutiach (napr. **sp. zn. 1Sža 84/2010 zo dňa 26. 10. 2010**, **sp. zn. 1Sža 30/2010 zo dňa 13. 4. 2010**) najvyšší súd zaujal právny názor, z ktorého vyplýva, že pokiaľ o udelenie azylu požiada žiadateľ, ktorý zakladá svoju žiadosť na iných dôvodoch ako v § 8, 10, 13a alebo § 13b zákona o azyle, najmä na dôvodoch, ako je snaha o legalizáciu pobytu cudzinca na území SR, odporca žiadosti o udelenie azylu dôvodne zamietol ako zjavne neopodstatnenú.

Ďalšie nedostačujúce dôvody

Z rozhodovacej činnosti NS SR možno napokon za nedostačujúce dôvody, pre ktoré žiadateľ žiada o udelenie azylu na území SR, považovať tie, ktorých pôvod pramení v skutočnostiach, ktoré síce neprotirečia všeobecne známym faktom o krajine pôvodu, pokiaľ však žiadateľ nepreukáže svoju osobnú zaangažovanosť na takýchto udalostiach, a teda nepreukáže odô-

vodnenú obavu z prenasledovania z dôvodov, ktoré sú všeobecne známe o krajine pôvodu, napr. násilne potlačané demonštrácie opozičnej strany proti vládnucej strane, resp. násilné zvrhnutie hlavy štátu, a pod., takéto dôvody nemožno považovať za relevantné na udelenie azylu. Takýto postoj zaujal NS SR vo svojom rozsudku **sp. zn. 1 Sžo KS 50/2006 zo dňa 27. 2. 2007**.

Doterajšia rozhodovacia činnosť súdov vedie k záveru, že **prenasledovanie nie je možné konštatovať, pokiaľ sa žiadateľ o azyl vôbec neobrátil na štátne orgány vo svojej krajine pôvodu. Táto zásada je však prelomená rozhodnutím NS SR sp. zn. 1 Sžo KS 35/2006 zo dňa 30. 1. 2007**. V rozsudku, ktorým bol zmenený rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie žalovaného (MV SR – Migračného úradu o neudelení azylu a rozhodnutí o tom, že sa na žalobcu nevzťahuje zákaz vyhostenia alebo vrátenia do krajiny pôvodu – Iraku), zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom v dôvodoch rozsudku uviedol, že *žalovaný v ďalšom konaní musí osobitnú pozornosť venovať posúdeniu, či ohrozenie života žalobcu zo strany znepríateľného kmeňa možno považovať za perzekúciu (vymedzenú v ustanovení § 2 písm. o/ zákona o azyle účinného do 31. 12. 2006), realizovanú skupinou obyvateľstva, so zameraním na vyhodnotenie postavenia štátnych orgánov v krajine v tom zmysle, či tieto sú mu schopné zaistiť potrebnú ochranu a či bolo dôvodné od navrhovateľa žiadať, aby sa takejto ochrany pred tým, ako opustil krajinu, domáhal.*

Súkromné dôvody

Slabinou tvrdeného prenasledovania zo strany súkromných pôvodcov prenasledovania vo svetle judikatúry NS SR obvykle je, že takéto prenasledovanie nie je možné štátu pričítať za situácie, keď právny poriadok konkrétnej krajiny poskytuje prostriedky ochrany, avšak žiadateľ o azyl ich nevyužil, hoci táto rezignácia mohla vyplývať z jeho vedomosti o neúčinnosti takýchto nástrojov ochrany. Ilustratívny súhrn takejto argumentácie nájdeme napríklad v rozsudkoch NS SR **sp. zn. 8 Sža 57/2009 zo dňa 24. 9. 2009, sp. zn. 8 Sža 47/2009 zo dňa 6. 9. 2009 a 1 Sža 48/2009 zo dňa 8. 12. 2009**, v ktorých najvyšší súd uviedol, že *za prenasledovanie v zmysle § 8 zákona o azyle je nutné považovať len také ohrozenie života či slobody, ktoré je trpené, podporované či prevádzané štátnou mocou, pričom problémy so súkromnými osobami, pre ktoré žiadateľ žiada o udelenie azylu, nemôžu byť dôvodom pre udelenie azylu. Pokiaľ sa navrhovateľ cítil byť ohrozený zo strany súkromnej osoby, mal svoj problém riešiť prostredníctvom štátnych orgánov krajiny jeho pôvodu. Pokiaľ tak neučinil, jeho obava z prenasledovania zo strany súkromných osôb, nemohla byť vyhodnotená za odôvodnenú obavu z prenasledovania z dôvodov relevantných pre udelenie azylu. Skutočnosť, že politický systém v krajine pôvodu dáva občanom možnosť domáhať sa ochrany svojich práv pred príslušnými štátnymi orgánmi, nebola v konaní o udelenie azylu vyvrátená, preto i za predpokladu, že tvrdenia žiadateľa o hrozbe násillia alebo potrestania zo strany súkromnej osoby by boli pravdivé, neboli odvolacie námietky navrhovateľa dôvodné, pretože žiadateľ nepreukázal, že verejná moc v krajine pôvodu ako celok mu odoprela poskytnúť ochranu pred prípadnými útokmi takejto osoby, resp. v prípade potreby by mu ju neposkytla.*

V rozsudku **sp. zn. 1 Sža 45/2011 zo dňa 13. 9. 2011** Najvyšší súd SR uvádza, že *za prenasledovanie alebo odôvodnený strach z neho, ako dôvod pre poskytnutie medzinárodnej ochrany je možné považovať len takú situáciu, keby zo strany štátnych orgánov štátnej moci dochádzalo k systematickému odmietaniu poskytnutia ochrany jednotlivcom pred vyhrážkami či činmi súkromných osôb. Prenasledovanie v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle by v takomto prípade bol iba stav, kedy by ohrozovanie života či slobody bolo pričítateľné štátnej moci, ktorá bola jeho pôvodcom či jej podporovateľom, resp. by takýto stav tolerovala, prípadne by nebola schopná proti nemu zakročiť.*

Azyl z humanitných dôvodov

Podľa § 9 zákona o azyle ministerstvo môže udeliť azyl z humanitných dôvodov, aj keď sa v konaní nezistia dôvody podľa § 8. Z dikcie zákona (vzhľadom na správne uváženie) vyplýva,

že na udelenie azylu z humanitných dôvodov nie je právny nárok a súdy, ktoré preskúmavajú rozhodnutia MV SR – migračného úradu, ani nemajú ambíciu určovať ministerstvu, ktoré dôvody má považovať za dostatočné pre udelenie azylu z humanitných dôvodov, a teda ani zrušovať jeho rozhodnutia preto, že nepovažovalo za dostatočný dôvod niektorý, ktorý by z pohľadu súdu takýmto mal byť. Súdny prieskum je obmedzený len na kontrolu toho, či je rozhodovanie správneho orgánu v danej veci logické a nediskriminačné, teda či nie je v rozpore so zákazom ľubovôle, vyplývajúceho pre orgány verejnej moci z ústavne zakotvených náležitostí demokratického a právneho štátu. NS SR vo svojom rozsudku **sp. zn. 1 Sžo KS 124/05 zo dňa 23. 1. 2007** dospel k takémuto záveru, keď vyložil, akým spôsobom nenárokovateľnosť azylu z humanitných dôvodov a širokého správneho uváženia obmedzuje prípadný súdny prieskum.

Jazyk písomností

V rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky **sp. zn. 1 Sža 24/2008 zo dňa 21. októbra 2008** sa uvádza, že z Ústavy SR ani OSP nemožno bez ďalšieho vyvodit' povinnosť súdov, aby zabezpečovali preklad písomností, ktoré sú výsledkom ich konania, do jazyka účastníka konania, ktorý neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, pokiaľ v priebehu konania súd konal s účastníkom konania v prítomnosti tlmočníka, resp. pokiaľ je účastníkovi zrejmy účel, ale aj výsledok konania. So zreteľom na uvedené odvolací súd nevidel žiadnu súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a tvrdeným porušením § 18 OSP, pretože k namietanému porušeniu práva garantovaného čl. 47 ods. 2 Ústavy SR nedošlo, nakoľko tvrdené porušenie nemá reálny základ v obsahu spisu.

Zisťovanie skutkového stavu

Častou námietkou žiadateľa o azyl v odvolacom konaní je tvrdenie, že malo dôjsť k dôkladnejšiemu zisťovaniu skutkového stavu alebo, že tvrdeniam žiadateľa nevenoval správny orgán, resp. krajský súd dostatočnú alebo žiadnu pozornosť.

K prvej námietke sa NS SR vyjadril v rozsudku **sp. zn. 1 Sžo KS 154/05 zo dňa 27. 2. 2007**, v ktorom uviedol, že povinnosť zistiť skutočný stav veci podľa § 32 zákona č. 71/1967 Zb. (správny poriadok) má žalovaný len v rozsahu dôvodov, ktoré žiadateľ v priebehu správneho konania uviedol. Pričom zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodit', že by žalovanému vznikla povinnosť, aby sám domýšľal právne relevantné dôvody pre udelenie azylu žiadateľom neuplatnené a následne k týmto dôvodom vykonal príslušné skutkové zistenia.

Nové dôvody na udelenie azylu uplatnené v konaní pred súdom

NS SR reagoval aj na skutočnosť, že počas súdneho konania sa často množstvo dôvodov, ktorými žiadateľ podkladá svoju žiadosť, postupne rozširuje o dôvody nové, v predchádzajúcej fáze (správneho konania) vôbec neuvádzané. Na tvrdenie nových dôvodov prenasledovania pred súdom, ktoré v správnom konaní žiadateľ o azyl vôbec neuvádzal, zareagoval NS SR vo svojom rozsudku **sp. zn. 1 Sžo KS 154/05 zo dňa 27. 2. 2007**, v ktorom uviedol, že z ustanovenia § 250i ods. 1 OSP vyplýva, že pri preskúvaní rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase napadnutého rozhodnutia. Vec sa však právne komplikuje, pokiaľ žiadateľ o azyl z logicky odôvodnených pohnútok skutočný dôvod, pre ktorý žiada udeliť azyl, predostrie až v súdnom – preskúmaacom konaní, pričom z doterajšieho priebehu konania vyplynulo, že takýto dôvod zapadá do všeobecného rámca jeho tvrdení a nie je dôvodom celkom odlišným od pôvodného, je len doplnením pôvodného tvrdenia o strachu resp. obáv z prenasledovania, pričom odôvodnenie takéhoto správania žiadateľa má svoje opodstatnenie, resp. vnútornú logiku.

Na takúto situáciu reagoval Najvyšší súd SR v rozsudku **sp. zn. 1 Sža 21/2007 zo dňa 20. 11. 2007**, keď uviedol, že zásada explicitne vyjadrená v ustanovení § 250i OSP platí, je však

potrebné každý takýto prípad posudzovať osobitne s prihliadnutím na určité špecifiká administratívneho konania o azyle a doplnkovej ochrane, na špecifické postavenie, v ktorom sa žiadateľ o azyl nachádza a v kontexte tohto je potom potrebné prihliadnuť aj na dôvody žiadateľa, pre ktoré nemohol alebo z pochopiteľných dôvodov nechcel o traumatizujúcom zážitku hovoriť už v štádiu konania pred odporcom.

Žiadateľ *sur place*

Podmienka, podľa ktorej sa osoba musí nachádzať mimo územia svojej krajiny nato, aby sa mohla stať utečencom, ešte neznamená, že musí nutne opustiť svoju krajinu ilegálne ani dokonca to, že ju musela opustiť kvôli opodstatneným obavám z prenasledovania. Osoba, ktorá neopúšťa svoju krajinu ako utečenec, ktorá sa utečencom vzápätí stala, je označovaná „utečencom na mieste“.

Osoba sa stáva utečencom na mieste následkom udalostí, ku ktorým došlo v rodnej krajine počas jej neprítomnosti. Diplomati a iní úradníci pôsobiaci v zahraničí, vojnoví zajatci, študenti, migrujúci pracovníci a iné osoby žiadali o priznanie statusu utečenca až vtedy, keď nejakú dobu sídlili v zahraničí a status utečenca im bol udelený.⁶

Najvyšší súd SR v rozsudku **sp. zn. 1 Sža 5/2007 zo dňa 30. 11. 2007** uviedol, že o žiadateľa *sur place* ide vtedy, keď osoba, ktorá v okamihu odchodu z krajiny pôvodu nebola utečencom, ale stala sa ním neskôr v dôsledku okolností, ktoré nastali v dobe jej neprítomnosti.

6 Príručka UNHCR, str. 26.

Záver

V príspevku sú zhrnuté doterajšie zásadné rozhodnutia NS SR vo veciach azylových, vo svetle jeho výkladu zákona o azyle, avšak jeho ambíciou nie je poskytnúť vyčerpávajúci výpočet judikatúry najvyššieho súdu, na rozdiel od publikácie autorky z roku 2010: Rozsudky Najvyššieho súdu SR v azylových veciach, ktorá obsahuje právne vety z jednotlivých rozhodnutí zoradené do dvadsiatich typových skupín a jej súčasťou sú na CD nosiči všetky rozhodnutia NS SR od januára 2008 do 15. 1. 2011.

Na záver niekoľko poznámok k súčasnému stavu slovenskej azylovej reality

Po vyše ako dvoch dekádach existencie utečeneckého resp. azylového práva nie je na trhu jediný komentár k zákonu o azyle a minimum iných učebných pomôcok zaoberajúcich sa problematikou azylu a utečencoch. Tomu sekundujú ďalšie negatívne faktory, ktoré sa podpisujú pod súčasný stav slovenskej azylovej reality. Medzi ne patrí do značnej miery nízka kvalita právneho zastúpenia v azylových veciach (najmä pri porovnaní s inými agendami v správnom súdnictve) a všeobecne slabé povedomie o medzinárodnom práve a európskom azylovom *acquis* nielen medzi rozhodovateľmi, ale aj sudcami. Za negatívum treba označiť aj neexistenciu Dokumentačného strediska na Najvyššom súde SR. Hoci formálne existuje, obsahovo ani personálne nebolo dosiaľ obsadené, a tak sudcovia špecializujúci sa na agendu azylového práva sú odkázaní na svojpomocné vyhľadávanie informácií o krajine pôvodu žiadateľov o azyl a tiež na dôsledné sledovanie zahraničnej rozhodovacej praxe vo vlastnej réžii. ■

RESUMÉ

K niektorým rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach azylu

Ambíciou tohto príspevku je zhrnúť v niekoľkých tematických blokoch zásadné rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len NS SR) k zákonu č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o azyle), ktoré sú spôsobilé vplývať na zabezpečenie jednoty a zákonnosti rozhodovania vo vyššej miere ako len záväznosť *inter partes*, s cieľom poukázať na niektoré výkladové trendy, ktorými NS SR zákon o azyle a niektoré medzinárodné dohovory vykladá.

SUMMARY

On Some Asylum Judgements Made by the Supreme Court of the Slovak Republic

This article aims to summarize significant judgements made by the Supreme Court of the Slovak Republic (the "Supreme Court") in several thematic areas in the context of Act No. 480/2002 Coll. on the Asylum and on amending and supplementing other laws (the Asylum Act"), which may affect compliance with the principles of unity and legality of the decision-making to a degree greater than the mere bindingness *inter partes*, in order to point to some interpretive trends and processes applied and used by the Supreme Court to interpret the Asylum Act and some international conventions.

ZUSAMENFASSUNG

Zu einigen Entscheidungen des Obersten Gerichtes der Slowakischen Republik in Asylsachen

Das Ziel dieses Artikels ist die Zusammenfassung von einigen thematischen Blöcken mit grundsätzlichen Entscheidungen des Obersten Gerichtes der Slowakischen Republik (nachfolgend kurz OG SR) zum Asylgesetz Nr. 480/2002 GBl. und über die Änderung und Ergänzung einiger Gesetze (nachfolgend kurz Asylgesetz), die geeignet scheinen, auf Sicherstellung der Einheitlichkeit und Gesetzmäßigkeit bei der Entscheidungsfindung im breiteren Maß als die Verbindlichkeit *inter partes* einzuwirken, mit dem Ziel, auf einige Auslegungsentwicklungen, durch die vom OG SR das Asylgesetz und einige internationale Abkommen auslegt werden, hinzuweisen.

Judikatúra Ústavného súdu SR z pohľadu Európskeho súdu pre ľudské práva

JUDr. Marica Pirošíková

Aj v uplynulom období Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „Súd“) vo svojej rozhodovacej činnosti identifikoval viaceré nedostatky v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Niektoré sa týkajú problémov, ktoré súvisia viac s posudzovaním prijateľnosti sťažnosti, pričom Súd vyčíta ústavnému súdu príliš formalistický prístup, ktorý má za následok, že podstata podanej ústavnej sťažnosti nebola posúdená. Vyskytli sa aj prípady, v ktorých ústavný súd síce posúdil podstatu sťažnosti, ale nepriznal za zistené porušenie sťažovateľovi dostatočnú nápravu, či prípady, v ktorých sa Súd nestotožnil s rozhodnutím ústavného súdu a v merite veci dospel k inému právnomu záveru.

1. Posudzovanie sťažností na neprimeranú dĺžku súdnych konaní

Sťažnosti podávané na Súd proti Slovenskej republike, ako aj rozsudky vyhlásené v jej neprospech sa stále najčastejšie týkajú porušovania článku 6 Dohovoru, predovšetkým práva na prerokovanie veci v primeranej lehote.¹ To svedčí nielen o pretrvávajúcom probléme s dĺžkou súdnych konaní, ale aj o tom, že nie všetky ústavné sťažnosti podané v tomto ohľade náležite posúdil ústavný súd. Pokiaľ ide o tento aspekt rozhodovacej činnosti ústavného súdu, možno hovoriť o nasledovných okruhoch problémov.

1.1

Nedostatočná výška primeraného finančného zadosťučinenia priznávaného ústavným súdom za zistené prieťahy v súdnom konaní

Z rozsudkov vyhlásených proti Slovenskej republike vyplýva, že stále aktuálnou je nedostatočná výška primeraného finančného zadosťučinenia priznávaného za zistené prieťahy v súdnom konaní. Upozorňujeme tiež na to, že pokiaľ Súd dospel k záveru, že primerané finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom bolo príliš nízke, sťažovateľa aj naďalej považoval za „obeť“ porušenia Dohovoru v zmysle jeho článku 34 a nevyžadoval od neho, aby v súvislosti s dĺžkou konania opakovane využil ústavnú sťažnosť. V tomto ohľade poukazujeme *inter alia* na nasledujúce rozsudky Súdu.

V prípade **Wolff proti Slovenskej republike**² sťažovateľ podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru namietal, že došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou konania o vydanie nehnuteľnosti. Dĺžkou konania sa zaoberal aj ústavný súd, ktorý v júni 2003 rozhodol, že okresný súd porušil sťažovateľovo právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené článkom 48 ods. 2 ústavy a priznal sťažovateľovi 70 000 Sk ako primerané finančné zadosťučinenie za utrpenú nemajetkovú ujmu a náhradu trov právneho zastúpenia.³ Súd rozsudkom z 19. októbra 2010 vyhlásil sťažnosť za prijateľnú, pretože sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľ stratil status poškodenej osoby. V tomto ohľade Súd poznamenal, že v čase vyhlásenia nálezu ústavného súdu konanie trvalo 11 rokov a 3 mesiace na troch stupňoch konania a konštatoval, že odškodnenie priznané sťažovateľovi na vnútroštátnej úrovni bolo vo vzťahu k posudzovanému obdobiu nedostatočné. Následne uviedol, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1**

1 Bližšie pozri Správu o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva za rok 2010.

2 Rozsudok z 19. októbra 2010.

3 Rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 113/02 z 18. júna 2003.

4 Rozsudok
z 26. októbra 2010.

5 Rozhodnutie ústavného
súdu sp. zn. I. ÚS 270/05
z 1. marca 2006.

6 Rozsudok
z 19. januára 2010.

7 Rozhodnutie ústavného
súdu sp. zn. II. ÚS 51/06
z 8. júna 2006.

8 Rozsudok z 18. mája 2010.

Dohovoru. Sťažovateľ požadoval 53 000 EUR z titulu nemajetkovej ujmy a 2 172 EUR ako náhradu výdavkov a nákladov. Súd vzal do úvahy sumu priznanú ústavným súdom a priznal sťažovateľovi 2 300 EUR z titulu nemajetkovej ujmy a 1 100 EUR ako náhradu výdavkov. Zvyšok jeho nárokov zamietol.

V prípade **Komár proti Slovenskej republike**⁴ sťažovateľ podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru *inter alia* namietal, že došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Dĺžkou konania sa zaoberal aj ústavný súd, ktorý v marci 2006 rozhodol, že okresný súd porušil sťažovateľovo právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené článkom 48 ods. 2 ústavy a priznal sťažovateľovi **100 000 Sk** ako primerané finančné zadosťučinenie za utrpenú nemajetkovú ujmu a náhradu trov právneho zastúpenia. Zároveň rozhodol, že krajský súd neporušil právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.⁵ Súd rozsudkom z 26. októbra 2010 vyhlásil sťažnosť na neprimeranú dĺžku konania za prijateľnú. Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľ stratil status poškodenej osoby. V tomto ohľade Súd poznamenal, že v čase vyhlásenia nálezu ústavného súdu konanie trvalo skoro 13 rokov na dvoch stupňoch konania a konštatoval, že odškodnenie priznané sťažovateľovi na vnútroštátnej úrovni bolo vo vzťahu k posudzovanému obdobiu nedostatočné. Následne uviedol, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru.** Sťažovateľ nešpecifikoval výšku spravodlivého zadosťučinenia, ale ponechal ho na úvahu Súdu. Berúc do úvahy odškodnenie, ktoré sťažovateľ získal na vnútroštátnej úrovni, Súd priznal sťažovateľovi 3 200 EUR z titulu nemajetkovej ujmy.

V prípade **Zongorová proti Slovenskej republike**⁶ sťažovateľka podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru *inter alia* namietala, že došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou dedičského konania. Uvedenou námietkou sa zaoberal aj ústavný súd, ktorý rozhodol, že okresný súd porušil právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru a prikázal mu konať vo veci bez zbytočných prieťahov. Zároveň priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške **50 000 Sk** a náhradu trov konania.⁷ Súd rozsudkom z 19. januára 2010 vyhlásil námietku na neprimeranú dĺžku dedičského konania za prijateľnú. Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľka stratila status poškodenej osoby. V tomto ohľade Súd poznamenal, že v čase vyhlásenia nálezu ústavného súdu konanie trvalo 13 rokov a 8 mesiacov na troch stupňoch konania. Hoci Súd vzal do úvahy, že sťažnosť sťažovateľky smerovala výlučne proti konaniu na okresnom súde, bol toho názoru, že priznaná suma bola neprimerane nízka. Z toho dôvodu Súd dospel k záveru, že odškodnenie, ktoré sťažovateľka získala na vnútroštátnej úrovni bolo nedostatočné. Následne konštatoval, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru.** Sťažovateľka si uplatnila 8 000 EUR z titulu nemajetkovej ujmy za namietané porušenie jej práva na prerokovanie veci v primeranej lehote. Ďalej si uplatnila 8 000 EUR za údajné porušenie jej práva na spravodlivé prerokovanie veci a porušenie majetkových práv. Náhradu nákladov a výdavkov si neuplatnila. Súd preskúmal nárok sťažovateľky len v rozsahu konštatovaného porušenia jej práva na prerokovanie veci v primeranej lehote, pričom jej priznal 4 000 EUR z titulu nemajetkovej ujmy. Zvyšok jej nárokov na spravodlivé zadosťučinenie zamietol.

V prípade **Kociánová proti Slovenskej republike (č. 2)**⁸ sťažovateľka podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru namietala, že došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci v primeranej lehote

JUDr. Marica Pirošiková
zástupkyňa Slovenskej
republiky v konaní
pred Európskym súdom
pre ľudské práva.
Je autorkou monografie
Komentár k vybraným

článkom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spoluautorkou viacerých odborných publikácií a autorkou množstva článkov v časopise *Justičná revue*, pre ktorý zároveň vyberá a vyhotovuje preklady rozsudkov a rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva. Ako expert Rady Európy prednáša problematiku judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v členských štátoch Rady Európy. Je externou členkou pedagogického zboru *Justičnej akadémie SR*.

dĺžkou konania o vyslovenie neplatnosti uznesení vedeného na krajskom súde. Námietskou týkajúcou sa neprimeranej dĺžky konania sa zaoberal aj ústavný súd, ktorý rozhodol, že krajský súd porušil právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru a prikázal mu konať vo veci bez zbytočných prieťahov. Zároveň priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške **40 000 Sk** a náhradu trov konania.⁹ Súd rozsudkom z 18. mája 2010 vyhlásil sťažnosť na neprimeranú dĺžku konania za prijateľnú. Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľka stratila status poškodenej osoby. V tomto ohľade poznamenal, že v čase vyhlásenia nálezu ústavného súdu konanie trvalo 6 rokov a 5 mesiacov na jednom stupni konania. So zreteľom na svoju ustálenú judikatúru Súd konštatoval, že sťažnosť nie je zjavne nepodložená v zmysle článku 35 ods. 3 Dohovoru. Následne uviedol, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**. V období po náleze ústavného súdu Súd ďalšie prieťahy nezistil. Sťažovateľka požadovala 82 984 EUR z titulu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy. Ďalej si uplatnila 400 EUR ako náhradu nákladov a výdavkov vynaložených v konaní pred Súdom. Súd nezistil príčinnú súvislosť medzi zisteným porušením a uplatnenou majetkovou škodou, z toho dôvodu zamietol uvedený nárok. Berúc do úvahy, že sťažovateľka získala čiastočné odškodnenie na vnútroštátnej úrovni, priznal jej 1 300 EUR z titulu nemajetkovej ujmy. Nárok na náhradu nákladov a výdavkov zamietol z dôvodu, že ho sťažovateľka nepodložila žiadnymi dôkazmi.

V prípade **J. V. a ďalší proti Slovenskej republike**¹⁰ sťažovateľ podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru namietal, že došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou konania o náhradu škody na zdraví. Dĺžkou konania sa dvakrát zaoberal aj ústavný súd, ktorý v júni 2004 rozhodol, že okresný súd porušil právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené článkom 48 ods. 2 ústavy a prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov. Okrem toho priznal každému zo sťažovateľov primerané finančné zadosťučinenie vo výške **30 000 Sk** a náhradu trov právneho zastúpenia.¹¹ Následne v marci 2007 ústavný súd opätovne konštatoval, že v období po vyhlásení nálezu okresný súd porušil právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené článkom 48 ods. 2 ústavy a prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov. V dôsledku toho priznal každému zo sťažovateľov primerané finančné zadosťučinenie vo výške **50 000 Sk** a náhradu trov právneho zastúpenia.¹² Súd rozsudkom z 23. novembra 2010 vyhlásil sťažnosť za prijateľnú. Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovatelia stratili status poškodenej osoby, pretože dospel k záveru, že náprava, ktorú sťažovatelia získali od ústavného súdu bola nedostatočná. Rovnako sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že vo vzťahu k zvyšnej časti konania mohli podať ďalšiu ústavnú sťažnosť. V tomto ohľade poukázal na to, že účinok nálezov ústavného súdu nenaplnil kritériá uplatňované Súdom, a preto sa od sťažovateľov nevyžadovalo, aby podali novú ústavnú sťažnosť. Zároveň Súd vzal tiež do úvahy, že po vyhlásení druhého nálezu ústavného súdu konanie trvalo ďalšie 3 roky a viac ako 6 mesiacov na dvoch stupňoch konania.

Následne konštatoval, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**. V tomto ohľade poukázal na to, že v čase vyhlásenia druhého nálezu ústavného súdu konanie trvalo 11 rokov a viac ako 11 mesiacov. Ďalej poukázal na to, že v ďalšom období konanie prebiehalo ešte 3 roky a viac ako 6 mesiacov na dvoch stupňoch konania. Sťažovatelia spoločne žiadali 250 000 EUR za utrpenú nemajetkovú ujmu a 1 116, 43 EUR ako náhradu nákladov a výdavkov. Súd priznal každému zo sťažovateľov 7 000 EUR z titulu nemajetkovej ujmy a spoločne 876 EUR ako náhradu nákladov a výdavkov. Zvyšok ich nárokov zamietol.

V prípade **Ivan proti Slovenskej republike**¹³ sťažovateľ podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru namietal, že došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou konania o určenie vlastníckeho práva a vydanie motorového vozidla. Dĺžkou konania na prvom stupni sa zaoberal aj ústavný súd na základe sťažnosti, ktorý v júni 2006 rozhodol, že okresný súd porušil sťažovateľovo právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené článkom 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov a priznal sťažovateľovi **80 000 Sk** ako primerané finančné zadosťučinenie za utrpenú nemajetkovú ujmu a náhradu trov právneho zastúpenia.¹⁴ Súd rozsudkom zo 14. decembra 2010 vyhlásil sťažnosť za prijateľnú. Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľ stratil status

9 Rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 234/03 z 24. februára 2004.

10 Rozsudok z 23. novembra 2010.

11 Rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 97/04 z 8. júna 2004.

12 Rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 341/04 z 15. marca 2007.

13 Rozsudok zo 14. decembra 2010.

14 Rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 111/06 z 8. júna 2006.

poškodenej osoby. V tomto ohľade Súd poukázal na to, že okrem jednej procesnej otázky, o ktorej rozhodoval krajský súd, takmer 11 rokov prerokovával vec okresný súd. So zreteľom na svoju ustálenú judikatúru vo veci Súd považoval odškodnenie, ktoré bolo sťažovateľovi poskytnuté na vnútroštátnej úrovni vo vzťahu k posudzovanému obdobiu za neprimerane nízke. Z toho dôvodu dospel k záveru, že náprava, ktorá bola sťažovateľovi poskytnutá, bola nedostatočná. Následne konštatoval, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**. V tomto ohľade Súd poznamenal, že celková posudzovaná dĺžka konania predstavovala 12 rokov a 8 mesiacov na dvoch stupňoch konania. Sťažovateľ si uplatnil 5 000 EUR z titulu nemajetkovej ujmy. Berúc do úvahy odškodnenie, ktoré sťažovateľ získal na vnútroštátnej úrovni, Súd priznal sťažovateľovi 3 700 EUR v tomto ohľade.

15 Rozsudok
zo 14. decembra 2010.

V prípade **Kántorová proti Slovenskej republike**¹⁵ sťažovateľka podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru namietala, že došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Dĺžkou konania sa zaoberal aj ústavný súd, ktorý v máji 2006 rozhodol, že okresný súd porušil sťažovateľkine právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené článkom 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov a priznal sťažovateľke **100 000 Sk** ako primerané finančné zadosťučinenie za utrpenú nemajetkovú ujmu a náhradu trov právneho zastúpenia.¹⁶ Súd rozsudkom zo 14. decembra 2010 vyhlásil sťažnosť na neprimeranú dĺžku konania za prijateľnú a zvyšok sťažnosti za neprijateľný. V tomto ohľade Súd poukázal na to, že v súlade s časovou pôsobnosťou Dohovoru dĺžka konania predstavovala v čase nálezu ústavného súdu 14 rokov a 2 mesiace na dvoch stupňoch konania, z čoho väčšinu času konal vo veci súd prvého stupňa a odvolací súd sa zaoberal len jednou otázkou procesného charakteru. So zreteľom na svoju ustálenú judikatúru vo veci Súd považoval odškodnenie, ktoré bolo sťažovateľke poskytnuté na vnútroštátnej úrovni vo vzťahu k posudzovanému obdobiu za nedostatočné. Následne konštatoval, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**. Sťažovateľka si uplatnila nároky na majetkovú škodu a nemajetkovú ujmu, ktorých výšku však bližšie nešpecifikovala, ale ponechala na úvahu Súdu. Súd zamietol jej nárok na náhradu majetkovej škody, lebo nezistil príčinnú súvislosť medzi zisteným porušením a uplatnenou majetkovou škodou. Na druhej strane, berúc do úvahy odškodnenie, ktoré sťažovateľka získala na vnútroštátnej úrovni, Súd jej priznal 6 500 EUR z titulu nemajetkovej ujmy.

16 Rozhodnutie ústavného
súdu sp. zn. III. ÚS 68/06
z 10. mája 2006.

1. 2.

Prípady, v ktorých sa Súd nestotožnil s názorom ústavného súdu, ktorý sťažovateľom nepriznal primerané finančné zadosťučinenie z dôvodu, že boli v napadnutom konaní v postavení povinného, že svojím správaním prispeli k dĺžke konania, prípadne odmietol záver ústavného súdu o dostatočnosti inej formy poskytnutej nápravy

17 Rozsudok z 21. septembra
2010.

V prípade **Mošat proti Slovenskej republike**¹⁷ sťažovateľ podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru *inter alia* namietal, že došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou konania o výkon rozhodnutia. Konanie o výkon rozhodnutia sa začalo v januári 2000 a právoplatne sa skončilo v septembri 2004. Celková dĺžka konania tak predstavovala 4 roky a 8 mesiacov na dvoch stupňoch konania. Námietskou týkajúcou sa neprimeranej dĺžky tohto konania sa zaoberal aj ústavný súd, ktorý rozhodol, že okresný súd porušil právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov a priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia. Primerané finančné zadosťučinenie mu však nepriznal s odôvodnením, že za okolností prípadu je konštatovanie porušenia práva dostatočným zadosťučinením. V tomto ohľade ústavný súd zdôraznil, že sťažovateľ bol v napadnutom konaní **v procesnom postavení povinného** a ak by dobrovoľne splnil to, čo mu ukladalo vykonateľné rozhodnutie, nemuselo začať konanie o výkon rozhodnutia.¹⁸ Súd rozsudkom z 21. septembra 2010 vyhlásil sťažnosť na neprimeranú dĺžku konania o výkon rozhodnutia za prijateľnú. Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľ stratil status poškodenej osoby. V tomto ohľade Súd poznamenal, že hoci

18 Rozhodnutie ústavného
súdu sp. zn. IV. ÚS 87/04
z 18. augusta 2004.

sa predmetná sťažnosť týkala konania o výkon rozhodnutia vedeného voči sťažovateľovi, okresný súd bol zodpovedný za obdobie približne 3 rokov a 9 mesiacov, počas ktorého ústavný súd zistil prieťahy. So zreteľom na okolnosti prípadu a princípy stanovené vo svojej judikatúre Súd konštatoval, že náprava, ktorú sťažovateľ získal na vnútroštátnej úrovni nebola primeraná a dostatočná. Následne konštatoval, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**. Sťažovateľ požadoval 80 000 EUR z titulu nemajetkovej ujmy. Iné nároky si neuplatnil. Súd priznal sťažovateľovi 2 100 EUR z titulu nemajetkovej ujmy, zvyšok jeho nároku zamietol.

K podobnému záveru došiel Súd v prípade **Vrabec proti Slovenskej republike**¹⁹ v ktorom sťažovateľ namietal, že došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou konania o výkon rozhodnutia. Okrem toho podľa článku 13 Dohovoru namietal, že vo vzťahu k dĺžke predmetného konania nemal k dispozícii účinný prostriedok nápravy. Aj v tomto prípade rozhodoval ústavný súd, ktorý síce došiel k záveru o tom, že okresný súd porušil právo sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov zaručené článkom 48 ods. 2 ústavy, prikázal mu konať vo veci bez ďalších prieťahov a nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia, ale nepriznal mu primerané finančné zadostučinenie. Uvedené odôvodnil tým, že sťažovateľ bol v procesnom postavení povinného, a že nešpecifikoval výšku nemajetkovej ujmy.²⁰ Súd rozsudkom z 30. novembra 2010 vyhlásil sťažnosť za prijateľnú. Pokiaľ ide o prijateľnosť sťažnosti, Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľ stratil status poškodenej osoby, pretože došiel k záveru, že náprava, ktorú sťažovateľ získal od ústavného súdu bola nedostatočná. V tejto súvislosti Súd poukázal na to, že nález nemal kompenzačný účinok, ani sa nenaplnil preventívny účinok. Vzhľadom na to, že nález ústavného súdu nenaplnil kritéria aplikované Súdom, a že v čase nálezu bol okresný súd zodpovedný za neprimeranú dĺžku konania v trvaní 6 rokov a 8 mesiacov Súd poznamenal, že sťažnosť nie je zjavne nepodložená v zmysle článku 35 ods. 3 Dohovoru, ani neprijateľná z iných dôvodov. Následne konštatoval, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**. V tomto ohľade Súd poznamenal, že v čase nálezu ústavného súdu konanie trvalo 6 rokov a 8 mesiacov na jednom stupni a po náleze ďalších 5 rokov a 8 mesiacov, pričom v konaní sa vyskytli ďalšie prieťahy. S poukazom na svoju judikatúru vo veci Súd došiel k záveru, že v predmetnom prípade bola dĺžka konania prehnaná a nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“. Z toho dôvodu Súd konštatoval, že došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru. Zároveň Súd konštatoval, že došlo aj k porušeniu článku 13 Dohovoru *inter alia* z dôvodu, že nález ústavného súdu nemal kompenzačný účinok. Sťažovateľ si uplatnil 10 000 EUR z titulu nemajetkovej ujmy a 812,79 EUR ako náhradu nákladov a výdavkov. Súd priznal sťažovateľovi požadované sumy v plnom rozsahu.

V prípade **Kaščák proti Slovenskej republike**²¹ sťažovateľ podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru namietal, že došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou konania o zaplatenie peňažnej sumy. Dĺžkou konania sa zaoberal aj ústavný súd, ktorý v auguste 2005 rozhodol, že okresný súd porušil právo sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov zaručené článkom 48 ods. 2 ústavy, prikázal mu konať vo veci bez ďalších prieťahov a nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia. Primerané finančné zadostučinenie mu však nepriznal s odôvodnením, že sťažovateľ **prispel svojím správaním k dĺžke konania** a vo veci už bolo rozhodnuté prvostupňovým súdom.²² Súd rozsudkom z 30. novembra 2010 vyhlásil sťažnosť za prijateľnú. Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľ stratil status poškodenej osoby, pretože došiel k záveru, že náprava, ktorú sťažovateľ získal od ústavného súdu bola nedostatočná. V tejto súvislosti Súd pripustil, že za určitých okolností dĺžka konania nemusí vyústiť do nemajetkovej ujmy, no na druhej strane zdôraznil, že v takom prípade je potrebné rozhodnutie vnútroštátnych súdov dostatočne odôvodniť. Po preskúmaní uvedenej domnienky na prípad sťažovateľa, Súd došiel k záveru, že odôvodnenie záveru ústavného súdu nepriznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie bolo za okolností prípadu, berúc do úvahy najmä jednoduchý charakter sporu a dĺžku konania na jednom stupni, nedostatočné. V tomto ohľade tiež vzal do úvahy, že v čase nálezu ústavného súdu konanie trvalo pred okresným súdom 5 rokov, 10 mesiacov a 21 dní. Následne konštatoval, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**. Sťažovateľ si uplatnil 173 EUR spolu s úrokom z omeškania z titulu majetkovej škody a 2 500 EUR z titulu nemajetkovej ujmy. Sťažovateľ tiež požadoval 73 EUR ako náhradu nákladov za preklad. Súd

19 Rozsudok
z 30. novembra 2010.

20 Rozhodnutie ústavného
súdu sp. zn. IV. ÚS 135/04
z 2. februára 2005.

21 Rozsudok
z 30. novembra 2010.

22 Rozhodnutie ústavného
súdu sp. zn. II. ÚS 95/05
z 24. augusta 2005.

23 Rozsudok
zo 14. decembra 2010.

24 Rozhodnutie ústavného
súdu sp. zn. III. ÚS 20/05
z 27. januára 2005.

nezistil príčinnú súvislosť medzi zisteným porušením a uplatnenou majetkovou škodou, preto tento nárok zamietol. Na druhej strane priznal sťažovateľovi požadovaných 2 500 EUR z titulu nemajetkovej ujmy. Nárok na náhradu nákladov za preklad odmietol z dôvodu, že ho sťažovateľ nepodložil žiadnymi podpornými dokumentmi.

V prípade **Pintér proti Slovenskej republike**²³ sťažovateľ podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru namietal, že došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou pôvodného, ako aj obnoveného dedičského konania. Dĺžkou oboch častí konania sa na základe sťažnosti podanej podľa článku 127 ústavy zaoberal aj ústavný súd, ktorý v januári 2005 sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. V súvislosti s prvou časťou konania ústavný súd vyhlásil, že konanie sa skončilo 23. septembra 1999. V súvislosti s druhou časťou konania ústavný súd vyhlásil, že okresný súd nebol zodpovedný za zbytočné prieťahy, pretože neodkladne po tom, ako sťažovateľ podal na notára sťažnosť a tento zároveň požiadal o vylúčenie z prípadu z dôvodu jeho zaujatosti, **okresný súd okamžite notára nahradil iným**. Novo poverený notár postupoval v prípade primeraným spôsobom, a preto ústavný súd považoval prostriedok nápravy, ktorý sťažovateľ využil, za účinný.²⁴ Súd rozsudkom zo 14. decembra 2010 vyhlásil sťažnosť týkajúcu sa neprimeranej dĺžky obnoveného dedičského konania za prijateľnú a zvyšok sťažnosti za neprijateľný. Pokiaľ ide o prijateľnosť sťažnosti vo vzťahu k obnovenému dedičskému konaniu Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľ stratil status poškodenej osoby z dôvodu, že sťažovateľovi bola poskytnutá účinná náprava v kontexte vymenovania nového notára v konaní, a že v konaní sa už ďalšie prieťahy neobjavili. V tomto ohľade Súd poznamenal, že v čase rozhodovania ústavného súdu konanie trvalo 4 roky na jednom stupni konania. Aj keď bolo pravdou, že okresný súd na sťažovateľovu žiadosť nahradil v októbri 2003 notára v konaní, Súd poukázal na to, že sťažovateľ namietal zaujatosť notára pre konflikt záujmov už na začiatku druhej časti dedičského konania v roku 2001. So zreteľom na zistené skutočnosti Súd dospel k záveru, že náprava poskytnutá sťažovateľovi nebola primeraná a dostatočná. Následne konštatoval, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**. Sťažovateľ si uplatnil 35 000 EUR z titulu nemajetkovej ujmy, Súd mu priznal v tomto ohľade 4 600 EUR. Zvyšok jeho nároku zamietol.

1. 3.

Prípady, v ktorých sa Súd nestotožnil s prístupom Ústavného súdu Slovenskej republiky neposúdiť celkovú dĺžku konania

Súd v rozsudkoch vyhlásených v roku 2010 opakovane odmietol argumentáciu vlády o nepodaní ústavnej sťažnosti na prieťahy v konaní v súlade s formálnymi požiadavkami a ustálenou praxou ústavného súdu, pokiaľ tento ústavnú sťažnosť **odmietol z dôvodu, že vec už viac neprebíhala pred súdom zodpovedným za namietaný prieťah**. V tomto ohľade poukázal na to, že sťažovatelia formulovali svoju ústavnú sťažnosť spôsobom, ktorý ústavnému súdu umožňoval preskúmanie celkovej dĺžky konania a zdôraznil, že ústavný súd **mal preskúmať celkovú dĺžku konania v súlade s prístupom Súdu pri preskúmaní podobných prípadov**.

25 Rozsudok
z 9. februára 2010.

Významný v tomto ohľade bol prípad **A. R. spol s r. o. proti Slovenskej republike**.²⁵ Sťažujúca sa spoločnosť podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru *inter alia* namietala, že došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci v primeranej lehote dĺžkou konania o zaplatenie peňažnej sumy. Dĺžkou konania sa dvakrát zaoberal aj ústavný súd na základe sťažnosti podanej podľa článku 127 ústavy. Najskôr v septembri 2005 ústavný súd odmietol sťažnosť sťažujúcej sa spoločnosti na dĺžku konania pred najvyšším súdom z dôvodu jej oneskoreného podania. Neskôr v januári 2006 ústavný súd nálezom rozhodol, že krajský súd porušil právo sťažujúcej sa spoločnosti na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 ústavy a prikázal krajskému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov. Okrem toho priznal sťažujúcej sa spoločnosti primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia.²⁶ Súd rozsudkom z 9. februára 2010 vyhlásil námietku na neprimeranú dĺžku konania, osobitne ako aj v spojení s článkom 13 Dohovoru za prijateľnú a zvyšok sťažnosti za neprijateľný. Pokiaľ ide o prijateľnosť sťažnosti na neprimeranú dĺžku konania, Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že vo vzťahu ku konaniu preskúmanému ústavným súdom sťažujúca sa

26 Rozhodnutie ústavného
súdu sp. zn. I. ÚS 196/05
z 11. januára 2006.

spoločnosť stratila postavenie obete porušenia Dohovoru. V tomto ohľade poukázal na neprimerane nízke odškodnenie. Okrem toho sa nestotožnil ani s argumentáciou vlády, že sťažujúca sa spoločnosť nepodala ústavnú sťažnosť na prieťahy v konaní pred najvyšším súdom v súlade s formálnymi požiadavkami a ustálenou praxou ústavného súdu. V tomto ohľade uviedol: „V mnohých prípadoch sa ústavný súd zaoberal celkovou dĺžkou konania, namietaného v jednej sťažnosti, v súlade s prístupom Súdu pri preskúvaní obdobných sťažností (pozri Šedý proti Slovenskej republike z 19. decembra 2006, č. 72237/01, ods. 66-67, SOFTEL, spol. s r. o. proti Slovenskej republike (č. 1) zo 16. decembra 2008, č. 32427/06, ods. 8, rozhodnutie Bako proti Slovenskej republike z 15. marca 2005, č. 60227/00). V posudzovanom prípade sťažovateľka pred ústavným súdom namietala celkovú dĺžku. ...v prípade sťažovateľky konanie stále nebolo skončené, nakoľko najvyšší súd vrátil vec na súd prvého stupňa. Avšak ústavný súd vylúčil zo svojho preskúvania konanie pred najvyšším súdom z toho dôvodu, že súd sa viac prípadom nezaoberal a vzhľadom na skutočnosť, že uplynula zákonná dvojmesačná lehota. Súd už predtým skonštatoval, že jeho praxou je preskúmať celkovú dĺžku namietaného konania (pozri SOFTEL, spol. s r. o. proti Slovenskej republike (č. 2) zo 16. decembra 2006, č. 32836/06, ods. 21, s ďalším odkazom). Súd zastáva názor, že prostriedok nápravy podľa článku 35 Dohovoru umožňuje poskytnúť primeranú a dostatočnú nápravu iba v tom prípade, keď umožňuje preskúmanie konania v jeho celku (pozri Bako citovaný vyššie). Čo sa týka sťažností proti Slovenskej republike, tento prípad pravdepodobne nie je takým, kde by, ako to naznačuje rozhodnutie ústavného súdu v posudzovanom prípade, musela byť podaná osobitná sťažnosť v rôznych časových intervaloch vo vzťahu ku každému stupňu konania, a počas toho, ako konanie prebiehalo na každom jednotlivom dotknutom súde. Takýto prístup by vylúčil preskúmanie dĺžky konania v jej celku a je náchylný viesť k výsledkom nezlučiteľným s praxou Súdu. S ohľadom na vyššie uvedené, Súd neprijíma námietku vlády, že sťažovateľka sa mala pred ústavným súdom osobitne sťažovať na jednotlivé časti konania v jej veci.“ Následne konštatoval, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**. Súd zároveň konštatoval, že došlo aj **k porušeniu článku 13 Dohovoru**, zaručujúceho právo na účinný prostriedok nápravy, napriek tomu, že ho sťažujúca sa spoločnosť vo formulári sťažnosti nenamietala. V tomto ohľade poukázal na to, že hoci sťažujúca sa spoločnosť formulovala svoju ústavnú sťažnosť spôsobom, ktorý by umožnil ústavnému súdu preskúmať celkovú dĺžku konania, ústavný súd vylúčil zo svojho preskúmania určitú fázu tohto konania.

Analogický postoj Súdu zaujal vo vzťahu k prístupu ústavného súdu pri odmietnutí ústavných sťažností z dôvodu, že už bolo vyhlásené konečné rozhodnutie vo veci, hoci konanie nebolo právoplatne skončené. V tomto ohľade poznamenal, že aj keď ústavný súd vychádzal pri takomto postupe z princípu právnej istoty, Súd je toho názoru, že stav právnej neistoty v kontexte súdnych alebo správnych konaní môže byť odstránený až keď sú konania skončené. V súlade s tým je praxou Súdu preskúmať celkovú dĺžku konania, to znamená, až po jeho skončení právoplatným rozhodnutím.²⁷ Súd upozornil na to, že prieťahy sa teoreticky mohli vyskytnúť aj po vyhlásení konečného rozhodnutia vo veci, napríklad pokiaľ ide o jeho doručenie stranám. Odmietnutím preskúmať dĺžku konania, ktoré nebolo právoplatne skončené, ústavný súd riskoval vylúčenie možnosti preskúmať budúce, možno významné obdobie konania vo veci.²⁸

1. 4.

Prípad, v ktorom sa ústavný súd odmietol zaoberať prieťahmi v trestnom konaní vo vzťahu k poškodeným

V prípade **Loveček a ďalší proti Slovenskej republike**²⁹ sťažovatelia, klienti nebankovej spoločnosti SUN, a. s., žalovali Slovenskú republiku pre porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru z dôvodu neprimeranej dĺžky trestného konania, v ktorom si ako poškodení uplatnili svoj nárok na náhradu škody. Individuálne nároky na náhradu škody poškodených sťažovateľov boli neskôr vylúčené najvyšším súdom z trestného konania, pričom sťažovatelia boli odkázaní na občianskoprávne konanie. Okrem toho podľa článku 13 Dohovoru namietali, že vo vzťahu k neprimeranej dĺžke trestného konania nemali na vnútroštátnej úrovni k dispozícii účinný prostriedok nápravy. Dĺžkou konania sa zaoberal aj ústavný súd, ktorý však podanú sťažnosť sťažovateľov v auguste 2002 **odmietol**. V odôvodnení uznesenia ústavný súd uviedol, že rozhodovanie

27 Pozri napr. rozsudok Kociánová (č. 2) proti Slovenskej republike z 18. mája 2010, ods. 12.

28 Pozri napr. rozsudok Zarembová proti Slovenskej republike z 23. novembra 2010, ods. 12, ods. 16–22.

29 Rozsudok z 21. decembra 2010.

30 Rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 4/02 z 23. augusta 2002.

o nároku na náhradu škody poškodených nepatrí medzi základne ciele trestného konania, a že pôvodný účel odhalí a potrestať páchatelov bol podľa ústavného súdu zachovaný. Zároveň poukázal na možnosť, že sťažovatelia si mohli uvedený nárok na náhradu škody uplatniť v občianskoprávnom konaní.³⁰ Súd rozsudkom z 21. decembra 2010 vyhlásil sťažnosť na nepriemeranú dĺžku konania za prijateľnú a zvyšok sťažnosti za neprijateľný. Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že článok 6 ods. 1 Dohovoru nebol aplikovateľný na uvedený prípad, vzhľadom na to, že sťažovatelia boli vylúčení so svojimi individuálnymi nárokmi na náhradu škody z trestného konania. V tomto ohľade Súd poznamenal, že až do rozhodnutia najvyššieho súdu o vylúčení poškodených z trestného konania sťažovatelia mali právo, aby ich individuálne nároky na náhradu škody boli prerokované v primeranej lehote. Následne konštatoval, že dĺžkou konania, ktorá nespĺňala požiadavku „primeranej lehoty“ **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**. Po preskúmaní všetkých predložených materiálov Súd čiastočne pripustil, že dĺžka trestného konania bola zapríčinená aj zložitou vecí, na druhej strane však poukázal na to, že trvalo 2 roky a 3 mesiace, kým bol zriadený osobitný vyšetrovací tím na objasnenie predmetnej trestnej veci. Okrem toho Súd poukázal aj na to, že Okresná prokuratúra Bratislava V pripustila, že v prípravnom konaní došlo k prietahom. Sťažovatelia si uplatnili približne 995 817,60 EUR z titulu nemajetkovej ujmy a 8353,50 EUR za trovy právneho zastúpenia pred ústavným súdom a 11 746,60 EUR za trovy právneho zastúpenia pred Súdom. Okrem toho si uplatnili 63,50 EUR za administratívne výdavky. Súd priznal sťažovateľom spolu 56 150 EUR z titulu nemajetkovej ujmy a 63,50 EUR za administratívne výdavky. Zvyšok ich nárokov zamietol.

2. Prípady, v ktorých Súd na rozdiel od ústavného súdu konštatoval porušenie práv sťažovateľa

Pokiaľ ide o posúdenie podstaty sťažností Súd v roku 2010 vo svojich rozsudkoch na rozdiel od ústavného súdu konštatoval porušenie práv sťažovateľov *inter alia* v nasledujúcich prípadoch.

31 Rozsudok z 27. apríla 2010.

V prípade **Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike**³¹ sťažovatelia namietali, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivé prerokovanie veci zaručeného článkom 6 ods. 1 Dohovoru v dovolacom konaní v dôsledku skutočnosti, že najvyšší súd im nezaslal na vyjadrenie stanovisko žalobcov k ich dovolaniu. Pokiaľ ide o prijateľnosť sťažnosti Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, ktorá s poukazom na **rozhodnutie ústavného súdu o neporušení práv sťažovateľov** tvrdila, že ich námietka je zjavne nepodložená.³² Pokiaľ ide o podstatu sťažnosti Súd uviedol, že cieľom vyjadrenia žalobcov bolo ovplyvniť rozhodnutie najvyššieho súdu vyzývajúcu ho na zamietnutie dovolania. Sťažovatelia mali preto zjavný záujem na obdržaní vyjadrenia žalobcov k dovolaniu a v prípade potreby na podanie vyjadrenia k ich stanovisku. Ďalej Súd poznamenal, že dovolanie sťažovateľov nebolo zamietnuté súdom z dôvodu, že nespĺňalo podmienky prípustnosti dovolania, ale bolo zamietnuté v jeho podstate. V dôsledku toho Súd nebol presvedčený o tom, že vyjadrenie žalobcov k podstate dovolania nemohlo ovplyvniť výsledok v spore. Súd tiež považoval za irelevantný argument vlády, že vo vyjadrení žalobcov najvyššiemu súdu neboli vznesené žiadne nové argumenty. V tomto ohľade poznamenal, že požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojených v ich spise, sa aplikuje na dovolacie konanie, ako aj na konanie na prvom stupni, napriek skutočnosti, že v dovolaní nemožno vzniesť žiadne nové argumenty. Ďalej Súd dospel k záveru, že nie je dôvod odlišovať prípady, v ktorých neboli zaslané vyjadrenia predložené štátnymi orgánmi a tými, ktoré boli predložené jednotlivcami. V tomto ohľade poznamenal, že význam požiadavky, aby bolo vyjadrenie zaslané všetkým účastníkom konania spočíva v potrebe zabezpečenia, aby procesné strany mali vieru vo výkon spravodlivosti a aby im nebola odopretá možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré by mohli ovplyvniť rozsudok súdu. So zreteľom na uvedené Súd dospel k záveru, že bolo povinnosťou najvyššieho súdu, aby pred svojím rozhodnutím poskytol sťažovateľom možnosť vyjadriť sa k písomnému podaniu žalobcov. Napokon Súd považoval za podstatné, že žalobcovia mali na rozdiel od sťažovateľov prístup ku všetkým informáciám v súdnom spise. Z toho

32 Rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 29/05 z 2. februára 2005.

dôvodu Súd konštatoval, že najvyšší súd nezaobchádzal s procesnými stranami rovnako, v dôsledku čoho došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní, a tým **k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru**.

V prípade **DMD GROUP, a. s. proti Slovenskej republike**³³ sťažujúca sa spoločnosť podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru namietala porušenie práva na spravodlivé prerokovanie vecí pred súdom v exekučnom konaní, v ktorom bola v postavení oprávneného. Hoci došlo k uspokojeniu pohľadávky sťažujúcej sa spoločnosti v exekučnom konaní, Okresný súd Martin rozhodol o zastavení konania. Sťažujúca sa spoločnosť už nemala možnosť odvolať sa voči tomuto rozhodnutiu. Sťažujúca sa spoločnosť namietala, že sudca, ktorý rozhodol o zastavení exekučného konania a ktorý bol v danom čase súčasne predsedom dotknutého súdu, si prideliť vec sám sebe. Okrem toho o veci rozhodol v rovnaký deň, ako vydal opatrenie o pridelení veci v dôsledku zmeny rozvrhu práce súdu. Námietskou sťažujúcej sa spoločnosti sa zaoberal aj ústavný súd na základe sťažnosti podanej podľa článku 127 ústavy, ktorý v januári 2007 nálezom rozhodol, že právo sťažujúcej sa spoločnosti podľa článku 48 ods. 1 ústavy porušené nebolo. Podľa záverov ústavného súdu dotknutý sudca vydal opatrenie o pridelení veci v rámci zmien v rozvrhu práce a v záujme rovnomerného rozdelenia exekučných vecí a v súlade s § 2 ods. 2 Spravovacieho poriadku pre okresné a krajské sudy. Podľa ústavného súdu sťažovateľ nepreukázal, že predmetná exekučná vec bola neopodstatnene odňatá zákonnej sudkyňi a pridelená dotknutému sudcovi.³⁴ Súd po preskúmaní konkrétnych okolností prípadu konštatoval, že **došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru** zaručujúceho právo na spravodlivé prerokovanie vecí. Za podstatné považoval, že predseda súdu si vec sťažujúcej spoločnosti sám prideliť a následne vo veci rozhodol formou zastavenia konania, pričom odvolanie proti tomuto rozhodnutiu nebolo prípustné. S poukazom na tieto skutočnosti Súd poznamenal, že sťažujúcej sa spoločnosti bolo zabránené, aby vzniesla voči rozhodnutiu o zastavení konania akékoľvek námietky. Rovnako jej bolo zabránené, aby prípadne vzniesla námietku zaujatosti voči konajúcemu sudcovi.

V prípade **Šutek a Štetiar proti Slovenskej republike**³⁵ sťažovatelia, obvinení a odsúdení v tej istej trestnej veci, žalovali Slovenskú republiku pre porušenie článku 5 ods. 1 písm. c, 3 a 4 Dohovoru. Pokiaľ ide o podstatu sťažnosti vo vzťahu k námietke týkajúcej sa nedostatku urýchleného rozhodnutia o zákonnosti vzatia sťažovateľov do väzby podľa článku 5 ods. 4 Dohovoru, Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, ktorá s poukazom na záver ústavného súdu namietala, že dĺžka konania o sťažnosti sťažovateľov proti rozhodnutiu o vzatí do väzby bola ústavne akceptovateľná.³⁶ V tomto ohľade Súd najskôr poznamenal, že článok 5 ods. 4 zakotvuje pre zatknutú alebo zadržanú osobu právo začať konanie, v ktorom by spochybňovala zákonnosť pozbavenia slobody, a právo na to, aby po začatí takeého konania súd urýchlene rozhodol o zákonnosti pozbavenia slobody a aby bolo nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže, že je nezákonné. Po preskúmaní okolností prípadu Súd uviedol, že konanie trvalo 36 dní, počas ktorých bola sťažnosť sťažovateľov preskúmaná súdom na jednom stupni. V tomto ohľade Súd poznamenal, že 5 dní je potrebné pričítať na ťarchu sťažovateľov, ktorí počas tohto obdobia doručovali súdu písomné dôvody k sťažnosti. Na druhej strane však vnútroštátnym orgánom vytkol, že trvalo 16 dní, kým bolo rozhodnuté o sťažnosti a ďalších 15 dní, kým bolo rozhodnutie doručené sťažovateľom prostredníctvom okresného súdu. S poukazom na svoju judikatúru vo veci Súd následne konštatoval, že **došlo k porušeniu článku 5 ods. 4 Dohovoru** z dôvodu nedostatku urýchleného rozhodnutia o zákonnosti vzatia sťažovateľov do väzby.

3.

Odmietnutie prístupu, podľa ktorého ústavný súd odmietol preskúmať hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov z dôvodu nedostatku právomoci

Ďalším pretrvávajúcim problémom ústavného súdu je vymedzenie jeho právomoci podľa článku 127 ústavy pokiaľ ide o rozhodovacia činnosť všeobecných súdov. V niektorých rozhodnutiach ústavný súd skonštatoval, že podľa článku 127 ústavy je možné namietat len porušenie procesnoprávných princíпов konania všeobecných súdov, ktoré sú zaručené v článkoch 46 až

33 Rozsudok
z 5. októbra 2010.

34 Rozhodnutie ústavného
súdu sp. zn. III. ÚS 90/02
zo 17. januára 2003.

35 Rozsudok z 23. novem-
bra 2010.

36 Uznesenia sp. zn. III. ÚS
273/05 z 5. októbra 2005
(Štetiar) a sp. zn. II. ÚS
396/06 z 22. novem-
bra 2006 (Šutek).

37 Pozri Kupcová, Z. – Pecníková, M.: **Ústavný súd Slovenskej republiky a princíp subsidiarity**. *Justičná revue*, 55, 2003, 6–7, Valko, E. – Tomlaiová, A.: **Ústavná sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky**. *Justičná revue*, 56, 2004, č. 12, Lalič, T.: **Ústavný súd a dobiehanie judikatúry EŠLP**, *Justičná revue*, 62, 2010, č. 5, s. 609–611.

38 Pozri *inter alia* rozhodnutie V.C. proti Slovenskej republike zo 16. júna 2009.

50 ústavy, vrátane toho, ktoré by malo za následok porušenie ďalších, nielen procesnoprávných základných práv a slobôd účastníkov konania pred všeobecným súdom. Vychádzajúc z vyššie uvedeného princípu ústavný súd odmietol z dôvodu nedostatku právomoci sťažnosti, v ktorých sťažovatelia žiadali výlučne o preskúmanie hmotnoprávných aspektov rozhodovania všeobecných súdov (napr. II. ÚS 54/02, II. ÚS 162/02, III. ÚS 51/08). Uvedený prístup bol podrobený kritike už krátko po zavedení inštitútu ústavnej sťažnosti. Viacerí autori s poukazom na text článku 127 ústavy, dôvodovú správu k nemu, ako aj judikatúru Súdu poukazovali na to, že jeho výsledkom bude neodôvodnené obmedzenie prístupu k ústavnému súdu, pričom sťažovatelia budú nútení napriek zavedeniu účinného prostriedku nápravy v podobe ústavnej sťažnosti žiadať o poskytnutie nápravy Súdom.³⁷ Tejto kritike dal za pravdu aj samotný Súdom, ktorý spomínaný prístup ústavného súdu označil za **príliš formalistický a nemajúci oporu v ústavnom texte**.³⁸ ■

RESUMÉ

Judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky z pohľadu Európskeho súdu pre ľudské práva

Autorka v článku analyzuje relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky. Cieľom článku je identifikovať zistené nedostatky a upozorniť na potrebu zosúladenia praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky s medzinárodnými štandardmi ochrany ľudských práv.

SUMMARY

Case Law of the Constitutional Court of the Slovak Republic from the Perspective of the European Court of Human Rights

The author analyses relevant case law of the European Court of Human Rights concerning the decision-making of the Constitutional Court of the Slovak Republic. The article aims to identify weaknesses and deficiencies and to emphasize the need for harmonizing the decision-making practice of the Slovak Constitutional Court with international standards of human rights protection.

ZUSAMENFASSUNG

Rechtssprechung des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik vom Sichtpunkt des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte

Die Autorin des Artikels analysiert die relevante Rechtssprechung des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte in Bezug auf die Entscheidungstätigkeit des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik. Das Ziel des Artikels ist, festgestellte Fehler zu identifizieren und auf die Notwendigkeit der Abstimmung der Praxis des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik mit den internationalen Standarten des Menschenrechtsschutzes, aufmerksam zu machen.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu českej republiky

Škoda spôsobená neplatnosťou závetu v dôsledku pochybenia advokáta

Ak je v dôsledku neplatnosti závetu spôsobenej pochybením advokáta závetný dedič z dedičského práva po poručiteľovi úplne vylúčený, výška jeho škody je daná hodnotou dedičstva, o ktoré prišiel. V prípade, že dedil po poručiteľovi ako jeden z jeho zákonných dedičov, jeho majetkovú ujmu spôsobenú neplatným závetom tvorí rozdiel medzi tým, čo by ako závetný dedič získal v prípade platného závetu a tým, čo skutočne z dedičstva získal ako dedič zo zákona. V prípade, že sa poškodenému ako zákonnému dedičovi nedostalo na základe uzatvorenej dedičskej dohody ani toľko, koľko činí jeho zákonný dedičský podiel, je jeho majetkovou ujmovou rozdiel medzi hodnotou toho, čo by získal ako závetný dedič podľa platného závetu a hodnotou jeho podielu z dedičstva, ktorá by mu ako zákonnému dedičovi náležala bez ohľadu na to, či podľa dohody, ktorú uzavrel s ostatnými dedičmi, dostal menej.

*(Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky
sp. zn. 25 Cdo 1457/2008 zo dňa 27. júla 2010)*

Dotknuté ustanovenia:

- § 415, § 420 zákona č. 40/1964 Zb. občiansky zákonník
- zákon o advokácii

Žalobca sa podanou žalobou domáhal náhrady škody proti žalovanému (advokátovi), ktorú mu mal spôsobiť porušením svojich povinností advokáta v súvislosti so spísaním závetu pre otca žalobcu ako poručiteľa a spôsobil tak žalobcovi škodu.

Prvostupňový súd rozsudkom z 20. 2. 2007 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 164 227 Kč. Vyšiel zo zistenia, že otec žalobcu zriadil v prospech žalobcu závet, ktorý spísal žalovaný v rámci svojej advokátskej praxe. Závet bol právoplatným uznesením súdu vydanom v samostatnom konaní prehlásený za absolútne neplatný s odôvodnením, že svedkyňou pri spísaní závetu bola dcéra manželky poručiteľa, čo zákon nepripúšťa. Súd dospel k záveru, že žalovaný porušil svoje povinnosti advokáta, keď poručiteľa mylne informoval, že ak zo závetu nededí jeho manželka, môže jeho nevlastná dcéra svedčiť pri spísaní závetu, čím žalobcovi spôsobil škodu, pretože pre neplatnosť závetu žalobca dedil iba ako jeden z dedičov zo zákona.

Odvolačný súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalobu zamietol. Odvolací súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, že žalovaný nesprávne informoval poručiteľa o zákonnej úprave alografného závetu, čím porušil svoju povinnosť a spôsobil žalobcovi škodu, avšak konštatoval, že príčinná súvislosť so vznikom škody bola prerušená tým, že zákonní dedičia v dedičskom konaní po poručiteľovi uzatvorili dedičskú dohodu, ktorou bolo dedičstvo vysporiadané odlišne nielen od závetu, ale aj od vysporiadania dedičstva podľa zákona. Dohodu dedičov odvolací súd označil za novú okolnosť, ktorá pôsobila ako výlučná a samostatná príčina spôsobujúca škodu žalobcovi bez ohľadu na konanie žalovaného.

**1 § 415 občianskeho
zákonníka:**

„Každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.“

Proti tomuto rozsudku podal žalobca dovolanie, v ktorom namietal nesprávne posúdenie príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti advokáta a vznikom škody a záver odvolacieho súdu, podľa ktorého uzatvorením dedičskej dohody došlo k prerušeniu príčinnej súvislosti. Namietal, že k vzniku škody došlo dňom úmrtia poručiteľa a ak bolo preukázané, že žalovaný porušil svoju právnu povinnosť, je zrejmé, že medzi vznikom škody a chybným spísaním závetu je príčinná súvislosť, ktorá nemohla neskôr z akéhokoľvek dôvodu odpadnúť. Žalobca žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd k posúdeniu porušenia povinností žalovaným ako advokátom uviedol: „Spísanie závetu, ktorý je pre nespĺnenie zákonných podmienok absolútne neplatný, nie je iba porušením tzv. generálnej prevencie v zmysle § 415 občianskeho zákonníka,¹ ale je priamym porušením povinností advokáta, ktoré mu ukladá zákon o advokácii“. Za správne považoval právne závery odvolacieho a prvostupňového súdu o tom, že porušenie povinností žalovaného advokáta spôsobilo žalobcovi, ktorý nebol jeho klientom, majetkovú ujmu tým, že sa mu nedostalo závetom odkázaného majetku.

Najvyšší súd sa nestotožnil s názorom odvolacieho súdu, že príčinná súvislosť medzi pochybením advokáta ako príčinou a majetkovou ujmu žalobcu ako následkom bola prerušená tým, že žalobca s ostatnými zákonnými dedičmi uzatvoril dedičskú dohodu. Najvyšší súd konštatoval, že v danom prípade je škodou „ušlý zisk, spočívajúci v tom, že závetom povolaný dedič nenadobudol dedičstvo pre vady závetu, takže mu ušiel majetkový prínos v hodnote dedičstva a nezväčšil sa tak jeho majetkový stav, hoci na základe závetu to bolo možné dôvodne očakávať“.

Podľa Najvyššieho súdu: „Ak je v dôsledku neplatnosti závetu závetný dedič z dedičského práva po poručiteľovi úplne vylúčený, výška jeho škody je daná hodnotou dedičstva, o ktoré prišiel. V prípade, že dedil po poručiteľovi ako jeden z jeho zákonných dedičov, je jeho majetková ujma spôsobená neplatným závetom rozdiel medzi tým, čo by ako závetný dedič získal v prípade platného závetu a tým, čo skutočne z dedičstva získal ako dedič zo zákona“. Najvyšší súd uviedol, že obsah dedičskej dohody ako výsledok dedičského konania môže mať význam iba z hľadiska výšky škody. Avšak v prípade, že sa poškodenému ako zákonnému dedičovi nedostalo na základe uzatvorenej dedičskej dohody ani toľko, koľko činí jeho zákonný dedičský podiel, nie je obsah dedičskej dohody rozhodujúci. „V takom prípade je jeho majetkovou ujmu rozdiel medzi hodnotou toho, čo by získal ako závetný dedič podľa platného závetu a hodnotou jeho podielu z dedičstva, ktorá by mu ako zákonnému dedičovi náležala, a to bez ohľadu na to, či sa mu podľa dohody, ktorú uzavrel s ostatnými dedičmi, dostalo menej.“

Podľa Najvyššieho súdu okolnosť, ktorá prerušuje príčinnú súvislosť musí pôsobiť ako samostatná príčina vzniku tej istej ujmy a musí byť spôsobilá vyvolať rovnaký následok, ktorý nastal pôsobením pôvodnej príčiny, teda nie súbežne s ňou. Príčinou majetkovej ujmy spôsobenej neplatným závetom závetnému dedičovi preto nemôže byť okolnosť, že závetný dedič dedil po poručiteľovi z iného dôvodu a akým spôsobom sa následne vysporiadal s ostatnými dedičmi v dedičskom konaní.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala:

Mgr. Zuzana Fabianová
advokátska koncipientka

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo SAK zasadalo v Bratislave 2. februára 2012 s pokračovaním 3. februára. Zasadnutie viedli predseda SAK JUDr. Borec a podpredseda JUDr. Hreždovič. Na úvod prvého rokovacieho dňa určili členovia predsedníctva za overovateľa zápisnice podpredsedu SAK JUDr. Oleja.

Členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správu predsedu SAK, ktorý informoval o stretnutí so zástupcami Notárskej komory SR k otázke novej budúcej spoločnej koordinácie jednotného postupu vo vzťahu k štátu na rôznych poliach právnych služieb a o účasti na podujatí Českej advokátskej komory Právnik roka, ktoré sa konalo v Brne.

Na návrh odboru medzinárodných vzťahov P SAK **prerokovalo a schválilo** zapojenie Slovenskej advokátskej komory do projektu CCBE Find-a-Lawyer, ktorého cieľom je vytvorenie vyhľadávacieho advokátov v členských štátoch EÚ umiestneného na európskom portáli elektronickej justície.

Podľa programu členovia P SAK **vzali na vedomie** správy o stave súdnych konaní v statusových veciach, vo veciach vypratania kancelárskych priestorov v budove komory v Bratislave a vo veciach súvisiacich s vymáhaním pohľadávok SAK.

Tajomník JUDr. Popovec predložil rozpočet odsúhlasených opráv v budove SAK, ktorý predsedníctvo **schválilo**.

Riaditeľka odboru medzinárodných vzťahov Mgr. Marečková oboznámila so zámerom organizovania medzinárodnej konferencie o histórii advokácie 23. novembra 2012

v Bratislave v spolupráci s Českou advokátskou komorou. Konferencia sa bude prvýkrát konať na Slovensku, predsedníctvo preto uložilo pracovnej komisii pre históriu advokácie, aby iniciovala stretnutie s českým pendantom a dohodla všetky organizačné náležitosti.

V prítomnosti zástupkyň mediálnej agentúry DEVON členovia predsedníctva prerokovali legislatívny a mediálny plán komunikácie SAK a **vzali na vedomie** doplnený návrh priebehu Dňa advokácie.

Predsedníctvo **zvolilo** za predsedu rozhodcovského súdu JUDr. Alexandra Škrinára, CSc.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** informáciu o rozhodovaní Centra právnej pomoci o výške trov právneho zastúpenia advokátom ustanoveným súdom pred 1. januárom 2010.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie odboru medzinárodných vzťahov o pôsobení slovenskej delegácie v CCBE v januári 2012, informácie pracovnej skupiny pre zahraničné vzťahy a jej odporúčania, **odsúhlasilo** návrhy tém na rokovanie predsedov advokátskych komôr a delegátov CCBE, ktoré sa uskutočnia v septembri 2012 v Bratislave. **Vzalo na vedomie** správu JUDr. Biroščákovej zo zasadnutia predsedov advokátskych komôr a delegátov CCBE, ktoré sa konalo v septembri 2011 vo Viedni a záznam zo zasadnutia pracovnej komisie SAK a ČAK pre uznávanie právnického vzdelania na území iného štátu (viac na www.sak.sk).

Na záver prvého rokovacieho dňa P SAK prerokovalo žiadosť súvisiacu so zoznamami advokátskych koncipientov, advokátov a obchodných spoločností vedených komorou.

Zasadnutie pokračovalo druhým dňom 3. februára 2012. Predsedníctvo SAK rokovalo o zápočtoch inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta a o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie.

Zapísala –no–

? Pýta(j)te sa predsedníctva

Je možné zmeniť žiadosť o vyčiarknutie zo zoznamu advokátov tak, aby ju komora považovala za žiadosť o pozastavenie výkonu advokácie?

Na to, aby žiadosť o vyčiarknutie zo zoznamu advokátov mohla komora považovať za žiadosť o pozastavenie výkonu advokácie, musela by byť nová žiadosť, resp. zmena pôvodnej žiadosti doručená komore najneskôr spolu so žiadosťou o vyčiarknutie zo zoznamu advokátov. Len čo komora vyčiarknutie zo zoznamu advokátov vykoná, odkomunikuje ho vo vzťahu k verejnosti, inštitúciám, súdom, prípadne iným orgánom, nie je možné jednoducho považovať pôvodnú žiadosť za nedoručenú, resp. za žiadosť, ktorá mala mať iný, ako v nej výslovne uvedený význam.

Príspevok na vzdelávanie koncipientov v roku 2011

Na základe článku 4 Uznesenia predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 8/2006 o príspevku advokátov na vzdelávanie advokátskych koncipientov uverejňujeme informáciu o hospodárení s finančnými prostriedkami získanými z poplatku za rok 2011.

- Celkový účtovný predpis príspevku na vzdelávanie advokátskych koncipientov bol v roku 2011 stanovený na 183 624 eur za všetkých zamestnaných advokátskych koncipientov.
- Zatiaľ vyúčtované výdavky za semináre advokátskych koncipientov boli 105 598 eur.
- Celkový výsledok hospodárenia s príspevkom na vzdelávanie advokátskych koncipientov je 77 874 eur.

Seminár o práve spolupráce

V r. 2011 zorganizovala Slovenská advokátska komora v spolupráci s Európskou asociáciou právničiek (EWLAS) pilotný seminár na tému práva spolupráce. Vzhľadom na úspech podujatia a záujem deklarovaný jeho účastníkmi sa uskutoční ďalší seminár

23. marca 2012 v budove SAK na Kolárskej 4 v Bratislave

na tému **Collaborative Law - metóda mimosúdneho riešenia sporov a jej praktické využitie**. Do programu sú predbežne zaradené metódy práva spolupráce, využitie práva spolupráce v praxi advokáta, postavenie advokáta v procese vyjednávania a zapojenie ďalších odborníkov, pracovné praktické skupiny, vzdelávanie, štandardy a etické smernice IACP. Súčasťou seminára bude praktické cvičenie. Prednášať bude osvedčený lektor z Veľkej Británie William Hogg.

Seminár je určený pre advokátov a advokátskych koncipientov, prednostne absolventov úvodného seminára o práve spolupráce. Seminár bude v angličtine s konzekutívnym prekladom do slovenského jazyka.

Podrobnejšie informácie a formulár záväznej prihlášky nájdete na webovej stránke www.sak.sk a www.ewlas.sk, prípadne vám ich poskytne Katarína Marečková z odboru medzinárodných vzťahov Slovenskej advokátskej komory (tel.: 02 529 61 236, mareckova@sak.sk)

Šachový turnaj

Slovenská advokátska komora a Nadácia slovenskej advokácie v spolupráci s odbornými partnermi a Šachovým klubom ŠK Slovan Bratislava organizujú **27. a 28. apríla 2012**

V. ročník medzinárodného šachového turnaja ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA

Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu

vo veľkej zasedačke SAK na Kolárskej 4 v Bratislave. Účastníkmi môžu byť advokáti, prokurátori, sudcovia, notári, exekútori, koncipienti, čakatelia, študenti právnických fakúlt, iné právnické povolania a pozvaní hostia. Zúčastniť sa môžu registrovaní aj neregistrovaní šachisti. Počet účastníkov je limitovaný organizačnými možnosťami usporiadateľa. **Prihlášky posielajte do 13. apríla 2012.** Kontakt: Katarína Marečková, tel. 02 529 61 236, fax 02/529 24 056, mareckova@sak.sk. Zúčastnenci, ktorí sa na turnaji zúčastnia prvýkrát, pripojiť aj doklad o právnickom vzdelaní, resp. o štúdiu na právnickej fakulte. Formulár a propozície nájdete na www.sak.sk.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Neodkladné úkony po skončení zastupovania – oprávnenosť účtovania úkonov právnej služby

Postup advokáta, ktorý po vypovedaní splnomocnenia klientovi podá v tejto právnej veci klienta návrh na zmenu, resp. na prístupenie ďalšieho účastníka na strane odporcu, aj keď toto podanie nesprávne označí ako „žaloba“, nie je disciplinárnym previnením advokáta, pretože takýto úkon je neodkladným úkonom, ktorý je v súlade s § 22 ods. 5 zákona o advokácii advokát povinný vykonať aj po ukončení zastupovania, pokiaľ klient nevykoná iné opatrenie alebo mu neoznami, že netrvá na splnení tejto povinnosti.

Advokát je oprávnený v súlade s § 14 ods. 8 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách za poskytovanie právnych služieb v platnom znení vyúčtovať klientovi odmenu aj za iné úkony právnej služby než tie, ktoré sú výslovne uvedené v § 14 ods. 1 až 3 tejto vyhlášky.

(Rozhodnutie V. disciplinárneho senátu Disciplinárnej komisie SAK z 26. januára 2011 sp. zn. DS V.-35/08: 3862/2007)

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 a 2¹ a § 22 ods. 5² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení
- § 14 ods. 8³ a § 14 ods. 1 písm. c)⁴ vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách za poskytovanie právnych služieb v platnom znení

Rozhodnutím V. disciplinárneho senátu z 26. januára 2011, sp. zn. DS V.-35/08: 3862/2007, bol disciplinárne obvinený advokát

oslobodený

spod návrhu na začatie disciplinárneho konania za disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinností advokáta uložených v § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii, ktorého sa mal dopustiť

tým, že

ako advokát prevzal zastúpenie klienta splnomocnením na podanie žaloby proti Slovenskej republike z titulu náhrady škody, následne vypovedal plnú moc ústne 16. februára 2007 a písomne 19. februára 2007, bez splnomocnenia podal žalobu proti SR, a to 21. februára 2007. Napriek tomu, že nebol splnomocnený, poslal klientovi 25. marca 2008 výpoveď a 18. novembra 2007 a 9. decembra 2007 vystavil

klientovi faktúry, v ktorých fakturoval ako úkon preštudovanie spisu, ktorý podľa § 14 ods. 1, 2 Advokátskej tarify nie je úkonom,

pretože tento skutok
nie je disciplinárnym previnením.

Z odôvodnenia:

Navrhovateľ podal 29. mája 2008 na základe podnetu sťažovateľa návrh na začatie disciplinárneho konania voči disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutok popísaný vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

V pôvodnom konaní bol disciplinárne obvinený rozhodnutím V. disciplinárneho senátu z 20. januára 2009, sp. zn. DS V.-35/08: 3862/2007 uznaný vinným z disciplinárneho previnenia na skutkovom základe uvedenom v návrhu na začatie disciplinárneho konania, za čo mu bol uložená peňažná pokuta vo výške 3-násobku minimálnej mzdy, t. j. 886,27 EUR.

Na základe odvolania disciplinárne obvineného predsedníctvo SAK zrušilo 20. apríla 2009 pôvodné rozhodnutie sp. zn. P-19/09:3862/2007 z dôvodu § 35 písm. c) Disciplinárneho poriadku SAK a vec vrátilo disciplinárnemu senátu na nové prerokovanie a rozhodnutie s tým, že v tomto konaní bude potrebné vykonať dokazovanie obsahom spisu, najmä presne zistiť, kedy došlo k rozhodným skutočnostiam a prípadne vypočítať aj samotného sťažovateľa k obsahu jeho sťažnosti.

Na pojednávaní disciplinárneho senátu bol vypočutý sťažovateľ, ktorý zotrval na svojich tvrdeniach, avšak neuviedol žiadne právne relevantné skutočnosti, ktoré by potvrdzovali protiprávne konania disciplinárne obvineného. Disciplinárne obvinený vo svojej výpovedi na pojednávaní disciplinárneho senátu poprel akékoľvek svoje protiprávne konanie a podrobne sa vyjadril k okolnostiam poskytovania právnej pomoci sťažovateľovi a k dôvodom ukončenia ich spolupráce.

Na základe vykonaného dokazovania dospel disciplinárny senát k záveru, že disciplinárne obvinený sa nedopustil disciplinárneho konania podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, a to z nasledujúcich dôvodov:

V konaní bolo preukázané, že disciplinárne obvinený prevzal zastupovanie sťažovateľa 26. mája 2006 a žalobu v predmetnej veci podal 5. júna 2006, teda v čase, keď mal riadne podpísanú, platnú a účinnú plnú moc na také konanie. Ďalej bolo zistené, že disciplinárne obvinený skutočne vypovedal sťažovateľovi plnú moc ústne 16. februára 2007 a následne aj písomne 19. februára 2007.

Disciplinárne obvinený podal síce 21. februára 2007 na súd podanie, ktoré zjavne nesprávne označil ako „žaloba“, pričom v skutočnosti išlo o návrh na zmenu, resp. doplnenie účastníka na strane odporcu. Tento postup disciplinárne obvineného bol v súlade s § 22 ods. 5 zákona o advokácii, pretože práve jeho možnou nečinnosťou po skončení zastupovania mohli byť ohrozené nároky sťažovateľa nesprávnym postupom disciplinárne obvineného v čase podávania žaloby. Tvrdenie, že disciplinárne obvinený podal žalobu v predmetnej veci 21. februára 2007 bez splnomocnenia nebolo preto pravdivé.

V konaní bolo ďalej preukázané, že disciplinárne obvinený vystavil sťažovateľovi skutočne dve faktúry, v ktorých mu fakturoval úkony – preštudovanie spisu.

V súvislosti s obvinením z neoprávnenej fakturácie disciplinárny senát uviedol, že disciplinárne obvinený postupoval správne, keď klientovi fakturoval úkon preštudovanie spisu, pretože išlo o úkon z 18. októbra 2005 a nemohla byť použitá vyhláška č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách za poskytovanie právnych služieb z 18. marca 2002, ale na daný úkon sa vzťahovala vyhláška č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách za poskytovanie právnych služieb, ktorá v zmysle § 14 ods. 5 (dnes § 14 ods. 8) umožňuje účtovať aj iné úkony právnej služby, než je výslovne uvedené v § 14 ods. 1 až 3 tejto vyhlášky.

Preštudovanie spisu, ako úkon nazval disciplinárne obvinený advokát, je v skutočnosti „nazeranie do spisov“, v zmysle príslušného ustanovenia Trestného poriadku. Ide o dôležitý úkon trestného konania, bez ktorého nie je možné prijať taktiku účinnej obhajoby.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody preto disciplinárny senát disciplinárne obvineného spod návrhu na začatie disciplinárneho konania v celom rozsahu oslobodil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia

Poznámky

1 § 18 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.“

§ 18 ods. 2 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

2 § 22 ods. 5 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný do 15 dní od doručenia oznámenia klientovi o odstúpení od zmluvy o poskytovaní právnych služieb v zastupovanej veci vykonať všetky neodkladné úkony, ak klient neurobí iné opatrenia. To neplatí, ak klient oznámi advokátovi, že na splnení tejto povinnosti netrvá.“

3 § 14 ods. 8 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z.:

„Za úkony právnej služby, ktoré nie sú uvedené v odsekoch 1 až 3, patrí odmena ako za úkony, ktoré sú im svojou povahou a účelom najbližšie.“

4 § 14 ods. 1 písm. c) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z.:

„Odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny patrí za tieto úkony právnej služby: c) účasť pri vyšetrovacích úkonoch, pri oboznámení sa s výsledkami vyšetrovania, vyhľadávania alebo za konanie pred súdom alebo iným orgánom, pri konaní o dohode o vine a treste, pri konaní o zmieri, a to za každé začaté dve hodiny bez ohľadu na počet týchto za sebou nadväzujúcich úkonov vykonaných počas dvoch hodín, ak úkon alebo na seba nadväzujúce úkony trvajú viac ako štyri hodiny, patrí odmena za každé dve skončené hodiny.“

*Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka*

Stretnutie s advokátmi Bratislavského kraja

Predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Tomáš Borec a členovia predsedníctva SAK JUDr. Mária Chrenková, Mgr. Juraj Veverka a tajomník komory JUDr. Andrej Popovec otvorili cyklus stretnutí s advokátmi v regiónoch a v priestoroch komory sa stretli s advokátmi Bratislavského kraja.

Na úvod predseda SAK ocenil, že aj napriek pracovnej zaneprázdnenosti prejavili kolegovia advokáti záujem o dialóg a prišli na stretnutie. Najskôr informoval o činnosti predsedníctva v uplynulom roku, čo plánuje vylepšiť a o zastavení legislatívneho procesu návrhu novely zákona o advokácii. Otvoril otázku enormného nárastu advokátskych koncipientov v dôsledku veľkého počtu právnických fakúlt na Slovensku a predstavil návrhy predsedníctva SAK, ako riešiť výchovu koncipientov, aby spĺňali predpoklady stať sa dobrými advokátmi.

Na stretnutí advokáti diskutovali o narastajúcom počte disciplinárnych konaní, o vylúčení všeobecného právneho zastúpenia podľa Občianskeho poriadku, čo súvisí s rozmaháním pokútnictva. Mgr. Veverka informoval, že predsedníc-

tvo venuje problému pokútnictva veľkú pozornosť, oslovilo inštitúcie, ktoré majú dosah na odhalenie pokútnictva a verí, že aj nový spôsob uverejňovania rozsudkov na stránkach súdov vytvorí priestor na väčšiu kontrolu.

Diskusia sa viedla aj o povinnosti vedenia Spisového poriadku. Členovia predsedníctva opakovane upozornili, že ide o dobrovoľné používanie návrhu ako vzoru, nie o povinnosť; povinnosť viesť evidenciu vyplýva zo zákona. Predseda disciplinárnej komisie JUDr. Štefan Ondriš upozornil na dôležitosť vedenia spisovej agendy, ktorá slúži na ochranu advokáta v disciplinárnych konaniach.

JUDr. Chrenková, členka Správnej rady Centra právnej pomoci, informovala o spôsobe poskytovania právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a upozornila, že advokáta musí na zastupovanie určiť vždy Centrum právnej pomoci.

Predseda disciplinárneho senátu JUDr. Milan Valašik upozornil na existenciu Asociácie trestných obhajcov, ktorá funguje už rok a umožňuje komunikáciu, resp. diskusiu v trestných veciach prostredníctvom webovej stránky SAK.

Mgr. Veverka oboznámil, že vzhľadom na potrebu úspešnejšieho vyhľadávania advokáta klientom bude od 1. júna 2012 pri každom advokátovi uverejnené jeho odborné zameranie, ktoré si sám určí. Zmyslom je umožniť ľahšie vyhľadanie advokáta na základe problému klienta.

V závere stretnutia advokáti otvorili otázku advokátskej etiky a vzájomných vzťahov advokátov pri preberaní káuz a vyzvali predsedníctvo zaoberať sa problémom pokútnictva v médiách.

-no-

Sprava: JUDr. Mária Chrenková,
JUDr. Tomáš Borec, Mgr. Juraj Veverka,
JUDr. Andrej Popovec (Foto Vladislav Zigo)

INZERCIA

sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta pravdivo informovať klienta o stave veci a použiť prevzaté peniaze len na stanovený cieľ

Je závažným porušením povinností advokáta, ak nepravdivo informuje klienta o stave exekučného konania, zatají prijatie vymoženej čiastky a nevyhoví výzve na jej vydanie.

(Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 3. decembra 2010, sp. zn. K 77/2010)¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii
- čl. 4 ods. 1, 2 a 3, čl. 6 ods. 1 a čl. 9 ods. 1 a 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2,² ods. 3³ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení a § 2 ods. 2,⁴ § 5 ods. 1,⁵ § 6 písm. a),⁶ § 11 ods. 3,⁷ § 14 ods. 2⁸ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 19. júna 2010

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

ako právny zástupca v exekučnom konaní vedenom na exekútorskom úrade nepravdivo informoval oprávneného o stave tohto exekučného konania, zatajil, že 18. júla 2007 súdny exekútor poukázal na jeho účet vymoženú čiastku a potom, čo oprávnený túto skutočnosť sám v januári 2008 zistil a vyzval advokáta na vydanie vymoženej čiastky vo výške 11 070 Kč, advokát tejto výzve aspoň do 11. marca 2010 nevyhovel,

teda

- nechránil a nepresadzoval práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito,

- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď nedodržiaval Pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu
  - povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
  - povinnosť plniť prevzaté záväzky,
  - povinnosť v súvislosti s výkonom advokácie činiť prejav vecné, triezve a nie vedome nepravdivé,
  - povinnosť dať oprávneným záujmom klienta prednosť pred vlastnými záujmami,
  - povinnosť klienta riadne informovať, ako postupuje pri vybavovaní jeho veci, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné na zväznenie ďalších príkazov,
  - povinnosť peniaze a iné hodnoty, ktoré prevzal na stanovený cieľ, opatrovať so starostlivosťou riadneho hospodára, a nepoužívať ich k inému, než stanovenému účelu,

čím porušil

§ 16 ods. 1 a 2⁹ a § 17¹⁰ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, 2, 3¹¹ a čl. 6 ods. 1¹² a čl. 9 ods. 1, 2¹³ Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške 30 000 Kč. Súčasne mu bola uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny senát vo veci vykonal dokazovanie oboznámením listinných dôkazov – predovšetkým sťažnosti sťažovateľa z 11. marca 2010, ktorá bola doručená ČAK 5. mája 2010, vyjadrením disciplinárne obvineného z 5. mája 2010, listom

disciplinárne obvineného z 13. novembra 2006 a jeho výpisom z matriky ČAK, zmluvou o vykonaní exekúcie z 5. apríla 2007 spolu s exekučnými príkazmi.¹⁴

Výsluch disciplinárne obvineného nebol vykonaný, pretože disciplinárne obvinený napriek tomu, že bol riadne predvolaný na pojednávanie disciplinárneho senátu, sa na toto pojednávanie bez ospravedlnenia nedostavil, preto sa vec prerokovala v jeho neprítomnosti.

Na základe vykonaného dokazovania mal disciplinárny senát za preukázané, že disciplinárne obvinený sa dopustil skutku popísaného vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia. Tieto skutočnosti vyplývali predovšetkým z vyjadrení sťažovateľa ako aj z vyjadrenia disciplinárne obvineného. Z vykonaného dokazovania navyše nevyplývalo, aby disciplinárne obvinený uhradil svojmu klientovi dlžnú čiastku aspoň po podaní disciplinárnej žaloby.

Disciplinárny senát pri rozhodovaní o druhu disciplinárneho opatrenia dospel k záveru, že ako najvhodnejšie opatrenie sa javí pokuta, ktorá svojím charakterom zodpovedá disciplinárnemu previneniu a ktorá by mohla mať na disciplinárne obvineného dostatočný výchovný efekt. Pri určení výšky pokuty prihliadol predovšetkým na majetkové pomery disciplinárne obvineného a na výšku čiastky, ktorú disciplinárne obvinený neposlal svojmu klientovi a uložil mu pokutu pri spodnej hranici zákonom stanoveného rozsahu, čo podľa názoru disciplinárneho senátu odpovedalo okolnostiam daného prípadu.

V súlade s § 33a ods. 2 zákona o advokácii disciplinárny senát uložil disciplinárne obvinenému zároveň povinnosť nahradiť trovy disciplinárneho konania.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Poznámky

1 preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe.**

In: Bulletin advokácie, č. 4/2011, s. 55

2 **§ 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

3 **§ 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:**

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“

4 **§ 2 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:**

„Advokát je povinný dodržiavať pravidlá korektnej súťaže a dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu.“

5 **§ 5 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK:**

„Pri poskytovaní právnych služieb je prvoradý záujem klienta. Jeho oprávnené záujmy majú prednosť pred inými záujmami advokáta, ako aj pred jeho ohľadom na iných advokátov.“

6 **§ 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK:**

„Advokát je povinný riadne a včas písomne informovať klienta, ako postupuje pri vybavovaní veci a posielat klientovi všetky písomnosti, z ktorých pre klienta vyplývajú práva a povinnosti, ak sa s klientom písomne nedohodne inak.“

7 **§ 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK:**

„Peniaze a iné majetkové hodnoty, ktoré advokát alebo spoločnosť prevzali na stanovený účel, sú povinní opatrovať s odbornou starostlivosťou; nesmú ich použiť na iný než tento účel. Po skončení zastúpenia ich musia vyúčtovať alebo vrátiť najneskôr v lehote 30 dní od skončenia zastupovania, ak sa s klientom písomne nedohodli inak. Prípadné prírastky hodnôt sú povinní vydať klientovi alebo tretej osobe, ak nebolo dohodnuté inak.“

8 **§ 14 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:**

„Vyjadrenie advokáta má byť vecné, neosobné a nesmie byť vedome nepravdivé.“

9 **§ 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokynmi klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnymi alebo stavovskými predpismi; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť.“

§ 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:

„Pri výkone advokácie je advokát povinný jednať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“

10 **§ 17 českého zákona o advokácii:**

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“

11 **čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

čl. 4 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Advokát je povinný plniť prevzaté záväzky. Záväzok alebo ručenie za cudzí záväzok smie prevziať len vtedy, ak si je istý jeho splnením.“

čl. 4 ods. 3 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Prejavy advokáta v súvislosti s výkonom advokácie sú vecné, triezve a nie vedome nepravdivé.“

12 **čl. 6 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**

„Oprávnené záujmy klienta majú prednosť pred vlastnými záujmami advokáta i pred jeho ohľadom na iných advokátov.“

13 **čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**

„Advokát je povinný klienta riadne informovať, ako postupuje pri vybavovaní jeho veci, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné pre zváženie ďalších príkazov.“

čl. 9 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Peniaze a iné hodnoty, ktoré advokát prevzal ku stanovenému účelu, je povinný opatrovať so starostlivosťou riadneho hospodára; nesmie ich použiť k inému než stanovenému účelu. Prípadné prírastky hodnôt je povinný vydať zložiteľovi, ak nebolo dohodnuté inak. Povinnosti advokáta pri vykonávaní úschovy peňazí, cenných papierov alebo iného majetku klienta advokátom stanovené príslušným stavovským predpisom tým nie sú dotknuté.“

14 Disciplinárny senát zjavne nepovažoval návrh na začatie disciplinárneho konania, podaný na základe sťažnosti sťažovateľa doručenej ČAK 12. 3. 2010 pre porušenie povinnosti advokáta, ku ktorej došlo dňa 18. 7. 2007, pričom porušenie povinnosti

pretrvávalo aspoň do 11. 3. 2010, za podaný oneskorene, pričom aj podľa českého zákona o advokácii (§ 33 ods. 2) platí, že disciplinárna žaloba musí byť podaná v šesťmesačnej subjektívnej a v dvojročnej objektívnej lehote.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 1-2/2012 českého *Bulletinu advokacie*

Predseda Českej advokátskej komory JUDr. Martin Vychopenš sa v **Úvodníku** venuje navrhovaným zmenám pri odmeňovaní advokátov podľa právnej úpravy vyhlášky Ministerstva spravodlivosti a ČR. Zároveň v závere upriamuje pozornosť na pokrok v boji s pokútnictvom, ktorý sa prejavuje spoluprácou štátnych zastupiteľstiev a polície ČR.

Aktuality informujú o priebehu Galavečera *Právnik roka* a uvádzajú jednotlivých laureátov cien Svätého Yva. Rubrika pokračuje v seriáli venovanom dátovým schránkam, priamo zriadeniu, doručeniu prístupových a začiatku fungovania.

V časti **Z judikatúry** sú uverejnené súdne rozhodnutia, osobitne Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 15. 6. 2011, č. j. 31 Cdo 488/2009, judikujúce premlčanie nárokov na náhradu nákladov konania, Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 21. 10. 2011, č. j. 33 Cdo 3077/2010, judikujúci advokátsku úschovu a z pohľadu účastníkov právneho vzťahu rozdiel medzi klasickou úschovou, ktorá je vlastne správou peňazí klienta a tzv. zvereneckou úschovou, Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 21. 9. 2011, č. j. 3 Tdo 579/2011 rieši subjektívnu stránku trestného činu krádeže z pohľadu úmyslu prisvojiť si cudziu vec.

Rubrika **Z odbornej literatúry** obsahuje recenzie publikácií *Uplatňování nároků z věcných práv a rozhodování o nich (vybrané procesněprávní a hmotněprávní souvislosti)* od autora Michala Králíka, *Insolvenční zákon s judikaturou* od autora Lukáša Pachla, *Historia krakowskiej izby adwokackiej* od autora Tomasz J. Kotlińskiego a *História advokácie na Slovensku* od autorov Petra Kerecmana a Rudolfa Manika. Z iných periodík je uvedený príspevok *Chystá sa prednotenie režimu doručovania a koncentrácie* z časopisu *Jurisprudence* č. 6/2011 od autora JUDr. Karla Svobodu, PhD., príspevok *Okamžité zrušenie pracovného pomeru zamestnávateľom* od autora JUDr. Michala Paštu, uverejnený v časopise *Právní rádce* č. 10/2011, príspevok *Úhrada za užívanie bytu po skončení nájmu s regulovaným nájmom do zaistenia bytovej náhrady* od autora JUDr. Luboša Chalupu, uverejnený v časopise *Právní rádce* č. 6/2011, a príspevok *Dva roky pří-*

pravného konania od autora Mgr. Jaroslava Valentu, uverejnený v časopise *Právní rozhledy* č. 1/2012.

Časť **Z advokacie** obsahuje správu zo zasadnutia predstavenstva Českej advokátskej komory 5. – 6. decembra 2012. Uverejňuje aj rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 27. mája 2011, sp. zn. K 110/2010, podľa právnej vety ktorého *ide o závažné porušenie povinnosti advokáta, ak v priebehu konania o uzatvorení dohody o úschove kúpnej ceny, túto kúpnu cenu prevezme a potom ju prevedie v rozpore s navrhnutými dohodami*. Rubrika tiež obsahuje podmienky pre usadzovanie a hostovanie advokátov v niektorých krajinách EÚ, konkrétne v Belgicku, Francúzsku, Taliansku, Maďarsku, Nemecku, Holandsku, Poľsku, Rakúsku, na Slovensku a vo Veľkej Británii.

Informácie a zaujímavosti prinášajú prehľad vzdelávacích podujatí, článok PhDr. Josefa Helera, CSc., *Šaria ante portas*, venovaný očakávaniu novej legalizácie islamského práva v Európe, súvisiacej z prílivom moslimských migrantov do Európy. Karel Čermák spomína na advokáta Miloša Všetěčku, ktorý vo veku 81 rokov zomrel 14. decembra 2011.

V čísle nechýba stĺpček Karola Čermáka, tentoraz venovaný neomylnosti, fejtón prof. Petra Hajna na tému túžby po tituloch a pohľad do histórie od JUDr. PhDr. Petra Balíka.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledujúcim problémom:

JUDr. Petr Hrachovec

Desať rokov dovolania podľa trestného poriadku

(prvá časť)

Cieľom článku je podľa autora prezentovať advokátom a advokátskym koncipientom desaťročné skúsenosti z praxe, tak, aby to prispelo k zvýšeniu ich odbornej úrovne. V prvej časti uverejnenej v tomto čísle sa autor venuje postupne prípustnosti dovolania, osobám oprávneným podať dovolanie, lehote a mieste podania dovolania. Druhá časť bude uverejnená v čísle 3/2012.

JUDr. Michal Žižlavský

Pretrhnutie firemného závoja – zodpovednosť spoločníkov za prieťahy krízovej situácie a oneskorené podanie insolvenčného návrhu

Autor nadväzuje na svoj článok uverejnený v čísle 12/2011, kde upozornil na novú zodpovednosť manažérov firiem za oneskorené podávanie insolvenčného návrhu. V nadväzujúcom článku dopĺňa, kedy sa táto zodpovednosť môže dotýkať aj spoločníkov a akcionárov obchodných spoločností a členov družstiev. Zameriava sa na spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorých sa problém týka najčastejšie. Upozorňuje, že problém oneskoreného podania insolvenčného návrhu sa nemusí týkať len spoločníkov malej rodinnej firmy, ale aj veľkých koncernov a bánk, ktoré uplatňujú svoj vplyv na dcérske spoločnosti v Českej republike.

JUDr. Oldřich Řeháček, PhD.

Odvrátenie úpadku platobne neschopného dlžníka po podaní insolvenčného návrhu

Autor sa venuje rozhodnutiu Vrchného súdu v Prahe, č. j. 2VSPH 313/2011-A-156, ktorým bolo zrušené predbežné opatrenie nariadené insolvenčným súdom (Mestský súd v Prahe), ktorým bol dlžník v insolvenčnom konaní sp. zn. MSPH 60 INS 628/2011 (Sazka, a. s.) obmedzený v konaní právnych úkonov nad rámec obmedzenia spojených s účinkami, ktoré vyvoláva insolvenčné konanie. Jedným z dôvodov, pre ktoré insolvenčný súd predbežné opatrenie nariadil, bolo „flagrantné porušenie insolvenčného zákona (zák. č. 182/2006 Sb.)“, ktoré malo okrem iného spočívať v tom, že dlžník vyjednával o uzatvorení úverovej zmluvy; tá by bola uzatvorená mimo režim ustanovenia § 41 a nasl. insolvenčného zákona. Autor ďalej argumentuje, prečo považuje rozhodnutie Vrchného súdu v Prahe za správne.

JUDr. Ing. Václav Pátek

Trestná zodpovednosť právnických osôb za porušenie daňových predpisov

Autor viaže príspevok na nový zákon (zák. č. 418/2011 Sb.), ktorým bola zavedená trestná zodpovednosť právnických osôb za niektoré trestné činy. Zamýšľa sa všeobecne nad odhaľovaním trestných činov daňových, sankčným konaním správcu dane, povahou penále a pokuty, pozíciou trestného zákonníka a porušením zásady ne bis in idem, trestným činom skrátania dane, úvahami de lege ferenda nad trestnou zodpovednosťou právnických osôb za daňové skutky. V závere považuje zaradenie daňových trestných činov do zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb skôr za nešťastné ako vhodné. Zároveň verí, že téma bude ešte podrobená širšej diskusii.

Mgr. Lukáš Smutný

Ešte k diskusii:

Zanikajú smrťou zamestnanca pohľadávky na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia?

Článok je reakciou na články publikované v *Bulletine advokácie*, konkrétne článok JUDr. Lukáša Klegu s názvom *Práva, ktoré v prípade smrti prechádzajú inak než dedením*, uverej-

nený v čísle 5/2009 a článok JUDr. Jana Plicharta, PhD., s názvom *Zanikajú smrťou zamestnanca pohľadávky na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia?*, publikovaný č. 7/2009. Cieľom príspevku je zhrnutie názorov v oboch článkoch a priklon k jednému z nich, pričom v závere autor konštatuje, že sa prikláňa k názoru JUDr. Plicharta, PhD., teda, že právo zamestnanca na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré vzniklo po 1. 1. 2007, smrťou zamestnanca nezaniká, v plnej výške sa stáva predmetom dedičského konania a prechádza na toho, komu táto pohľadávka podľa výsledkov dedičského konania pripadla.

JUDr. Petr Kolman, PhD.

Stručne k princípu transparentnosti verejnej správy (a tiež k jednému aktuálnemu judikátu NSS)

Autor sa v článku zaoberá problematikou transparentnosti verejnej správy. Pod transparentnosťou verejnej správy je podľa príspevku možno rozumieť priehľadnosť, dostatočnú informovanosť a s tým súvisiacu verejnú kontrolu správy vecí verejných. Upozorňuje aj na judikát Najvyššieho správneho súdu ČR zo 7. mája 2009, sp. zn. 1 As 29/2009-59, podľa ktorého „medzi základné atribúty liberálno-demokratického štátu patrí dôsledná implementácia nástrojov limitujúcich rôznymi spôsobmi nositeľa verejnej moci, daná vedomím o jej možnej zneužitelnosti. Jeden z týchto nástrojov predstavuje taktiež kontrola výkonu verejnej moci zo strany občanov, z čoho plynie imperatív otvorenosti a transparentnosti verejnej správy, bez ktorého by táto kontrola nemohla byť efektívne realizovaná“. Upozorňuje tiež na prelomové rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR z mája 2011, č. j. 5 As 57/2010-79, podľa ktorého žiadatelia o informácie (ktorým môže byť de facto každý) majú právo vedieť, aké odmeny dostali úradníci. Stotožňuje sa s názorom súdu, že poskytnutie úplných údajov o tom, ako sa zaobchádza s verejnými financiami, má prioritu pred ochranou osobných údajov úradníkov a ďalších osôb činných vo verejnej správe.

JUDr. Michaela Balousová

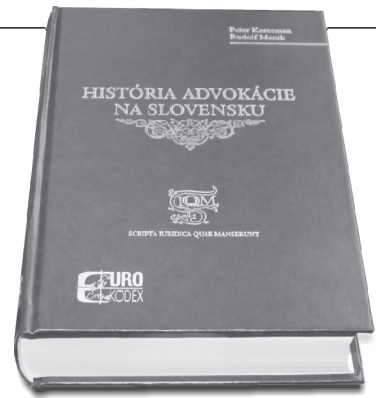
Zánik funkcie exekútora v priebehu exekučného konania

Príspevok sa zaoberá nie síce rozšíreným, ale tiež nie úplne ojedinelým javom, kedy počas exekučného konania z dôvodu zániku funkcie exekútora dochádza k zmene exekútora. Autorka sa zaoberá otázkou, či možno pomocou analógie dospieť k správne postupu v takýchto prípadoch, resp., aké problémy súčasná úprava v exekučnom poriadku, príp. iných predpisoch spôsobuje, vzhľadom na skutočnosť, že súčasný Exekučný poriadok (zák. č. 120/2001 Sb. v znení neskorších predpisov) postup v takýchto prípadoch neupravuje. V závere autorka vyslovuje želanie, aby súdna judikatúra zjednotila náhľad na túto problematiku, ktorý by vniesol viac právnej istoty do vzťahov vyvolaných exekúciami, a to tak pre oprávnených a povinných, ako aj pre súdnych exekútorov samotných.

Spracoval: JUDr. Peter Kalata
kancelária SAK

DO VAŠEJ KNIŽNICE

História advokácie na Slovensku

KERECMAN, P., MANIK, R.: **História advokácie na Slovensku**. Eurokódex, s. r. o. Bratislava, 2011, 656 s.

Pred záverom minulého roka sme sa stali v Dome komory svedkami milej udalosti, prezentácie knihy, aká sa ešte doteraz neobjavila na našom knižnom trhu, Histórie advokácie na Slovensku (EUROKODEX s. r. o., 2011, 656 s.). Napokon, Bulletin slovenskej advokácie o tom podrobne vlni informoval. Mne prichodí, aby som po prečítaní tejto nevšednej publikácie vyjadril svoj názor k nej a podelil sa s vami o moje poznatky a zážitky z listovania i pozorného sústredenia nad stránkami tejto publikácie i z niektorých osobných skúseností spojených s históriou advokácie posledných desaťročí.

Autori JUDr. Peter Kerecman, PhD. a JUDr. Rudolf Manik, PhD. sa podujali na neľahkú plavbu stáročiami právneho zastupovania na území Slovenska počnúc stredovekým Uhorskom až do dnešných čias. Svoje bádania autori rozdelili do VIII. dielov. Kniha je tak koncipovaná, že ju môžete čítať od ktorejkoľvek kapitoly.

Prvý diel sa zaoberá právnym zastupovaním na území Slovenska vo feudalizme (pred rokom 1848) (JUDr. R. Manik).

Autor sa zamerl na charakterizovanie postavenia a najmä formovania nášho advokátskeho stavu na Slovensku na pozadí všeobecnej histórie v Uhorsku, najmä vtedajších právnych reálií. Čo treba oceniť, že jednotlivé udalosti interpretuje triezvo a vychádza z overených údajov. Do celkového rámca stredoveku zasadzujú jednotlivé etapy vývoja právnych inštitúcií na našom území, vrátane advokácie, ktorá sa v stredoveku rodila. Upozorňuje na **prvé použitie pojmu advokát** (advocatus) **v roku 1471** na našom území v dekrete kráľa Mateja I. Korvína. Z tohto dielu sa dá vyčítať ďalšia zaujímavosť, ktorá vyplynula zo spomínaného dekrétu, ako vtedy **bojovali úrady s účastníkmi i pravotármi proti nečestnosti**. Ak napríklad sporová strana chcela podvodným spôsobom vymámiť odklad rozhodovania súdu, sudca mal právo takúto stránku zadržať a ak nebola prítomná, mal právo zadržať pravotára a na ňom vykonať trest.

Inštitút trestania pravotárov alebo v modernej dobe advokátov, či obhajcov, ma vracia do začiatkov mojej advokátskej praxe v šesťdesiatych rokoch minulého storočia. Bola to síce doba nasledujúca niekoľko storočí po možnosti trestať pravotárov, ale mnohí starší advokáti mi odovzdávali svoje trpké skúsenosti z päťdesiatych rokov, keď v nezákonných politických trestných procesoch nevedeli, či aj sami nepôjdu po

processe do „basy“ spolu s obžalovanými (alebo namiesto nich), ako to kedysi dávno v spomínanom dekrete zaviedol v stredoveku panovník. Vtedy som nebol ešte advokátom, ale jednu podobnú skúsenosť mám aj osobne z rokov šesťdesiatych, keď som v trestnom procese proti umelcom z bývalého známeho bratislavského kabaretu Tatra revue obhajoval právnika a môjho spolužiaka dr. Ondreja K., ktorý mal časté kontakty s umeleckou sférou. Obžalovali ho za to, že si kúpil tuzexové bony a chcel si prednostne zadovážiť auto v Tuzexe, ktoré v tom čase boli nedostatkovým tovarom. Prokurátor ho stíhal za údajnú špekuláciu a vo verejnom procese boli stíhaní aj mnohí známi umelci. Sudca sa k nám obhajcom správal takmer rovnako ako k obžalovaným. Nemohlo to dopadnúť ináč ako odsudzujúcim rozsudkom a nepodmienečným trestom, ktorý si aj kolega odpykal. Po novembri 1989 bol dr. Ondrej K. v plnom rozsahu rehabilitovaný.

Chcem poukázať na to, že história sa intenzívne spája aj s dávnejšou i s nedávnou minulosťou, ako sa to dá vyčítať aj z tejto publikácie. Príkladom je aj zákon uhorského panovníka Maximiliána I. z roku 1567, ktorý už vtedy **obviňoval našich predchodcov z prietahov pred súdmi** a za ich nečestné konanie stanovoval prísne tresty. Z toho vidieť, že nie je vždy aplikovateľné pravidlo o tom, že nemožno dvakrát vstúpiť do tej istej rieky. Niekedy, ako nám ukazujú aj príklady z vtedajšej pravotárskej a dnešnej advokátskej praxe, možno vstúpiť do tej istej rieky niekoľkokrát. Aj v súčasnosti niekedy plávame v podobnej rieke, v akej sa pohybovali a zastupovali (úspešne, či menej úspešne) aj naši predchodcovia. Dnes vynakladáme inú snahu, najmä v civilnej oblasti, aby nedochádzalo k prietahom v konaní, súdy nám vytyčovali skoré termíny a mohli sme dosiahnuť včasné ukončenie sporu. Časy sa menia, problémy zostávajú.

Druhý diel publikácie sa sústreďuje na advokáciu v období od roku 1848 do roku 1874 (JUDr. P. Kerecman).

V ňom je ťažisko pozornosti autora **na uhorský advokátsky poriadok**, ktorý nadobudol účinnosť od 1. januára 1853. Zaujala ma pasáž o tom, **akú cestu absolvovala advokátska nezávislosť v konfrontácii s dneškom**. **Vtedy prakticky o výkone advokátskej praxe rozhodoval minister**. Mal právomoc stanovovať advokátske skúšky, ich odpustenie, rozhodovať o sídle advokáta a vrchný zemský súd bol oprávne-

ný viesť zoznamy advokátov. Aj dozor nad činnosťou advokátskeho výboru a v podstate aj nad advokátmi vykonával vrchný zemský súd alebo vrchný súd dištriktný. Ak sa posunieme bližšie k súčasnosti, možno konštatovať, že spomínaná prax dohľadu alebo dokonca dozoru vrchnosti nad advokáciou sa preniesla až do druhej polovice minulého storočia, keď po prijatí zák. 322/1948 Zb. o advokácii (advokátsky poriadok) sa zaviedla kontrola ministra spravodlivosti a krajských národných výborov nad činnosťou krajských združení advokátov, teda aj nad advokátmi.

Výborným sprestením 2. dielu sú aj **fotoreprodukcie dobových súdnych budov**, kde advokáti prevažne vykonávali svoju prax a najmä vyzdvihnutie príslušníkov nášho advokátskeho stavu už z 18. storočia, ktorí sa zapojili do vtedajšieho verejného života a najmä do zápasu za naše národné práva, ako napr. Ondrej Demian, Matej Bodó, Daniel Lehotský, B. Pongracz a mnohí ďalší. Patria k nim aj advokáti a činitelia z neskoršieho obdobia najmä Ján Čaplovič Jasenovský (1780 – 1847), Ján Baltazár Jesenský Gasparé (1825 – 1889), J. N. Herkel (1786 – asi 1853), B. Vrchovský (1812 – 1865), J. Francisci (1822 – 1905), M. Radlinský (1870 – 1935), F. Veselovský (1845 – 1917), S. Š. Medvecký (1845 – 1896) a mnoho ďalších. Kniha nie je teda len špecifickými dejinami nášho stavu, ale venuje pozornosť aj širšiemu uplatneniu advokátov v otázkach uznania svojbytnosti nášho národa, v ich zapojení do riešenia otázok školstva, vzdelania a kultúry.

Treba oceniť, že autor tejto kapitoly sa nesústredil len na úzky právny význam advokátskej praxe a zhromaždil doteraz často neznáme údaje o pestrých spoločenských a verejných aktivitách našich predchodcov, ktorí si zaslúžia za to našu pozornosť, odborné i kolegiálne uznanie, lebo sa významne zapísali nielen do dejín nášho advokátskeho stavu, ale i do verejného života.

Tretí diel sa začína rokom 1874, keď bol prijatý advokátsky poriadok platný viac ako sedem desaťročí. Prežil teda nielen Rakúsko-Uhorsko, prvú Československú republiku, Slovenský štát (1939 – 1945) i druhú Československú republiku až do roku 1948 (JUDr. P. Kerecman).

Advokátsky poriadok z roku 1874 možno charakterizovať ako **moderný právny systém upravujúci činnosť poskytovania právnej pomoci advokátmi**. Obsahoval podmienky výkonu advokácie, úpravu postavenia koncipientov (vtedy osnovníkov) advokácie, úlohu komory, práva a povinnosti advokátov (vrátane potvrdenia o prevzatých spisoch, prijatej zálohe, o zachovávaní tajnosti, dnes mlčanlivosti, povinnosť zastupovať nemajetných účastníkov), ukončenie vykonávania advokácie, odmeny a náhrady advokátov, zodpovednosť advokátov, disciplinárne konanie.

Advokátsky poriadok z roku 1874 ma presvedčil o dvoch veciach platných a diskutovaných aj v súčasnosti: **Prvým je rozumné rozhodnutie** o Spisovom poriadku SAK, ktorý schválilo predsedníctvo komory ako odporúčaný systém nielen vyššieho spisového poriadku a aj ochrany nás advokátov pred niektorými druhmi sťažujúcich sa klientov a pri uplatňovaní trov. **Druhým sú moje pochybnosti** nad rieše-

ním zastupovania nemajetných, ktoré vždy bolo vzťahom súdu a advokáta, bez ďalších prostriedkov, ako to priniesla súčasná novela Občianskeho súdneho poriadku, čo mi neprípadá historicky kontinuálne a správne.

Osobitnú časť tejto kapitoly tvorí galéria významných postáv advokácie, ktorá je sviežou charakteristikou dôležitých osobností advokácie, ale aj obdobia, v ktorom zastupovali a obhajovali. Je to zaujímavé a príťažlivé čítanie o charaktere, vedomostiach a zanietení našich predchodcov. K tým najvýraznejším patria advokáti, ako napríklad bratia dr. M. Mudroň (1835 – 1887) a dr. P. Mudroň (1835 – 1914), dr. Š. Fajnor (1844 – 1909), P. O. Hviezdoslav, J. Jesenský, dr. S. H. Vajanský, dr. J. Krno, dr. E. Stodola či dr. M. Dula (1846 – 1926). Autor zaujímavo interpretuje procesy, v ktorých vystupovali. **Je to história, starostlivo spracovaná zo širokého množstva vtedajších dobových materiálov zachovaných v maďarčine, nemčine, prípadne latinčine.** Autor nám poskytuje doslova dobrodružné čítanie o živote a účinkovaní kolegov, ktorí vykonávali svoju prax v zložitých podmienkach.

Štvrtý diel zahŕňa obdobie I. ČSR od 1918 do 1938 (JUDr. P. Kerecman).

Pre uvedenú dvadsaťročnú etapu prvej republiky je charakteristické prijímanie novej všeobecnej legislatívy v Československu, v čom boli advokáti intenzívne zaangažovaní. Pomôžeme si slovami advokáta dr. Ivana Déreera, že slovenskí advokáti sa ihneď po vzniku ČSR (1918) ujali ťažkej konsolidáčnej práce organizovania nových právnych pomerov. Autorita advokátskeho stavu sa získava nielen úspešnosťou v procesoch, **ale aj účasťou na riešení vecí verejných**, na ktorú autori upozorňujú. Druhou snahou prvorepublikových advokátov bolo **vydanie nového advokátskeho poriadku**, ktorý mal zabezpečiť **nezávislosť advokátov**, a úsilie na **potlačenie činnosti pokútnikov**. Pre vydanie nového advokátskeho poriadku sa však nenašiel dostatok záujmu v zákonodarných orgánoch, lebo nový štát mal plno iných starostí a nevenoval dostatok svojej pozornosti našim potrebám. V tom období došlo k **zlúčeniu viacerých advokátskych komôr** na Slovensku a **vzniku jednej so sídlom v Turčianskom Sv. Martine** (1920). Žiada sa jej komplexnejšie hodnotenie a ďalší sústredený výskum. Vtedy sa vybudovalo aj reprezentatívne sídlo advokátov, nádherná budova, o ktorú sme prišli po roku 1948 a nahradila ju až nová dnešná budova komory, ktorú sme začali stavať (1988) po viac ako 70 rokoch.

Autorovi sa podarilo z archívov zadovážiť zaujímavé dokumenty o činnosti advokátov, súdov a komory. Zaujímavá je aj pasáž o výkone advokácie na okupovanom území Maďarskom po Viedenskej arbitráži (1939).

Kapitolu opäť dopĺňa autor o významných advokátov, z ktorých mnohí sa stali stálicami nášho právneho i spoločenského života, ako boli dr. I. Dérer, dr. I. Horváth, dr. A. V. Záturecký – autor mnohých odborných článkov aj Nástinu súkromného práva na Slovensku, ktoré používame dodnes, dr. V. Clementis, dr. M. Mičura a mnohí ďalší. Cenné na tejto histórii je nielen evidovanie a komentovanie postupnosti právnych úprav advokátskeho povolania, ale aj postihnutie

zmyslu advokátskej práce, čo sa práve na životoch konkrétnych osôb autorovi podarilo. Ozrejmil tým nielen ich profesijné pôsobenie, ale aj podstatu našej práce a aj naše súčasné poslanie. Autor ohraničil obdobie prvej Československej republiky rokom 1938, hoci zanikla až v roku 1939.

Piaty diel sa zaoberá obdobím 1938 – 1945 (JUDr. P. Kerrecman). V texte (s. 415) je uvedený nepresný a rozdielny údaj ako je uvedený v obsahu a to, že 5. diel rieši obdobie Slovenskej republiky od 1938 do 1948, čo nie je iste historicky namieste, lebo Slovenský štát trval len do roku 1945. Tento „preklep“ autori pozoruhodnej práce určite opravia a čitatelia správne pochopia.

Pre pôsobenie advokácie v uvedených rokoch bolo charakteristické vojnové obdobie. Škoda, že zostala na ňom bolestná škvrna v podobe diskriminácie židovských advokátov. Vládnym nariadením z roku 1939 bol najskôr stanovený štvorpercentný cenzus židovských advokátov a osnovníkov. Po ňom nasledovali ďalšie diskriminačné opatrenia voči advokátom židovského vierovyznania, z ktorých azda najmenšie bolo, že nemohli zastupovať hospodárske a obchodné spoločnosti. Na našich kolegov neskôr doľahli ešte ťažšie a drastické opatrenia antihumánneho a rasového charakteru spojené s transportmi a s koncentračnými tábormi. **Diskriminačné opatrenia z tohto vojnového obdobia popreli platnosť základných noriem ľudskosti** a sú dobre historicky zdokumentované. Myslím, že túto tému z vojnového obdobia autor riešil niekedy až veľmi ohľaduplne. Azda by stála za zmienku aj účasť advokátov v odboji, ktorá by obohatila galériu významných advokátov z tohto obdobia.

Šiesty (JUDr. P. Kerrecman) **a siedmy diel** (JUDr. R. Manik) **mapujú obdobie v povojnových rokoch 1946 – 1948 a nasledujúce roky po februári 1948 ako socialistickú epochu v advokácii 1948 – 1989** a môžeme ich spomenúť spoločne.

Aj v tomto čase po skončení II. svetovej vojny platil ešte starý advokátsky poriadok z roku 1874 z Rakúsko-Uhorska, o ktorom je podrobná zmienka v 3. diele. Nové previerky advokátov preriedili naše rady teraz z hľadiska kolaborácie fašistickou štátnou mocou. Správne autori upozorňujú aj na ďalšie otvorené témy, ktoré sa začali nastoľovať, ako napríklad poštátnenie advokácie.

Čím sa končili vojnové roky a povojnové obdobie – previerkami a zmenou advokátskej prísahy (vernosti vždy inému režimu), tým sa začalo aj obdobie záveru rokov štyridsiatych a začiatku rokov päťdesiatych. Autori na konkrétnych príkladoch uvádzajú, ako sitom triednych previerok po februári 1948 neprešli desiatky a stovky našich kolegov. Na jeden z najtypickejších prípadov chcem čitateľov aj autorov upozorniť. Je to osud a život vynikajúceho žilinského advokáta, **dr. Ernesta Žabkaya, ktorý bol hlavným obhajcom bývalého prezidenta Slovenského štátu dr. Jozefa Tisa** v známom povojnovom procese pred Národným súdom. Stojí za to zastaviť sa pri životopise tohto výborného obhajcu, ktorý po promócii (1933) začal pracovať ako advokátsky koncipient a neskôr advokát. Počas Slovenského štátu obhajoval politicky a rasovo prenasledovaných. Po oslobodení sa

stal členom KSS a obhajoval ľudí angažovaných v službe nového režimu. Pre neuposlušnosť straníckej direktívy ho v roku 1946 vylúčili z KSS. Po februári 1948 bol vyčiarknutý aj zo zoznamu advokátov, v rámci akcie B bol vystáňovaný zo Žiliny a priradený do výroby ako robotník. Neskôr sa vrátil k profesii právnika a svoju profesijnú prax ukončil ako vedúci právneho útvaru v podniku Stavoinindustria. Zmieňujem sa o dr. E. Žabkayovi preto, lebo jeho osud je osudom mnohých našich kolegov, hoci nie vždy s takým šťastným koncom. Za môjho predsedovania tohto výnimočného obhajcu vtedajšie predsedníctvo (1990) medzi prvými rehabilitovalo. Kto však nepozná jeho spomienky na proces pred Národným súdom, spôsob vedenia a rozbor obhajoby prezidenta dr. J. Tisa, nemôže byť azda ani dokonalým obhajcom.

Autor JUDr. R. Manik sa podrobne zaoberá charakteristikou tzv. právnickej dvojročnice (1948 – 1950), v ktorej prijal parlament úplne nové právne predpisy vo verejnom aj súkromnom práve, ktoré nahradili niekedy až stáročné právne úpravy, napr. Tripartitum z roku 1514. Myslím si, že na Slovensku – na rozdiel od Čiech – samotné nahradenie nepísaného práva, ktoré platilo v Uhorsku aj na Slovensku, kodifikovaným právom, bolo pozitívnym činom. Pochopiteľne, treba posúdiť aj inštitucionálnu a obsahovú stránku nových predpisov, ktoré zaviedli direktívnosť hospodárskeho života, vedúcu úlohu strany v oblasti práva, jeho triednosť a ďalšie deformatívne prvky v novom právnom poriadku. Samostatnú kapitolu si zasluhuje trestné zákonodarstvo, v ktorom faktické postavenie obhajoby bolo dlhé roky mizivé. Autor správne a hĺbkovo rozoberá zákonné úpravy advokácie z tohto obdobia, ktoré aj podrobne charakterizuje a niet k nim čo dodať. Autor výstižne charakterizuje okolnosti a dobu, za ktorej bol prijatý zák. č. 322/1948 Zb. o advokácii (advokátsky poriadok) s účinnosťou od 1. januára 1949. V súlade so všeobecným hodnotením tohto obdobia autori inej publikácie a to Vývoj práva v Československu v letech 1945 – 1989, kde sú rozpísané útoky na demokratické princípy práva a ich nositeľov, vrátane advokátov.

Dôležitú pozornosť (JUDr. R. Manik) venuje autor predovšetkým **prijatiu prvého zákona o súkromnej advokácii (1990)**. Jeho text ma inšpiroval aj k niekoľkým myšlienkam na uvedené obdobie, pretože som ho osobne zažil, zúčastnil sa na ňom ako predseda komisie prípravy nového zákona a pokúsím sa obohatiť text tejto vzácnej publikácie o osobné skúsenosti, lebo si myslím, že patria do čerstvej histórie a môžu pomôcť autorom pri dopracovaní reálií z tohto obdobia.

Do slovenskej advokácie som sa vrátil (1986) a s kolegami sme sa dohodli na zámere zvýšiť autoritu a postavenie advokátov, počty advokátov, zlepšiť ich finančné ohodnotenie a materiálne vybavenie pracovísk. Myslím, že sa nám to podarilo počas štyroch rokov splniť. Advokáciu sme sprístupnili väčšiemu počtu mladých absolventov práva. Aby sme vylúčili protekčné prijímanie za koncipientov, zaviedli sme pre uchádzačov psychologické testy. Po štyridsiatich rokoch sme dosiahli najväčší počet advokátov (od roku 1951) v roku 1989 a 1990 a to 270. Z dnešného pohľadu je to smiešne číslo, ale taká bola doba a naše počty boli limitované mzdovými

fondami a daňami, ktoré stanovovali ministerstvá. Čokoľvek prelomiť nebolo jednoduché a považovali sme to v tej dobe za veľký úspech, i keď vtedajšie čísla sú voči dnešným humorné. Z hľadiska vylepšenia pracovných podmienok sme kúpili pre vtedajšie advokátske poradne a teda advokátov nehnuteľnosti napr. v Trnave, Piešťanoch, Martine, Banskej Bystrici, na východnom Slovensku a zariaďovali sme v rámci možností pracoviská advokátov modernejšou technikou. Podarilo sa nám zvýšiť odmeny a finančné fondy. Za mimoriadne významné považujem presadenie **výstavby budovy novej advokátskej komory** (stavebné povolenie sme získali 30. 12. 1988 a kolaudovaná bola v roku 1993), ktorú by sme na tomto mieste, v centre Bratislavy a za také peniaze dnes už nepostavili. Nepochybne najväčšou udalosťou v našom profesijnom živote bola príprava a prijatie (1989 – 1990) nového advokátskeho zákona, na ktorého príprave prerokovania a schválenia sa aktívne zúčastnili všetci advokáti. Je to však téma na dlhšiu úvahu a nie na priestor určený pre recenziu a spomienku. Ale história našej advokácie je dejinami predovšetkým ľudí, preto sa zmieňujem o tomto prelomovom období advokácie, ktoré otvorilo priestor a možnosti, ktoré sme si vtedy nevedeli predstaviť. Dá sa povedať, že advokácia po novembri 1989 vstala z popola. Po prijatí **nového advokátskeho zákona** stali sme sa prvým súkromným povoláním v bývalom Československu. Podľa našej úpravy sa odvíjali aj ostatné právnické i ďalšie súkromné profesie. Ďalšie podrobnosti sú obsiahnuté v texte knihy.

Záver

Knihy JUDr. P. Kerecmana a JUDr. R. Manika je prelomovým počínaním sčítaných jazykov zdatných a rozhladených mladých autorov, ktorá chýbala nášmu stavu ako kyslík ľudskému telu. Bez nej sa nemôže zaobísť ani jeden advokát, lebo nám približuje minulosť a otvára oči do súčasnosti. **História je vlastne všetko, čo nevieme i nepoznáme a do vydania vzácneho diela našich kolegov sme o nás a vzniku našej profesie, o podmienkach existencie, úspechoch, ťažkostiach i problémoch veľa nevedeli.** Autori nám umožnili, aby sme svoj stav zasvätené a lepšie videli v širších súvislostiach. Zdôraznila to pri prezentácii knihy aj JUDr. Katarína Kameniská, predstaviteľka vydavateľa a riaditeľka odboru Ministerstva spravodlivosti SR, všetky súvislosti nášho povolania.

Z histórie advokácie vyplýva aj poznatok, že vzťah spoločnosti a štátu k advokácii je aj dôležitým meradlom uplatňovania stupňa demokracie a princípov právneho štátu v každej spoločnosti. Možno povedať, že dnes sa otvárajú pre náš stav v tomto smere široké možnosti, ktoré nám treba naplňať každodennou praxou.

Zo všetkých týchto hľadísk publikácia o histórii advokácie na Slovensku by mala byť ozdobou každej knižnice advokáta a právnik. Stojí za úvahu, či túto tému viditeľnejšie zaradiť aj do seminárov koncipientov, prípadne vhodnou formou aj do advokátskych skúšok z oblasti advokátskeho práva.

JUDr. Anton Blaha

2 %

pre Nadáciu slovenskej advokácie

Vážení priatelia,

vaše dve percentá podielu dane z príjmov alebo pár per-CENT aj ten – či tie – sú pre organizácie ako naša nadácia nesmierne dôležité. V jednote je sila, a preto, ak už vaše dve percentá patria iným organizáciám, budeme nesmierne potešení aj vašej symbolickej centovej podpore.

Čím viac nás bude – čím viac nás advokátov, študentov a priateľov prispeje i touto symbolickou druhou možnosťou, tým viac získame pre podporu našich hlavných aktivít, medzi ktorými je okrem iného aj podpora talen-

tovaných študentov práva, či organizovanie rôznych vzdelávacích advokátskych podujatí. Poďme do toho priatelia! Ďakujeme!

Tlačivá na poukázanie 2 % z dane, ako aj viac informácií môžete nájsť na stránke www.rozhodni.sk.

Údaje o prijímateľovi:

Názov: Nadácia slovenskej advokácie

Forma: nadácia

Sídlo: Kolárska 4, 811 06 Bratislava

IČO: 30789630

Číslo účtu: 1586670259/0200

Advokát Janko Jesenský (30. 12. 1874 – 27. 12. 1945) a advokáti v jeho diele

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Prinášame druhú časť referátu JUDr. Kerecmana, ktorý odznel na ôsmej konferencii o histórii advokácie v Brne.

Advokátom v Bánovciach nad Bebravou

Po skúške si hľadá pôsobisko. V tom čase vznikla Ľudová banka ako slovenský peňažný ústav aj v Bánovciach a hľadala slovenského advokáta. Oslovili Jesenského a pozvali ho predstaviť sa do Bánoviec.

Cestuje na prvý sviatok vianočný 1905. V liste Olge sníva: „Keby som si našiel nejaký dobrý byt... aby mal aspoň dve vzdušné izby s poriadnym nábytkom, kde by sa človek cítil dobre“ a priznáva: „pohľad na budúcnosť v malom mestečku je akýsi smutný, bezfarebný, bez naladenia, bez potešenia, ale tie Bánovce sú aspoň blízko k Novému Mestu a v ňom si Ty, teda budeš blízko mňa“. Keď dostal balíkom dar od Olgy na Vianoce, rozchýrilo sa, že sa žení, hoci všade vyhlasoval, že sa „ožení, až keď bude mať dôchodok 2500 zlatých“.

Hneď po Vianociach (28. 12. 1905) bolo oficiálne rozhodnuté Správnou radou sporiteľne, že jej fiškálom bude Jesenský. Našiel si bývanie, kde mal dve izby a kuchyňu, v jednej z izieb si zariadil kanceláriu. Tak sa stal samostatným advokátom v Bánovciach. Kanceláriu otvoril 4. 2. 1906.

V liste Olge po niekoľkých týždňoch opisuje svoje začiatky: „Posiaľ som sa nenudil, hoci kancelárskej práce je málo.

Prvé sídlo advokátskej kancelárie v Bánovciach

Moje kauzy od 4. februára sú: jedna apelácia k ministerstvu, že tunajší slúžny akémusi Palovi nevydal poľovnícku kartu, pretože nemá údajne dostatok majetku – (rátam 10 zlatých); akási Morvajička hľadá svoje vdovské právo, baba taká, čo chodí od fiškála k fiškálovi – (kauza nedonesie nič). Tretia kauza, že zastupujem akúsi Miezgovčanku, proti ktorej pozdvihli repozíciu (pozn.: konanie o vrátenie držby), dnes bol termín – (kauza čo donesie 20 zlatých) Štvrtá kauza: 1600-koronová pôžička – (donesie už zajtra 16 zlatých čistého). Piata kauza: 4 merice jačmeňa, t. j. 20 korún – advokátsky list, čo už doniesol 2 koruny, ak bude proces, viac. Toto som dosiaľ zarobil. Šiesta kauza je, že iste budem brániť brata 5. marca.“ Medzitým bolo totiž nariadené pojednávanie proti Fedorovi pre ublíženie na zdraví notárovi Szokolovi. Súd bude v Ružomberku 5. – 6. 3. 1906, predsedáť mu bude Gejza Chudovszky, ktorý Fedora odsúdi na 6 mesiacov väzenia a pokutu 40 korún. Janko v liste pokračuje vo výpočte káuz: „Siedma kauza: som ja, previnil som sa proti § 111 trestného zákonníka verejnej správy – vyskočil som na vlak, keď už išiel. Tá mi vyženie z vrecka pár korún“.

O prijatí jeho kolegami advokátmi v Bánovciach hovorí pokračovanie toho istého listu: „Ôsma kauza bude, že budem trestne žalovať (tak sa mi vidí) všetkých tunajších fiškálov, a síce: Vranoviča, Wagnera, Dohnányho, Jaskulu a advokátskych koncipientov Haasa a Grunfelda. Dnes ráno dostal som totiž rekomandovaný list: „Dozvedeli sme sa, že pán advokát sa s takými elementmi spojil, ktoré podľa všeobecnej známosti sú nepriatelia vlasti maďarskej, pre tú istú príčinu my, bánovskí advokáti – do tých čias, kým bude tento stav trvať – s Vami bársaké spojenie pretrhávame. K tomu aj advokátski koncipienti pristupujú“. Nasledoval dátum a vlastnoručné podpisy. Ajhľa, naľakali sa Slováka z Martina. A hľa bojkot. To ma teší. Odpovedal som im rovno, že... ak tvrdenie o nepriateľovi vlasti neodvolajú, trestne ich oznámim všetkým... za Slováka som sa narodil, hoci som zemanom, mám doktorský a advokátsky diplom, hovorím po slovensky a ak ma za to chcú bojkotovať... prenasledujú vec svedomia. A práve preto neodídem. Oni ma prinútili, aby som tu ostal.“ Neskôr ľutuje, že kolegov nevyzval na súboj: „mal som si zohnať sekundantov a šable“.

Advokátska kancelária
v Bánovciach

Bežný pracovný deň advokáta Jesenského vyzeral takto: „Ráno vstávam o siedmej. Navarím si bielej kávy a idem do susednej izby – kancelárie. Tam si zapálím cigaretu a píšem, vždy sa trať niečo. O desiatej idem do banky. Tam som za chvíľu a idem domov, alebo do grundbuchu, alebo k súdu. O jedenástej som doma a zas píšem. O dvanástej mi donesú obed. Zjem, navarím si čiernej kávy a čítam, potom idem do banky a rozposielam oznámenia, že som sa tu usadil a otvoril kanceláriu. O piatej som doma, čítam noviny a idem na večeru.“

Ako advokát nechcel z rozvadených stránok len ťažiť, snažil sa, aby sa dohodli, nešiel so všetkým pred súd, mnoho stránok udobril a uzmieril u seba v kancelárii. Trovy boli potom prirodzene nízke a kancelária málo výnosná.

Prácu mu však ďalej komplikoval jeho slovenský pôvod. Negatívne voči nemu neboli naladení len kolegovia advokáti, ale aj bánovský okresný súd. Často sa musel odvolávať a za pravdu mu dávali až odvolacie súdy – to však odrádzalo klientov, aby mu zverovali svoje veci. V marci 1906 píše Olge: „Do neznesenia je šovinizmus súdu, ale to preto, že ešte nevideli človeka, ktorý demonštratívne vraví po slovensky... Mal som Ti pojednávanie, bránil som akéhosi Čecha, mal sa vysloviť proti maďarčine a rypli ho na 200 korún pokuty, len preto, že som ho bránil ja. Teraz chudák Čech sotva príde ku mne druhý raz, lebo páni kolegovia mu nahúdlí, že to len preto, že som ho ja zastupoval. Vidím z toho, že ma súdy budú prenasledovať.“

V ďalšom liste Olge je optimistickejší „Každý deň nová kauza, niekedy dve-tri, boli chvíle, že som pomýšľal aj na koncipienta, pisára už mám.“ V júli 1907 však svojho pisára prepustil, pretože „zle šafáril a mnoho neprijemnosti mi narobil. Poinkasoval peniaze a nepopísal do kníh“. Nie všetko však ide podľa jeho predstáv, sťažuje sa: „Špatná vec, to advokátstvo, ľudia nedajbože aby platili.“

Advokátska kancelária Jesenského (podľa opisu Antona Štefáneka) vyzerala takto: „Kancelária bola skromná, plná kníh, niečo pravotárskych spisov pomiešaných s rukopismi, na prvý pohľad literárnymi osnovami... kancelária prezrádzala, že klientov nemal mnoho. „Luteránsky advokát“, pansláv, márne sa namáhal prekonávať predsudky poctivou a lacnou

prácou juristickou, odborným vystupovaním pri okresnom súde.“

Napriek očakávaniam Jesenského okolia v roku 1907 sa končí jeho korešpondencia a aj vzťah na diaľku s Olgou. Ani nie o rok sa 30-ročný Jesenský zoznamuje pri návšteve u Viery Daxnerovej s vtedy 18-ročnou **Annou Bottovou** (10. 11. 1889, Revúca – 14. 1. 1961, Bratislava), dcérou dr. Júliusa Bottu (1848 – 1926), historika a advokáta v Revúcej (1876 – 1919). Anne sa páčil Jesenský od prvej chvíle, o jej náklonnosti sa Jesenský dozvedel od Viery Daxnerovej a začal aj on o ňu prejavovať záujem. Stretajú sa a píše si. Na Turíce 1909 sa zasnúbili. Anne má na svadbu za svedka prísť Samo Daxner a Jesenskému Ivan Daxner. Sobáš bol 31. 7. 1909 vo Veľkej Revúcej. Po sobáši cestovali do Bánoviec, kde sa usadili v dome, ktorý si tam Jesenský medzičasom dostaval. Kúpili si psa, ktorému dali meno Dáma.

Jesenského próza tohto obdobia čerpá námety aj z advokátskej praxe. Taká je aj poviedka *Obrana (Z rozpomienok advokáta)*, ktorá je napísaná v prvej osobe.

V roku 1913 vychádza Jesenskému kniha próz *Malomestské rozprávky*. Aj tu vystupujú vo viacerých poviedkach advokáti, či koncipienti, spravidla vo vedľajších úlohách.

Manželka
J. Jesenského

bulletin slovenskej advokácie

Mesačník Slovenskej advokátskej komory
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 200 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
JUDr. Ing. Imrich Flassik (čestný podpredseda)
Mgr. Marek Benedik
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
JUDr. Roman Hošovský
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
JUDr. Marek Števček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, tel.: 02/5296 1236
ondrisova@sak.sk
Administrácia:
Darina Stračinová, tel.: 02/5296 1556
darina.stracinova@sak.sk

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
tel.: 02/5296 1556, 5296 1236
fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 14. 2. 2012
Uzávierka redakčnej časti: 22. 2. 2012
Toto číslo vyšlo 14. 3. 2012

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitolkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitolky, vykonať v rukopise potrebné stylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

INZERCIA

sa v elektronickej verzii nezobrazuje